

PRILOG 2.

SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA PODRUČJA

Nacrt 06.12.2019.

Sadržaj

1	UVOD	1
2	DRUŠTVO	2
2.1	DEMOGRAFIJA.....	2
2.2	SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	7
2.3	DRUŠTVENA I ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA	12
2.4	OBRAZOVANJE	21
3	GOSPODARSTVO	30
3.1	OPĆA GOSPODARSKA KRETANJA	30
3.2	TRŽIŠTE RADA.....	38
3.3	POSLOVNI SEKTOR	48
4	URBANO OKRUŽENJE I STANJE U OKOLIŠU	69
4.1	KVALITETA OKOLIŠA, IZLOŽENOST EKOLOŠKIM RIZICIMA I KLIMATSKIM OPASNOSTIMA	69
4.2	PRIMARNA INFRASTRUKTURA	79
4.3	INFRASTRUKTURA ZA MOBILNOST I INTERNETSKU POVEZANOST	84
5	Dodaci	90
5.1	Anketa poduzetnika s područja VUPKA	90
5.2	Nacionalni registar zaštićenih kulturnih dobara na području gradova Karlovac, Duga Resa i Ozalj 93	
5.2.1	KARLOVAC	93
5.2.2	DUGA RESA.....	94
5.2.3	OZALJ.....	94

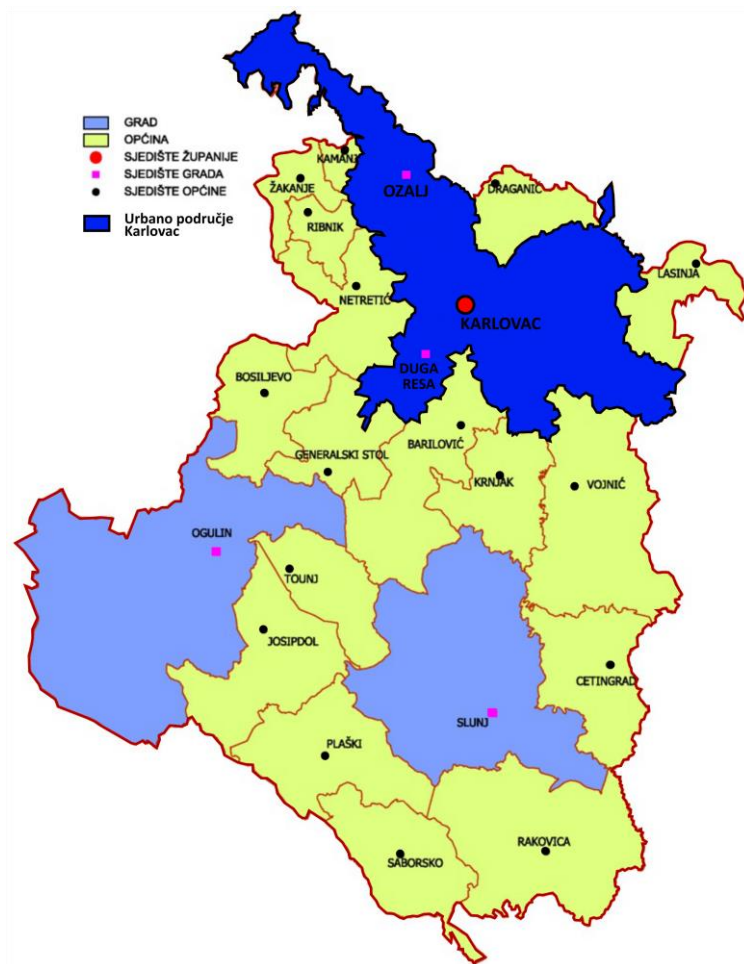
Popis tablica

Tablica 1. Kretanje broja stanovnika po gradovima VUPKA 1971. – 2011.	2
Tablica 2. Prirodno kretanje stanovništva na području VUPKA i KŽ 2011.-2017.....	3
Tablica 3. Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo na području VUPKA i KŽ 2013.-2017.	3
Tablica 4. Struktura stanovništva prema dobi 2011. g.	4
Tablica 5. Stanovništvo s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti na području VUPKA (2011.)	5
Tablica 6. Gustoća naseljenosti i broj naselja na području VUPKA	5
Tablica 7. Obrazovna struktura stanovništva starijeg od 15 godina, VUPKA, KŽ i RH (2011.).....	6
Tablica 8. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život.....	7
Tablica 9. Pregled ustanova socijalne skrbi na području VUPKA po gradovima (2019.)	8
Tablica 10. Broj korisnika i pomoći u socijalnoj skrbi prema vrstama na području CZSS Karlovac i CZSS Duga Resa (31.12.2017.)	9
Tablica 11. Pregled projekata u provedbi za poboljšanje kvalitete života i razvoju socijalnih usluga.....	11
Tablica 12. Prikaz strukture kriminaliteta na području VUPKA (prijavljena kaznena djela)	11
Tablica 13. Prikaz strukture kaznenih djela zloporabe droga na području VUPKA	12
Tablica 14. Stanovi prema načinu korištenja na području VUPKA	13
Tablica 15. Nastanjeni stanovi prema instalacijama na području VUPKA	13
Tablica 16. Kategorija ustanova u kulturi na području VUPKA.....	14
Tablica 17. Broj udruga VUPKA s obzirom na područje djelovanja	17
Tablica 18. Ugovoreni sadržaji primarne zdravstvene zaštite na području VUPKA.....	19
Tablica 19. Izvanbolnička specijalističko-konzilijarna i dijagnostička zdravstvena zaštita na području VUPKA	20
Tablica 20. Ustanove predškolskog odgoja, upisana djeca i zaposleni 2013.-2018. godine	22
Tablica 21. Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji 2013.-2017. godine	23
Tablica 22. Srednje škole, razredni odjeli, učenici i nastavnici 2013.-2017. godine.....	25
Tablica 23. Srednje škole prema vrsti programa i učenici krajem 2015./2016. i 2016./2017. godine u VUPKA	25
Tablica 24. Struktura i broj učenika srednjih škola VUPKA prema vrsti obrazovnog programa / zanimanja	26
Tablica 25. Pregled studijskih programa koji se izvode na području VUPKA (2019.)	26
Tablica 26. Upisani studenti na Veleučilištu u Karlovcu	27
Tablica 27. Obrazovanje odraslih – pregled ustanova i programa na području VUPKA.....	28
Tablica 28. Struktura nacionalnog BDP-a prema kategorijama, u razdoblju 2008. – 2016.	32
Tablica 29. Struktura nacionalnog BDP-a po djelatnostima, u razdoblju 2008. -2016.	33
Tablica 30. Projekcija rasta nacionalnog BDP-a, 2017. – 2021.	34
Tablica 31. Kretanje BDP-a KŽ 2008.-2016. (mil. HRK)	35
Tablica 32. Struktura BDV-a Županije po djelatnostima te udio u BDV-u RH u 2016. g. (mil. HRK, %)	36
Tablica 33. Kretanje BDP-a po stanovniku Karlovačke županije 2008.-2016. (HRK)	37
Tablica 34. Nezaposlenost na razini RH, u razdoblju 2008. – 2018.	38
Tablica 35. Zaposlenost na razini RH, u razdoblju 2008. – 2018.	38
Tablica 36. Nezaposlenost na razini RH po djelatnostima, u razdoblju 2010. – 2018.	39

Tablica 37. Nezaposlenost na području VUPKA, u razdoblju 2008. – 2018.....	40
Tablica 38. Registrirana stopa zaposlenosti na području VUPKA, 2011.	41
Tablica 39. Zaposlenost na području VUPKA, u razdoblju 2009. – 2017.....	42
Tablica 40. Zaposlenost žena na području VUPKA, u razdoblju 2009. -2017.	42
Tablica 41. Zaposleni prema dobi na području VUPKA i KŽ (Popis 2011.).....	43
Tablica 42. Broj nezaposlenih prema djelatnosti u Karlovcu, u razdoblju 2009. – 2018.....	43
Tablica 43. Broj nezaposlenih prema djelatnosti u Dugoj Resi, u razdoblju 2009. – 2018.....	44
Tablica 44. Broj nezaposlenih prema djelatnosti u Ozlju, u razdoblju 2009. – 2018.....	45
Tablica 45. Zaposleni u pravnim osobama u Gradu Karlovcu prema NKD-u 2007.	46
Tablica 46. Zaposleni u pravnim osobama u Gradu Duga Resa prema NKD-u 2007.	46
Tablica 47. Zaposleni u pravnim osobama u Gradu Ozlju prema NKD-u 2007.....	47
Tablica 48. Osnovni podaci o poslovnom sektoru Karlovac, 2013. - 2017.	49
Tablica 49. Osnovni podaci o poslovnom sektoru Duga Resa, 2013. - 2017.	50
Tablica 50. Osnovni podaci o poslovnom sektoru Ozalj, 2013. - 2017.	52
Tablica 51. Gospodarske djelatnosti prema NKD-u na području Karlovac.....	53
Tablica 52. Gospodarske djelatnosti prema NKD-u na području Duga Resa.....	54
Tablica 53. Gospodarske djelatnosti prema NKD-u na području Ozalj.....	55
Tablica 54. Poduzetnička infrastruktura i potporne institucije na području Karlovačke županije	58
Tablica 55. Osnovni podaci o turizmu RH, u razdoblju 2012. – 2017.	64
Tablica 56. Turistički promet na području VUPKA, 2015. – 2017.	65
Tablica 57. Kvaliteta zraka na mjernoj postaji Karlovac-1 u 2016. godini*	69
Tablica 58. Sumarni podaci koncentracija SO ₂ u zraku s mjernih postaja lokalne mjerne mreže grada Karlovca (µg/m ³).....	69
Tablica 59. Ukupna količina onečišćujućih tvari po vrsti i subjektu u 2017. godini (kg/god)	70
Tablica 60. Rezultati zdravstvene ispravnosti voda za piće u Karlovačkoj županiji u 2013.-2017. godini (javni vodovodi).....	71
Tablica 61. Zaštićena područja prirode na Većem urbanom području Karlovac.....	73
Tablica 62. Područja evidentirana za zaštitu temeljem Zakona o zaštiti prirode.....	73
Tablica 63. Zaštićena područja prirode na Većem urbanom području Karlovac.....	75
Tablica 64. Količine odloženog miješanog komunalnog otpada na odlagalištu Ilovac 2013. – 2016. godina (u t).76	
Tablica 65. Količine odvojeno prikupljenog otpada na urbanom području 2013. – 2016. godina (u t)	77
Tablica 66. Tijela nadležna za praćenje akcidentnih situacija na urbanom području	78
Tablica 67. Područja posebne namjene sa zaštitnim i sigurnosnim zonama na urbanom području	79
Tablica 68. Prikaz raspodjele projekata OIE prema vrsti i ukupnoj snazi postrojenja na Većem urbanom području Karlovac s kojima je HROTE sklopio ugovor o otkupu električne energije	83
Tablica 69. Podaci o vremenu putovanja od Karlovca do bližih gradova	85
Tablica 70 Podaci o broju prometnih nesreća, broju nesreća s poginulim osobama i broju nesreća s ozljeđenim osobama na području Karlovačke županije, u razdoblju 2013. 2018.	85
Tablica 71. Željezničke pruge na urbanom području prema vrsti i duljini.....	86

1 UVOD

Socio-ekonomska analiza stanja Većeg urbanog područja Karlovac (VUPKA) izrađena je kao stručna podloga za razradu Strategije razvoja većeg urbanog područja Karlovac (SRVUPKA) i kao takva se prilaže glavnom dokumentu Strategije.

Pri izradi analize korišteni su javno dostupni izvori podataka kao što su baze Državnog zavoda za statistiku, podaci FINA-e, službeni dokumenti, izvješća i publikacije državnih javnih tijela (ministarstva, agencije, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski zavod za zapošljavanje i dr.), kao i razvojni strateški, sektorski i pravni dokumenti jedinica lokalnih samouprava u sastavu VUPKA te Karlovačke županije (opće i sektorske strategije razvoja, lokalni proračuni i razvojni planovi, prostorni i urbanistički planovi JLS).

S obzirom na to da se radi o relativno velikom skupu podataka iz različitih sektora te nedostatke/neujednačenosti podataka na razini države, županije i lokalne samouprave, informacije iznešene u socio-ekonomskoj analizi koncentrirane su na podatke iz kojih je bilo moguće izvesti nedvojbene zaključke o stanju društva, gospodarstva i prostora na razini cijelog većeg urbanog područja Karlovac. Podaci iznešeni u tablicama, ako nije navedeno drugačije, odnose se na cijelo područje VUPKA.

2 DRUŠTVO

2.1 DEMOGRAFIJA

Prema posljednjem popisu stanovništva (DZS, 2011.) na Većem urbanom području Karlovac (VUPKA) živi ukupno 73.702 stanovnika, odnosno 57,2% od sveukupnog broja stanovnika Karlovačke županije. Grad Karlovac s 55.705 stanovnika je najveći grad VUPKA (75,6% stanovništva VUP-a), zatim slijedi Grad Duga Resa (15,2% stanovništva VUP-a) te Grad Ozalj (9,2% stanovništva VUP-a). Na cijelom je području prisutan negativan demografski trend pa je tako na području VUPKA broj stanovnika u odnosu na prethodno popisno razdoblje (2001.) smanjen za 7,2%, a u odnosu na 1971. za 15,5%. Općenito, kretanje broja stanovnika na urbanom području prati negativni trend koji je još više izražen na području Županije gdje je broj stanovnika u odnosu na 2001. godinu pao za 9,1%. Najveći pad stanovnika zabilježen je na području Grada Ozlja (-14,1%), a najmanji na području Grada Karlovca (-6,2%).

Tablica 1. Kretanje broja stanovnika po gradovima VUPKA 1971. – 2011.

JLS	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Karlovac	63.887	69.622	73.426	59.395	55.705
Duga Resa	11.709	13.102	14.088	12.114	11.180
Ozalj	11.634	9.744	9.988	7.932	6.817
Ukupno	87.230	92.468	97.502	79.441	73.702
Karlovačka županija	195.096	186.169	184.577	141.787	128.899
Republika Hrvatska	4.426.221	4.601.469	4.784.265	4.437.460	4.284.889

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Udio žena u ukupnom stanovništvu VUPKA 2011. godine iznosio je 52,6%, a udio muškaraca 47,4%. Sličan je omjer prisutan i na razini Županije gdje žene čine 51,6%, a muškarci 48,4% udjela u ukupnom stanovništvu.

U 2017. godini na području VUPKA zabilježen je negativan prirodan prirast od -415 stanovnika što je negativan porast od 2,5% u odnosu na prethodnu 2016. godinu kada je prirodni pad iznosio -405 stanovnika. U promatranom petogodišnjem razdoblju (2013.-2017.) u niti jednoj JLS koja se nalazi u sastavu VUPKA nije bila zabilježena pozitivna vrijednost prirodnog kretanja stanovnika, a broj se živorođenih osoba kontinuirano smanjivao po prosječnoj godišnjoj stopi od -1,0%. Negativan trend također je prisutan i na županijskoj razini – u 2017. godini prirodni pad iznosio je -924 osobe, a broj živorođenih se osoba u promatranom razdoblju smanjivao po prosječnoj godišnjoj stopi od -2,5%.

Tablica 2. Prirodno kretanje stanovništva na području VUPKA i KŽ 2011.-2017.

Godina	Živorodeni		Umrli		Prirodni prirast		Vitalni indeks	
	VUP	KŽ	VUP	KŽ	VUP	KŽ	VUP	KŽ
2013.	602	1.048	962	1.849	-360	-801	62,6	56,7
2014.	560	1.011	1012	2.001	-452	-990	55,3	50,5
2015.	545	952	1084	2.027	-539	-1075	50,3	47,0
2016.	542	985	947	1.787	-405	-802	57,2	55,1
2017.	578	947	993	1.871	-415	-924	58,2	50,6

Izvor: DZS, Prirodno kretanje stanovništva po županijama i gradovima/općinama, 2013. - 2017.

Kako bi se dobila potpunija slika o kretanju stanovništva, uz prirodno, potrebno je uzeti u obzir i trendove prisutne kod mehaničkog (migracijskog) kretanja. Prema dostupnim podacima vidljivo je kako se tijekom 2017. godine na veće urbano područje Karlovac doselilo 925, a odselilo 1.309 osoba, pri čemu se inozemstvo odselilo 563 osoba što znači da je vanjskom migracijom izgubljeno -384 stanovnika, odnosno 1/3 odseljenog stanovništva Karlovačke županije. Uzmemo li u obzir i potvrđeni negativan prirodni prirast (-415) možemo zaključiti kako je na urbanom području u 2017. godini došlo do gubitka od ukupno 799 osoba. Iako je u tom smislu u prethodnoj 2016. godini zabilježeno više odseljenih stanovnika (-449) činjenica je kako se u periodu 2013.-2017. broj odseljenog stanovništva povećavao po prosječnoj godišnjoj stopi od 10,9%, a slična su kretanja prisutna i na razini Županije gdje je (s iznimkom u 2015.) prisutan kontinuiran porast emigracije stanovništva. Na pojačano iseljavanje u inozemstvo pogodio je evidentno i ulazak RH u Europsku Uniju, što potvrđuje i 100%-no povećanje broja odlazaka u odnosu na godinu pristupanja.

Tablica 3. Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo na području VUPKA i KŽ 2013.-2017.

VUP Karlovac	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Doseljeni	817	895	962	817	925
Odseljeni	1071	1152	1269	1266	1309
od čega odseljeni u inozemstvo	281	330	403	419	563
Saldo	-254	-257	-307	-449	-384
Karlovačka županija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Doseljeni	860	879	1171	941	967
Odseljeni	1538	1709	1835	1936	2.054
od čega odseljeni u inozemstvo	700	762	901	964	1194
Saldo	-678	-830	-664	-995	-1087

Izvor: DZS, Prirodno kretanje stanovništva po županijama i gradovima/općinama, 2013. - 2017.

Karlovačka županija pripada skupini hrvatskih županija s najstarijom strukturom stanovništva, a uz indeks starenja 149,0 (omjer osoba starijih od 60 godina u odnosu na osobe mlađe od 20 godina) i koeficijent starosti 27,3 (udio osoba starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu) može se potvrditi izražen proces demografskog starenja stanovništva, odnosno faza duboke starosti. Riječ je o procesu

uslijed kojeg se smanjuje udio radno sposobnih osoba, dok relativan broj starijih osoba raste što izravno ima za posljedicu veće opterećenje radno sposobnog stanovništva kako bi se osigurala sredstva za socijalna izdvajanja te čitav niz povezanih usluga. Stanje na području VUPKA također odgovara dobnoj strukturi na županijskoj razini. Unatoč nešto povoljnijim starosnim pokazateljima (indeks starenja 146,5, koeficijent starosti 26,4) riječ je o području na kojem više od četvrtine stanovništva čine osobe starije od 60 godina što je situacija nepovoljnija od one na nacionalnoj razini.

Prema projekcijama Državnog zavoda za statistiku¹, očekivano trajanje života za novorođene u Karlovačkoj županiji godine 2001./2002. iznosilo je 70,77 godina za muškarce, te 77,51 godina za žene. U godini 2008./2009. ovaj je pokazatelj nešto povoljniji i iznosi 71,8 godina za muškarce i 79,02 godina za žene, iako je još ispod nacionalnog prosjeka koji iznosi 72,7 (m), odnosno 79,44 (ž). U posljednjih 10 godina nacionalni prosjek očekivanog trajanja života po rođenju je povećan i prema projekcijama DZS² za 2018. godinu iznosi 74,9 za muškarce, odnosno 81,4 za žene.

Tablica 4. Struktura stanovništva prema dobi 2011. g.

Teritorijalna jedinica	Dob			Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
	0-19	20-59	>60			
Karlovac	10.191	30.572	14.942	43,8	146,6	26,8
Duga Resa	1.908	6.485	2.787	43,3	146,1	24,9
Ozalj	1.203	3.850	1.764	43,7	146,6	25,9
Ukupno	13.302	40.907	19.493	43,6	146,5	26,4
Karlovačka županija	23.625	70.065	35.209	44,0	149,0	27,3
Republika Hrvatska	896.605	2.356.911	1.031.373	41,7	115,0	24,1

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Starenje stanovništva izravno je povezano i s brojem osoba kojima je potrebna pomoć, odnosno koriste pomoć druge osobe za obavljanje svakodnevnih aktivnosti. U tom smislu broj osoba koje ovise o tuđoj pomoći u pravilu bilježi raste kod starijih dobni skupina što također treba uzeti u obzir i u kontekstu porasta potreba za odgovarajućom zdravstvenom i socijalnom skrbi. Prema popisu stanovništva u 2011. godini na predmetnom je području zabilježeno 13.887 osoba s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti što čini 16,0% sveukupnog broja stanovnika VUPKA, a gotovo 80% čine osobe starosti 50 i više godina. Udio stanovništva s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u ukupnom stanovništvu na županijskoj razini iznosi 21,8%, dok na nacionalnoj razini iznosi 17,7% što, iako povoljnije u odnosu na Županiju, upućuje na otežanu situaciju u odnosu na nacionalni prosjek. Od ukupno 13.887 osoba s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti VUPKA njih 32,5% treba pomoć druge osobe, dok 28,1% njih koristi pomoć druge osobe što odgovara i situaciji na županijskoj razini. U odnosu na nacionalnu razinu situacija je nešto nepovoljnija – udio osoba u RH koje trebaju pomoć druge osobe iznosi 30,7%, dok udio osoba koje koriste pomoć druge osobe iznosi 26,6%.

¹ DZS, Projekcije stanovništva Republike Hrvatske od 2010. do 2061.

² DZS, Procjene stanovništva prema dobi i spolu, 2018.

Tablica 5. Stanovništvo s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti na području VUPKA (2011.)

Prostorna jedinica	Br. osoba s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti	Br. osoba koje trebaju pomoć druge osobe	Br. osoba koje koriste pomoć druge osobe
Grad Karlovac	10.319	3.222	2.769
Grad Duga Resa	2.074	692	595
Grad Ozalj	1.494	596	532
Ukupno	13.887	4.510	3.896
KŽ	28.087	9.307	7.850
RH	759.908	233.327	202.407

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Cjelokupno područje VUPKA bilježi gustoću naseljenosti od 115,3 stanovnika na km², što je 1,5 puta veća gustoća od one na nacionalnoj razini (75,7 st./km²) te čak 3 puta veća od one na razini Županije (35,6 st./km²). S druge strane, na predmetnom je području prisutna izrazito **nejednaka prostorna distribucija stanovništva**. Tako na administrativnom području Grada Duge Rese gustoća naseljenosti iznosi visokih 192,8 st./km², dok je primjerice u Gradu Ozlju zabilježena gustoća naseljenosti od svega 38,0 stanovnika na km². Stanovništvo je većinom koncentrirano u samom gradskom naselju Karlovac u kojem živi 46.833 stanovnika odnosno 63,5% od ukupnog broja stanovnika VUPKA, a karakterizira ga visoka gustoća naseljenosti koja iznosi 498,1 st./km² (površina naselja Karlovac je 94,03 km²). Navedeno ukazuje na izrazitu polarizaciju prostora koja narušava mogućnost za ujednačen gospodarski razvoj.

Tablica 6. Gustoća naseljenosti i broj naselja na području VUPKA

Teritorijalna jedinica	Površina (km ²)	Broj stanovnika (2011.)	Gustoća naseljenosti (st./km ²)	Broj naselja
Karlovac	401,7	55.705	138,67	52
Duga Resa	58,0	11.180	192,76	28
Ozalj	179,4	6.817	38,00	97
Ukupno	639,1	73.702	115,3	177
Karlovačka županija	3.625,1	128.899	35,56	649
Republika Hrvatska	56.594,0	4.284.889	75,71	6.757

Izvor: DZS (Popis 2011., Statistički ljetopis 2018.), Službene stranice JLS-ova

Prema nacionalnoj strukturi, na području Karlovačke Županije i na Većem urbanom području Karlovac većinsko stanovništvo čine Hrvati s 90,4%, zatim slijede Srbi s 6,4% dok ostale nacionalne manjine pojedinačno sudjeluju s manje od 1% u ukupnom broju manjinskih predstavnika. Najveći udio srpske nacionalne manjine zabilježen je u samom Gradu Karlovcu (8,0%) dok primjerice u Ozlju isti čine oko 1%. U javnom životu Grada Karlovca manjine sudjeluju putem vijeća nacionalnih manjina koja se osnivaju s ciljem unaprjeđenja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu (trenutno na području Grada Karlovca postoje vijeća srpske i bošnjačke nacionalne manjine te predstavnica slovenske nacionalne manjine). Osim kroz vijeća, nacionalne manjine u javnom životu Grada sudjeluju i putem svojih udruga.

Što se tiče obrazovne strukture stanovništva, očekivano, na urbanom području je zamjetna koncentracija bolje obrazovnog stanovništva te je obrazovna struktura odraslog stanovništva nešto povoljnija u odnosu na županijsku razinu i u odnosu na nacionalni prosjek. Udio nisko obrazovanog stanovništva iznosi 29%, a visokoobrazovanog gotovo 17%.

Tablica 7. Obrazovna struktura stanovništva starijeg od 15 godina, VUPKA, KŽ i RH (2011.)

	Bez škole/OŠ*		Srednja škola**		Visoko obrazovanje***		Nepoznato	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
Grad Karlovac	13,003	27.0%	25,969	53.9%	8,947	18.6%	274	0.6%
Grad Duga Resa	3,003	30.8%	5,496	56.3%	1,261	12.9%	2	0.0%
Grad Ozalj	2,722	45.8%	2,762	46.4%	464	7.8%	1	0.0%
Ukupno VUPKA	18,728	29.3%	34,227	53.6%	10,672	16.7%	277	0.4%
Karlovačka županija	40,241	36.1%	56,488	50.6%	14,332	12.8%	508	0.5%
Republika Hrvatska	1,119,448	30.8%	1,911,815	52.6%	595,233	16.4%	5,965	0.2%

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

* obuhvaća: bez škole, 1-3 razreda osnovne škole, 4-7 razreda osnovne škole, završena osnovna škola

** obuhvaća: industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje u trajanju 1-3 godine i škole za KV i VKV radnike; tehničke i srodne strukovne škole, škole za zanimanje u trajanju 4 i više godina te gimnaziju

*** obuhvaća: viša škola, I (VI.) stupanj fakulteta i stručni studiji, fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studiji, magisterij (znanstveni, stručni, umjetnički) i doktorat

Udio žena u nisko obrazovnom stanovništvu (bez škole i neki oblik osnovnoškolskog obrazovanja) je nešto veći, ali u skladu sa županijskim i nacionalnim prosjekom te iznosi 65%. Udio žena na području VUPKA sa srednjoškolskim obrazovanjem iznosi 47%, a visokoobrazovanih žena je 53%, što je također distribucija na županijskoj i državnoj razini.

2.2 SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

Stanovništvo prema razini prihoda i stanovništvo koje živi ispod granice siromaštva

Prema podacima Ankete o dohotku stanovništva u 2017. godini stopa rizika od siromaštva iznosila je 20,0%, što je 0,5 postotna boda više u odnosu na 2016. godinu. Također, ukoliko isključimo socijalne transfere iz dohotka, postotak osoba koje se nalaze u riziku od siromaštva raste na 26,6%, a izuzmu li se iz dohotka i mirovine tada stopa rizika od siromaštva u Republici Hrvatskoj iznosi 43,2%. S obzirom na to da reprezentativnost i veličina uzorka na kojem se provodi navedena Anketa ne osiguravaju dovoljnu pouzdanost na nižim teritorijalnim razinama, za potrebe procjene stope rizika od siromaštva na većem urbanom području Karlovac koriste se rezultati istraživanja "Mapiranje i procjena geografske raspodjele rizika od siromaštva i socijalne isključenosti za mala područja Republike Hrvatske" (2016.).

Prema dohodovnoj metodi, procijenjena stopa rizika od siromaštva u Republici Hrvatskoj 2011. godine iznosila je 19,2 %, što znači da se procjenjuje da je 19,2 % osoba, odnosno oko 803.000 osoba, raspolagalo godišnjim ekvivalentnim raspoloživim dohotkom koji je bio niži od 24.000 kuna. Ovdje je potrebno napomenuti kako se Veće urbano područje Karlovac nalazi na području Središnje i Istočne Hrvatske gdje su registrirane gotovo dvostruko više razine siromaštva u odnosu na Sjeverozapadno i Jadransko statističko područje, a **za Karlovačku županiju utvrđena najveća stopa siromaštva – 34,3%** (ELL-EB). Prema potrošnoj metodi za Grad Karlovac stopa rizika od siromaštva iznosila je 26,4% što je povoljnije od županijskog prosjeka, međutim gradovi Ozalj sa stopom rizika od siromaštva od 33,1% te Duga Resa sa stopom rizika od siromaštva od 34,3% približavaju se županijskim vrijednostima koje su dvostruko niže od nacionalnog prosjeka (17,1% u 2011.)

Drugi važan pokazatelj rizika od siromaštva predstavljaju prihodi od stalnog rada odnosno visina prosječnog mjesečnog dohotka po stanovniku koji također služi kao indirektan pokazatelj socijalnog stanja stanovništva. Tako je prema Popisu stanovništva (2011.) na području VUPKA prihode od stalnog rada ostvarivalo sveukupno 34,3% stanovnika, što je više od županijskog prosjeka (31,0%) i od nacionalnog prosjeka (32,6%). Gledano po gradovima, najveći udio stanovnika koje je ostvarivalo prihode od stalnog rada zabilježen je u Dugoj Resi (35,7%), dok je najmanji udio zabilježen u Ozlju (33,3%). Bez prihoda je bilo 27,9% stanovništva VUPKA što je opet povoljnija situacije u odnosu na Županiju gdje 29,1% stanovništva nije ostvarivalo prihode. Dodatne razlike prema glavnim izvorima sredstava za život vidljive su i s obzirom na spol pa tako od ukupnog broja stanovnika na urbanom području koje je ostvarivalo prihode od stalnog rada 53,9% čine muškarci, a 46,1% žene. U skupini stanovnika bez prihoda 45,8% su muškarci, a 54,2% čine žene. Vrijednosti prosječnog dohotka po stanovniku Većeg urbanog područja Karlovac pokazuju iznadprosječne vrijednosti u odnosu na nacionalni prosjek, međutim ne treba izgubiti iz vida kako čitavo područje Karlovačke županije ostvaruje relativno niske prihode što potvrđuje i činjenica kako sama Županija ima status potpomognutog područja.

Tablica 8. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život

Teritorijalna jedinica	Ukupno stanovnika (2011.)	Prihodi od stalnog rada (2011.)	Bez prihoda (2011.)	Prosječni dohodak po stanovniku (2014.-2016.)*
------------------------	---------------------------	---------------------------------	---------------------	--

Karlovac	55.705	19.035	2.987	115,32
Duga Resa	11.180	3.993	15.578	112,69
Ozalj	6.817	2.270	1.995	104,84
Ukupno	73.702	25.298	20.560	110,95
Karlovačka županija	128.899	39.935	37.556	102,97

* u odnosu na nacionalni prosjek (RH=100,0)

Izvor: DZS (Popis 2011.), MRRFEU (2018.)

Pružatelji i korisnici socijalnih usluga

Usluge socijalne skrbi dio su niza mjera i aktivnosti kojima se ostvaruje društvena briga i interes za socijalnu sigurnost pojedinaca i socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina kojima je potrebna pomoć društvene zajednice. Na predmetnom području djeluje Centar za socijalnu skrb Karlovac koji, osim za područje Grada Karlovca (i drugih 7 općina) svoje usluge pruža i na području Grada Ozlja (podružnica Ozalj) dok je za područje Grada Duga Resa nadležan Centar za socijalnu skrb Duga Resa.

Isto tako, svaki grad u sastavu VUPKA na godišnjoj razini donosi odluke o socijalnoj skrbi kojima se utvrđuju prava korisnika na oblike pomoći iz djelatnosti socijalne skrbi te prava iznad standarda propisanih Zakonom kojim se uređuje socijalna skrb te postupak ostvarivanja tih prava. Predviđeni oblici socijalne pomoći najčešće su usmjereni na subvencioniranje režija stanovanja i pomoći za ogrjev; djecu (novorođenčad, djecu u vrtićima, učenike osnovnih škola); za starije osobe, bolesne i nemoćne koji nemaju mogućnosti smještaja u domove ili udomiteljske obitelji; umirovljenike; samce i kućanstva nezaposlenih građana, korisnike zajamčene minimalne naknade i dr. Od ukupnog broja pružatelja socijalnih usluga na predmetnom području registrirano je sveukupno 23 ustanove (uključujući i pripadajuće podružnice) odnosno 59,0% svih ustanova socijalne skrbi koje djeluju na području Karlovačke županije.

Tablica 9. Pregled ustanova socijalne skrbi na području VUPKA po gradovima (2019.)

JLS	Vrsta ustanove	Br. jedinica
Karlovac	Centar za rehabilitaciju	1
	Centar za socijalnu skrb	2
	Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i djecu i mlade s problemima u ponašanju	2
	Dom za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom	1
	Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe	7
	Dom za starije i nemoćne osobe	1
Duga Resa	Centar za socijalnu skrb	1
	Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe	4
Ozalj	Centar za rehabilitaciju	2
	Centar za socijalnu skrb	1
	Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe	1

Ukupno	23
---------------	-----------

Izvor: MDOMSP, 2018.

Prema službenim podacima o korisnicima i primijenjenim pravima socijalne skrbi u 2017. godini na području centara za socijalnu skrb CZSS Karlovac i CZSS Duga Resa registrirano je sveukupno 1.602 korisnika zajamčene minimalne naknade (ZMN) što čini gotovo 70% od ukupnog broja korisnika ZMN u Županiji. U strukturi korisnika pomoći u socijalnoj skrbi najveći udio u 2017. godini imaju korisnici jednokratnih naknada (2.289), zatim slijede korisnici doplatka za pomoć i njegu (1.993) te korisnici ZMN (1.602), a identična distribucija ostvarenih prava u socijalnoj skrbi prisutna je i na županijskoj razini. Regionalnu socijalnu pomoć na razini cijele Županije za podmirenje troškova stanovanja ostvarivalo je 1.867 osoba, a naknade za troškove ogrjeva 2.631 osoba.

Tablica 10. Broj korisnika i pomoći u socijalnoj skrbi prema vrstama na području CZSS Karlovac i CZSS Duga Resa (31.12.2017.)

Pravo u socijalnoj skrbi		CZSS Karlovac	PO CZSS Ozalj	CZSS Duga Resa	VUP Karlovac	Karlovačka županija
I	Zajamčena minimalna naknada:					
	1. Ukupno naknada (samaca i kućanstava)	1.232	92	278	1.602	2.294
	2. Ukupno obuhvaćenih osoba	2.996	152	439	3.587	5.006
II	Naknada za osobne potrebe korisnika smještaja	208	60	99	367	569
III	Jednokratna naknada:					
	1. Ukupno naknada u izvještajnoj godini	1.810	55	424	2.289	3.418
	2. Različiti korisnici (samci i kućanstvo) kojima je jednom ili više puta odobrena naknada u izvještajnoj godini	876	49	292	1.217	1.724
IV	Naknade u vezi s obrazovanjem	2	-	2	4	7
V	Osobna invalidnina	509	130	295	934	1.318
VI	Doplatka za pomoć i njegu	1.181	156	656	1.993	3.051
VII	Status roditelja njegovatelja ili njegovatelj	71	11	39	121	164
VIII	Naknada do zaposlenja	41	5	24	70	92
IX	Socijalne usluge: Pomoć u kući	124	25	42	191	324
	Psihosocijalna podrška	51	-	13	64	65
	Rana intervencija	1	-	1	2	3
	Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja	23	-	4	27	27
	Boravak	126	1	10	137	137
	Smještaj (privremeni ili dugotrajni) u udomiteljsku obitelj djece i odraslih osoba	104	16	56	176	358
	Dugotrajni smještaj					
	- Smještaj u obiteljski dom djece i odraslih osoba	9	5	5	19	21
	- Smještaj u dom socijalne skrbi za djecu i	136	39	46	221	290
	Organizirano stanovanje	11	9	11	31	34
X	Naknada za troškove stanovanja	-	-	-	-	1.867
XI	Naknada za troškove ogrjeva	-	-	-	-	2.631

Izvaninstitucionalne oblike socijalne pomoći stanovnicima VUPKA također pružaju Gradska društva crvenog križa (Karlovac, Duga Resa i Ozalj) i Caritas župe Sveta Tri Kralja. Problem predstavlja nepostojanje pučke kuhinje u Karlovcu gdje se i nalazi najviše socijalno ugroženih skupina, a riječ je ponajprije o umirovljenicima i nezaposlenim osobama. Za brigu o ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja u Karlovcu je 1998. godine osnovana **Ženska grupa Karlovac "Korak"**, jedina takva udruga na području Karlovačke županije. Udruga je osnovana u cilju zaštite ljudskih, a posebno ženskih i dječjih prava, zaštite obitelji i zaštite od nasilja. U svrhu ostvarivanja ciljeva, udruga pruža sljedeće vrste socijalnih usluga: informiranje, prepoznavanje i početna procjena potreba; savjetovanje i pomaganje; pomoć u kući; psihosocijalna podrška; rana intervencija; pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija) te smještaj žena i djece u Tajno Sklonište za žene i djecu žrtve nasilja. Potrebno je napomenuti kako na području VUPKA u ovoj djelatnosti djeluju i brojne udruge, primjerice udruge za osobe s invaliditetom (12 udruga) te udruge u području humanitarne djelatnosti (12 udruga).

Iako su istraživanja o beskućništvu u Hrvatskoj rijetka, procjenjuje se da broj beskućnika na nacionalnoj razini gotovo dvostruko premašuje kapacitete u postojećim prihvatilištima i prenoćištima (trenutno je u RH raspoloživo 14 prihvatilišta i prenoćišta sa oko 450 smještajnih mjesta). Sukladno zakonu kojim se uređuje socijalna skrb veliki gradovi i gradovi sjedišta županija obavezni su u svom proračunu osigurati sredstva za uslugu prehrane u pučkim kuhinjama kao i pružanje usluga prihvatilišta i/ili prenoćišta za beskućnike. U tom smislu na predmetnom je području osnovan **Centar za beskućnike - udruga "Milosrđe"** koja broji 55 članova te 2 stalno zaposlene osobe. Udruga Milosrđe pruža uslugu brige i skrbi o beskućnicima Karlovačke županije. Riječ je o kontinuiranoj 24-satnoj skrbi, što znači da pored prenoćišta, koje pruža uslugu noćenja i higijene, beskućnici koriste i dnevni boravak. Dnevni boravak od 08 do 20 sati pruža mogućnost bavljenja raznim aktivnostima što uključuje radne terapije; edukativne radionice; psihosocijalne radionice i dr. Udruga također provodi i školovanje beskućnika te im pomaže pri zapošljavanju čime izravno doprinosi njihovoj resocijalizaciji i poboljšanju njihovih materijalnih uvjeta. Korisnicima centra, uz smještaj i prehranu, na raspolaganju su i usluge pružanja psihosocijalne pomoći te pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja.

Na predmetnom području, u cilju unaprjeđenja kvalitete života, nadležne jedinice lokalne samouprave provode više projekata kojima se utječe na poboljšanje postojećih te uvođenje novih oblika socijalnih usluga. Riječ je uglavnom o projektima koji su koncentrirani na područje Grada Karlovca dok u ostalim gradovima u sastavu VUPKA potrebe za unaprjeđenjem usluga socijalne skrbi nisu prepoznate kao prioritetne. U nastavku slijedi kratak pregled relevantnih projekata koji su trenutno u provedbi:

Tablica 11. Pregled projekata u provedbi za poboljšanje kvalitete života i razvoju socijalnih usluga

Br.	Naziv projekta	Opis projekta
1.	Školski obrok za svako dijete 2018./2019.	Nositelj: Grad Karlovac Ukupna vrijednost projekta (kn): 848.171,36 Svrha projekta je osiguravanje redovite i kvalitetne prehrane djeci iz socijalno ugroženih obitelji u osnovnim školama u Karlovcu, za 825 učenika, po 1 obrok po danu/po učeniku, kroz 179 nastavnih dana u šk. god. 2018./2019.
2.	Pomažem drugima – pomažem sebi	Nositelj: Gradsko društvo Crvenog križa Karlovac Ukupna vrijednost projekta (kn): 7.975.513,3 Opći cilj projekta je potaknuti socijalnu uključenost žena pripadnica ranjivih skupina kroz povećanje njihove zapošljivosti stjecanjem radnog iskustva i povećanjem kompetencija. Specifični cilj projekta je zapošljavanje 50 žena pripadnica ranjivih skupina za pomoć starijima i nemoćnima u kući, te i povećanje razine kvalitete života 200 starijih i nemoćnih osoba.
3.	Nova znanja za jednake mogućnosti	Nositelj: ŽGK „Korak“ Ukupna vrijednost projekta (kn): 1.463.255,00 Opći cilj projekta je doprinijeti povećanju socijalne uključenosti i zapošljavanju marginaliziranih skupina na području Karlovačke i Sisačko- moslavačke županije. Korisnici projekta su 32 nezaposlene osobe na području Karlovačke županije te 32 na području Sisačko-moslavačke županije. Korisnici projekta su nezaposlene osobe, uključujući dugotrajno nezaposlene, žrtve nasilja u obitelji te korisnike prava na zajamčenu minimalnu naknadu.
4.	Siguran put ka neovisnom življenju	Nositelj: ŽGK „Korak“ Ukupna vrijednost projekta (kn): 885.756,82 kn Opći cilj projekta je osigurati stalnu podršku ženama žrtvama obiteljskog nasilja u započinjanju samostalnog života u zajednici nakon izlaska iz Skloništa. Svrha projekta je poučiti žene žrtve nasilja potrebnim društveno- ekonomskim znanjima i vještinama kako bi povratile svoje samopouzdanje, povećale svoju konkurentnost na tržištu rada te u konačnici postale potpuno neovisne.

Izvor: Grad Karlovac, 2019.

Stope kriminaliteta

Prema posljednjem istraživanju o sigurnosti gradova, u 2017. godini u ukupnom broju kaznenih djela, Karlovac kao središte VUPKA s 3,02 kaznena djela na 1.000 stanovnika, zauzima nezahvalno 23. mjesto. Međutim, u odnosu na prethodnu 2016. godinu, sigurnosna se situacija popravila s obzirom na to da je Karlovac tada bio rangiran gotovo na samom dnu ljestvice, tj. na 27. mjestu od ukupno 29 najvećih hrvatskih gradova. Navedeno potvrđuju i podaci nadležnih policijskih postaja (PP Duga Resa, PP Karlovac i PP Ozalj) o kretanju prijavljenih kaznenih djela čiji se broj nakon 2014. ponovo počeo normalizirati te do 2017. bilježi pad po prosječnoj godišnjoj stopi od 9,0%. Slična kretanja prisutna su i na županijskoj razini, s iznimkom područja pod nadležnosti PP Ozalj na kojem primijećen porast broja prijavljenih kaznenih djela.

Tablica 12. Prikaz strukture kriminaliteta na području VUPKA (prijavljena kaznena djela)

Policijska postaja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
PP Karlovac	888	1.523	1.353	1.015	917
PP Duga Resa	214	176	179	249	254
PP Ozalj	71	69	71	112	161
Ukupno	1.173	1.768	1.603	1.376	1.332
PU karlovačka	1.658	2.260	2.106	1.817	1.735

Izvor: Policijska uprava karlovačka, MUP RH

Posebno je potrebno napomenuti kako kaznena djela zlouporabe droga na području policijskih postaja koja uključuju VUPKA čine u prosjeku gotovo 70,0% od sveukupnog broja kaznenih djela zlouporabe droga na području Karlovačke županije. Iako je u oba slučaja zabilježen trend smanjenja broja ovih kaznenih djela, činjenica je kako je na Većem urbanom području Karlovac u posljednje dvije promatrane godine zabilježen njihov porast (s najvećim brojem na području PP Karlovac) dok se na županijskoj razini broj ovih kaznenih djela nije povećavao.

Tablica 13. Prikaz strukture kaznenih djela zlouporabe droga na području VUPKA

Policijska postaja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
PP Karlovac	17	20	12	6	14
PP Duga Resa	6	0	5	2	2
PP Ozalj	0	0	3	2	1
Ukupno	23	20	20	10	17
PU karlovačka	29	34	33	19	19

Izvor: Policijska uprava karlovačka, MUP RH

2.3 DRUŠTVENA I ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA

Društvena infrastruktura područja prvenstveno upućuje na zastupljenost središnjih uslužnih funkcija kojima se obogaćuje sadržaj društvenog života te općenito pridonosi općem razvoju prostora. U ovom dijelu analizirat će se pokrivenost postojećim uslugama i ustanovama koje podižu obrazovnu, znanstvenu i kulturnu razinu stanovništava, jačaju ulogu i značaj civilnog društva, osiguravaju uvjete za sport i rekreaciju te pridonose jačanju zdravstvene skrbi. Prostorno gledajući, te s obzirom na raspodjelu i zastupljenost uslužnih funkcija na području VUPKA, podaci ukazuju na 3 razine centraliteta - Grad Karlovac kao centralno naselje sa značajem regionalnog središta, Duga Resa kao sekundarni subregionalni centar te Ozalj kao mikroregionalno središte.

Stanovanje

U 2011. godini na području VUPKA ukupno je bilo evidentirano 36.119 stambenih jedinica odnosno 52,9% od ukupnog broja stambenih jedinica na području Karlovačke županije (68.218 stanova). Ukupna površina jedinica za stanovanje na Većem urbanom području Karlovac iznosi 2.630.900 m² što predstavlja 54,1% u ukupnoj površini stambenog prostora Županije. Prosječna veličina stambenog prostora na razini VUPKA iznosi 72,8 m² što je u pravilu vrlo blisko površinama županijskog prosjeka koji iznosi 71,3 m². Analiza distribucije stanova urbanog područja pokazuje kako se gotovo 3/4 stanova nalazi u Gradu Karlovcu (74,3%), dok se na području Grada Ozlja nalazi najmanje stanova (10,6%). Prema načinu korištenja prevladavaju stanovi za stalno stanovanje (93,9%), a znatno je manja zastupljenost stanova za povremeno korištenje (5,6%) ili obavljanje djelatnosti (0,4%).

Tablica 14. Stanovi prema načinu korištenja na području VUPKA

Teritorijalna jedinica	Stanovi za stalno stanovanje		Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost		UKUPNO	
	br.	m2	br.	m2	br.	m2	br.	m2
Karlovac	25.960	1.895.862	741	39.740	146	10.209	26.847	1.945.811
Duga Resa	4.843	344.116	604	28.457	6	305	5.453	372.878
Ozalj	3.128	275.474	689	36.532	2	205	3.819	312.211
Ukupno	33.931	2.515.452	2.034	104.729	154	10.719	36.119	2.630.900
Karlovačka županija	61.719	4.525.259	6.249	324.693	250	17.097	68.218	4.867.049

Izvor: DZS, Popis 2011.

Stanovi na području VUPKA opremljeni su osnovnom infrastrukturom (instalacije vodovoda, odvodnje i električna energija) čime je osiguran prihvatljiv standard kvalitete življenja, a opremljenost plinom i klimatizacijom veća je od županijskog prosjeka. Primjerice, 99,2% stanova ima riješenu opskrbu vodom i 99,9% električnom energijom, što je u pravilu neznatno više od županijskog prosjeka koji iznosi 97,8% u smislu vodoopskrbe odnosno 99,7% s obzirom na pristup na elektroenergetsku mrežu. S druge strane, instalacije plina na području VUPKA ima svega 4,4% nastanjenih stanova dok u Županiji plinske instalacije ima 2,7% stanova. Od svih stanova na području VUPKA koji imaju plinske instalacije čak 97,6% je onih na području Grada Karlovca.

Tablica 15. Nastanjeni stanovi prema instalacijama na području VUPKA

Teritorijalna jedinica	Vodovod	Kanalizacija	Električna energija	Plin	Klimatizacija	Ukupno nastanjenih stanova
Karlovac	20.721	20.709	20.827	1.153	3.893	20.855
Duga Resa	3.995	3.994	4.026	11	485	4.028
Ozalj	2.219	2.219	2.254	17	240	2.257
Ukupno	26.935	26.922	27.107	1.181	4.618	27.140
Karlovačka županija	45.709	45.650	46.609	1.246	5.407	46.744

Izvor: DZS, Popis 2011.

Stanovi u vlasništvu Grada Karlovca dodjeljuju se prema Listi reda prvenstva za davanje gradskih stanova u najam – opća lista i lista namijenjena mladima koju se utvrđuje Odlukom Gradske uprave. Glavni kriteriji za davanje gradskih stanova u najam su: prebivalište na području Grada, visina ukupnog prosječnog mjesečnog prihoda po članu obiteljskog domaćinstva, status hrvatskog branitelja, stupanj invaliditeta, status samohranog roditelja, broj članova kućanstava, broj djece i djeca s teškoćama u razvoju te životna dob i stečeni akademski naziv i stupanj (za mlade). Grad Karlovac u vlasništvu je 334 stana, a trenutno se na Općoj listi reda prvenstva nalazi 77 osoba, a na Listi za mlade 23 ljudi. Trenutno se ne planira kupnja novih stanova, već se novi smještajni kapaciteti nastoje proširiti putem korištenja praznih državnih stanova i ostalih institucija. Stanovi u vlasništvu Grada Ozlja

i Duge Rese također se dodjeljuju temeljem pravilnika o davanju gradskih stanova u najam koji kao glavne kriterije uključuju trenutne uvjete stanovanja podnositelja zahtjeva, broj članova obiteljskog domaćinstva, materijalno i zdravstveno stanje podnositelja zahtjeva i članova njegovog obiteljskog domaćinstva te sudjelovanje podnositelja zahtjeva u Domovinskom ratu.

Ustanove u kulturi

Na području VUPKA postoji 37 ustanova u kulturi koje doprinose kvaliteti života građana, a čiji se djelokrug odnosi na muzejsko-galerijske djelatnost, dramsku umjetnost, knjižničnu te arhivsku djelatnost što čini gotovo 60% svih kulturnih ustanova na području Županije. Potrebno je također naglasiti kako na području VUPKA djeluje i 122 udruge u kulturi i umjetnosti (20.3.2019.) od čega 102 u Karlovcu, 11 u Dugoj Resi te 9 u Ozlju, a sve zajedno čine 63,2% od ukupnog broja udruga u kulturi na razini Županije.

Prema niže navedenim podacima vidljivo je kako na predmetnom području djeluje sveukupno 29 knjižnica (uključujući i školske), 2 muzeja (Gradski muzej Karlovac i Zavičajni muzej Ozalj), 1 gradsko kazalište (zajedno s 2 umjetničke organizacije te 1 trgovačkim društvom), Državni arhiv u Karlovcu, 3 radio postaje te 1 kino u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Duga Resa. Iz navedenog je vidljivo kako Grad Karlovac predstavlja kulturno sjedište i Većeg urbanog područja Karlovac ali i čitave Županije. S druge strane, ostali sektori u kulturi na urbanom području nedovoljno su zastupljeni, uključujući i sam Grad Karlovac, a prisutna je i neujednačenost ponude, osobito u smislu raznovrsnosti i kvantitete ponude u ostalim gradovima u sastavu VUPKA.

Konkretno, knjižnična djelatnost predstavlja najveći sektor u kulturi na području VUPKA, jer uz 20-ak školskih knjižnica djeluju još i 3 gradske knjižnice (u Karlovcu, Ozlju i Dugoj Resi) te knjižnica Gradskog muzeja Karlovac, knjižnica Franjevačkog samostana u Karlovcu i knjižnica Veleučilišta u Karlovcu. Također, je potrebno napomenuti kako u okviru Gradske knjižnice I. G. Kovačić Karlovac djeluje bibliobusna služba putem koje su usluge knjižničarske djelatnosti postale dostupne i u onim naseljima koja nemaju nikakvu knjižničnu uslugu. Na čitavom urbanom području djeluje 2 muzeja (od sveukupno 3 na području Karlovačke županije) što ukazuje na relativno povoljnu pokrivenost ponudom ove vrste djelatnosti, međutim to svakako nije slučaj i na županijskoj razini na kojoj, uz navedena 2 muzeja djeluje još samo Zavičajni muzej u Ogulinu. Isto tako, na predmetnom području djeluje samo jedno profesionalno kazalište ("Zorin dom" u Karlovcu) koje je ujedno i jedino kazalište na području Županije, dok u ostalim gradovima VUPKA organizaciju većine kulturnih programa preuzimaju postojeća pučka otvorena učilišta. Navedeno vrijedi i za audiovizualnu djelatnost, pogotovo u svjetlu činjenice kako na području Županije ne postoji ustanova koja provodi kontinuiranu kinematografsku djelatnost. Uz navedene ustanove u kulturi potrebno je spomenuti kako u Karlovcu djeluje i Glazbena škola koja također doprinosi kvaliteti ponude glazbenih programa.

Tablica 16. Kategorija ustanova u kulturi na području VUPKA

Teritorijalna jedinica	Knjižnica	Muzej	Kazalište	Državni arhiv	Radio postaje	Kino
Karlovac	23	1	1(3*)	1	2	0
Duga Resa	4	0	0	0	1	1

Teritorijalna jedinica	Knjižnica	Muzej	Kazalište	Državni arhiv	Radio postaje	Kino
Ozalj	2	1	0	0	0	0
Ukupno	29	2	1	1	3	1
Karlovačka županija	54	3	1	1	5	1

** uključuje umjetničke organizacije i trgovačko društvo*

Izvor: Ministarstvo kulture (2019.)

Sport i rekreacija

Prema podacima Registra sportskih djelatnosti Karlovačke županije vidljivo je kako je od ukupno 193 sportskih pravnih osoba u Županiji više od 75% registrirano na području VUPKA, od čega 110 na području Karlovca, 28 na području Duge Rese te 9 u Ozlju. Analiza strukture sportske djelatnosti pravnih osoba ukazuje je kako je najzastupljeniji sport nogomet (10,1%), zatim slijedi streljaštvo (6,5%), dok su kuglanje, planinarenje i taekwondo podjednako zastupljeni s 5,0% udjela u ukupnom broju sportskih klubova. Ovdje je potrebno naglasiti kako na utbanom području djeluju i klubovi i udruge (7) koji promiču sportske aktivnosti za osobe s invaliditetom poput Atletskog kluba osoba s invaliditetom Karlovac, Športskog društva slijepih Karlovac, Streljačkog kluba invalidnih osoba Duga Resa i dr. Najmanje sportskih klubova zabilježeno je u sportovima kao što su boks, hokej, veslanje, golf, tenis te ostali borilački sportovi.

U cilju unaprjeđenja i razvoja sporta na području VUPKA djeluju i 3 sportske zajednice: Karlovačka sportska zajednica (115 klubova / udruga), Športska zajednica Grada Duge Rese (27 klubova / udruga) i Zajednica sportskih udruga Grada Ozlja (11 klubova / udruga) koje predstavljaju 3 od sveukupno 5 gradskih sportskih zajednica na području Karlovačke županije. Sportske se udruge (članice zajednica) financiraju kroz programe javnih potreba u sportu putem navedenih zajednica sportskih udruga gradova u sastavu VUPKA. Grad Karlovac, između ostalih izvora, sportske udruge financira i putem Fonda za kvalitetni sport u koji se ubrajaju prioritetni i prateći klubovi te putem Programskog fonda za ostale klubove koji sredstva dobivaju temeljem predanih programa i troškovnika sukladno Pravilniku o kategorizaciji.

Na većem urbanom području Karlovac postoji značajna sportska infrastruktura koja služi potrebama građana, kako za profesionalno bavljenje sportom tako i za svim ostalim rekreativnim aktivnostima. Na područjima gradova Duge Rese i Ozlja sportska infrastruktura se pretežito uključuje manja sportska igrališta te nekoliko većih nogometnih igrališta i stadiona, zatim školske sportske dvorane, kuglanu i streljanu. U Ozlju se uz rijeku Kupi nalazi Gradsko kupalište, a prema prostorno-planskoj dokumentaciji planira se uređenje još jednog kupališta. Uz kupalište planira se također izgradnja novih sportsko-rekreacijskih objekata otvorenog tipa (boćališta, odbojka na pijesku, dječja igrališta, i sl.). Isto tako, za potrebe rekreacije stanovništva, na području Grada Duge Rese na raspolaganju je i planinarski dom "Mladen Polović", staze za nordijsko hodanje, biciklističke staze i nekoliko kupališta.

Sportskom infrastrukturu u vlasništvu Grada Karlovca upravlja tvrtka Mladost d.o.o., a ista uključuje Školsku sportsku dvoranu Mladost, Sokolski dom, vanjsko igralište i klizalište Sokolski dom, Nogometni

stadion "Branko Čavlović-Čavlek", ŠRC Korana, Vunsko polje, stari atletski stadion te Gradsko streljšte Jamadol. S druge strane, stanje ovih objekata nije zadovoljavajuće niti ispunjava propisane uvjete za održavanje natjecanja na nacionalnoj odnosno međunarodnoj razini. U tom smislu sportske objekte potrebno je obnoviti kako bi u potpunosti mogli zadovoljiti potrebe korisnika. Također, na gradskom prostoru postoji i čitav niz drugih objekata i površina što uključuje sportsko-rekreativne prostore, sportske objekte osnovnih i srednjih škola (11 dvorana osnovnih i srednjih škola) ali i 24 dječja igrališta. Svaki nogometni klub u Karlovcu ima svoje nogometno igralište sa svim pratećim objektima, a od ostalih vanjskih terena potrebno je spomenuti i 2 rukometna igrališta na Dubovcu i Švarči. Kuglana u Domu HV Zrinski rekonstruirana je na način da je njeno korištenje omogućeno i osobama s invaliditetom. Isto tako, Grad Karlovac potpomaže održavanje brojnih turnira, memorijala i državnih natjecanja poput npr. Prvenstva Hrvatske u mini rukometu za djevojčice i dječake te Sportske igre mladih.

Civilno društvo

U Republici Hrvatskoj organizacije civilnih društva imaju značajnu ulogu u podmirivanju društvenih potreba, a osobito kroz identifikaciju problema na lokalnoj razini te njihovom aktualizacijom i rješavanjem kroz suradnju s ostalim relevantnim sudionicima uključujući i nositelje lokalnih politika, javne ustanove te privatni sektor. U tom smislu dobrovoljno udruživanje građana i sudjelovanje u provedbi inicijativa i programa udruga izravno doprinosi stvaranju opće društvene korisnosti te rješavanja onih potreba koje nisu na adekvatan način prepoznate od strane javnog ili privatnog sektora.

Sukladno navedenom, broj i vrste djelatnosti organizacija civilnog društva, u ovom kontekstu udruga građana, predstavljaju glavne indikatore razvijenosti civilnog društva. Manji broj ili potpuni izostanak istih često ukazuje na nedovoljan stupanj razvoja društva u cjelini, odnosno upućuje na smanjenu aktivnost građana i njihovog sudjelovanja u društvenim procesima. U tom smislu, za potrebe analize razvijenosti civilnog društva, često se utvrđuje broj udruga u odnosu na broj stanovnika kao i područje djelovanja udruga. Tako je u Registru udruga Republike Hrvatske (20.3.2019.) ukupno bilo upisano 857 udruga koje imaju sjedište na području VUPKA što čini 62,4% od sveukupnog broja udruga sa sjedištem u Karlovačkoj županiji (1.373). Uspoređujući broj udruga s brojem stanovnika VUPKA može se uočiti kako na 1.000 stanovnika u prosjeku dolazi 11,6 udruga što je nešto više od omjera na županijskoj razini (10,7), a što je i očekivano s obzirom da VUPKA u svom sastavu broji 3 od sveukupno 5 gradova u Županiji te pretpostavlja povećanu aktivnost građana i njihovu participaciju u društvenim procesima.

Prema području djelovanja najviše je udruga registriranih u području sporta i rekreacije (23,8%), zatim slijede udruge koje djeluju na području kulture i umjetnosti (11,7%), udruge koje su aktivne u području socijalnih djelatnosti (9,1%) te u području obrazovanja, znanosti i istraživanja (7,4%). Opisana distribucija uvelike prati strukturu na županijskoj razini gdje je primjetna nešto veća zastupljenost udruga u djelatnosti gospodarstva.

Tablica 17. Broj udruga VUPKA s obzirom na područje djelovanja

Područje djelovanja	Sport	Kultura i umjetnost	Socijalna djelatnost	Obrazovanje, znanost i istraživanje	Gospodarstvo	Ostala područja
Karlovac	200	102	75	63	40	347
Duga Resa	34	11	8	7	6	50
Ozalj	14	9	12	7	12	43
Ukupno	248	122	95	77	58	440
Karlovačka županija	359	193	143	103	114	701

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske (2019.)

S druge strane, ako izuzmemo udruživanja građana u sportska (npr. nogomet) i kulturno-umjetnička društva kao i povezivanja u strukovne udruge, možemo zaključiti kako suvremen način organiziranja građana kao i funkcioniranje modernog civilnog društva nije u potpunosti dovršeno. Isto tako, djelovanje civilnih udruga još uvijek se dijelom oslanja na poduzetnosti i angažmanu pojedinih aktivnih članova, većini udruga nedostaju stručni kapaciteti u smislu kvalitetnog upravljanja, a profesionalni je angažman stručnog osoblja za potrebe ostvarivanja ciljeva udruge još uvijek nedovoljno iskorišten. U tom smislu jasno se može prepoznati potreba za većom aktivacijom onih projekata kojima se izravno doprinosi razvoju modernog civilnog društva kao i većem participiranju građana u donošenju odluka u okviru provedbe lokalnih politika.

Dodatan problem predstavlja također i ovisnost udruga o sredstvima iz lokalnih odnosno regionalnog izvora financiranja. Ovdje nije riječ samo o visini proračunskih sredstava namijenjenih za potrebe sufinanciranja njihovog djelovanja već i o samom broju udruga po pojedinim djelatnostima odnosno nedovoljno jasno definiranom okviru razvoja civilnog društva. Ovdje posebno do izražaja dolazi razlika između onih udruga čije djelovanje ovisi o dobivenim sredstvima iz proračuna gradova VUPKA i tek nekolicine onih udruga koje posjeduju kapacitete za samofinanciranje kroz uspješne prijave za provedbu programa i projekata koji se sufinanciraju kroz proračunska sredstava jedinica lokalne odnosno regionalne samouprave, ali i kroz nacionalne odnosno EU izvore financiranja. Unatoč navedenom, udruge su civilnog društva na području VUPKA ostvarile značajan napredak u svom razvoju, osobito u smislu prilagodbe prioritetnim područjima djelovanja kao i u ostvarivanju suradnje s raznim donatorima i nadležnim tijelima jedinica lokalne samouprave.

Sigurnost stanovništva i zaštita imovine

Na području VUPKA djeluju 3 policijske postaje (PP Duga Resa, PP Karlovac i PP Ozalj) u čijoj se nadležnosti nalazi još 9 općina, što sveukupno čini područje od 1.504 km² koje broji sveukupno 91.100 stanovnika (Popis 2011.). U Gradu Karlovcu također je smješteno i sjedište Policijske uprave karlovačke putem koje se prati i analizira stanje sigurnosti te pojave koje pogoduju nastanku i razvitku kriminaliteta, a organizira, usklađuje, usmjerava i nadzire rad pripadajućih joj policijskih postaja. U Karlovcu se također nalaze Županijski sud, Prekršajni sud, Općinski sud (u čijoj se nadležnosti nalazi i Zemljišnoknjižni odjel u Ozlju), stalna služba Trgovačkog suda u Zagrebu, zatim Općinsko državno odvjetništvo te Županijsko državno odvjetništvo. Za prekršajne postupke prvog stupnja u Gradu Dugoj Resi djeluje Stalna služba Duge Rese Prekršajnog suda Karlovac.

Što se tiče zatvorskog sustava, najbliža kaznionica nalazi se u Turopolju (poluotvorena) dok se Zatvorska bolnica nalazi u Zagrebu. Zatvori se ustrojavaju kao posebne ustrojstvene jedinice za izvršavanja mjere istražnog zatvora, kazne zatvora izrečene u prekršajnom i drugom sudskom postupku te kazne zatvora izrečene u kaznenom postupku u trajanju do šest mjeseci. Na cijelom području VUPKA postoji 1 zatvor u Karlovcu koji je smješten u staroj jezgri – u povijesnoj gradskoj četvrti "Zvijezda".

U Karlovcu je smješten i PUZS "Karlovac" koji ima trajnu zadaću organiziranja i koordiniranje djelovanja hitnih službi u svim oblicima zaštite i spašavanja ljudskih života na području Karlovačke županije uključujući i područje VUPKA. Također, uz Vatrogasnu zajednicu Karlovačke županije, u Karlovcu djeluje i Vatrogasna zajednica grada Karlovca koja okuplja 26 dobrovoljnih vatrogasnih društava sa područja grada Karlovca i općina Vojnić i Krnjak, te 1 javnu vatrogasnu postrojbu. Na području Duge Rese djeluje Vatrogasna zajednica grada Duge Rese koja okuplja 3 dobrovoljna vatrogasna društva, a na ozaljskom području djeluje Vatrogasna zajednica grada Ozlja koja okuplja 9 dobrovoljnih vatrogasnih društva. Iako sve navedeno ukazuje kako u ovom sektoru postoji zadovoljavajuća pokrivenost vatrogasnim organizacijama na nekim dijelovima VUPKA, uslijed slabe naseljenosti, uočeni su problemi povezani s pravovremenom dojavom požara, te općenito postoji potreba za povećanjem educiranosti stanovnika ovih područja. Također, na području Grada Ozlja nije u potpunosti izvedena hidrantska mreža, pri čemu je sjeverni dio Grada najviše pogođen ovim problemom.

Zdravstvena infrastruktura i usluge

Na području VUPKA utvrđena je mreža javne zdravstvene službe koja obuhvaća primarnu razinu zdravstvene djelatnosti, usluge sekundarne zdravstvene zaštite stanovnicima urbanog područja pružaju Opća bolnica Karlovac i Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG u Karlovcu te Specijalna bolnica za produženo liječenje u Dugoj Resi. Usluge zdravstvene djelatnosti na tercijarnoj razini stanovnici koriste većinom u Zagrebu. U okviru primarne zdravstvene zaštite potrebno je naglasiti kako svaki od 3 gradova koji se nalaze u sastavu VUPKA ima Dom zdravlja čime je ostvarena potpuna pokrivenost na primarnoj razini.

Analiza osnovne mreže primarne zdravstvene zaštite ukazuje kako je najveća koncentracija pružatelja usluga u Karlovcu gdje se i nalazi najveći broj zdravstvenih ustanova. Stanovnicima karlovačkog područja na raspolaganju su 33 ordinacije opće medicine, 4 specijalističkih pedijatrijskih ordinacija, 5 specijalističkih ginekoloških ordinacija, 30 stomatoloških ordinacija, 13 ugovorenih ljekarni te 2 laboratorija na primarnoj razini zdravstvene zaštite u kojima se mogu obaviti hematološke i biokemijske pretrage. Na području Grada Duge Rese stanovnici primarnu zdravstvenu skrb ostvaruju u 8 ordinacija opće medicine, 1 specijalističkoj pedijatrijskoj ordinaciji, 1 specijalističkoj ginekološkoj ordinaciji, 7 stomatoloških ordinacija, 3 ugovorene ljekarne te 1 laboratorij. Isto tako, U Gradu Ozlju djeluju 4 ordinacije opće medicine, 1 specijalistička ginekološka ordinacija, 3 stomatološke ordinacije, 1 laboratorij te 2 ljekarne. Analizom stanja mreže primarne zdravstvene zaštite prema dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje utvrđeno je kako na karlovačkom području u mreži javne zdravstvene službe nedostaju 1 liječnik opće prakse te 2 liječnika dentalne medicine.

Tablica 18. Ugovoreni sadržaji primarne zdravstvene zaštite na području VUPKA

Usluge primarne zdravstvene zaštite	Karlovac	Duga Resa	Ozalj
Opća/obiteljska medicina	33 (34)*	8	4
Zdravstvena zaštita predškolske djece	4	1	0
Zdravstvena zaštita žena	5	1	1
Dentalna zdravstvena zaštita	30 (32)*	7	3
Laboratorijska dijagnostika	2	1	1
Ljekarne	13	3	2
Ukupno	87	21	11

* Potreban broj timova

Izvor: HZZO, 2019.

U sklopu Doma Zdravlja Karlovac pružaju se još i usluge patronažne zdravstvene zaštite, radiološka dijagnostika, palijativna skrb, savjetodavne usluge (Savjetovalište) te sanitetski prijevoz. Patronaža i sanitetski prijevoz dostupni su u Domu zdravlja Duga Resa i u Domu zdravlja Ozalj, a Dom zdravlja Ozalj svojim korisnicima pruža i usluge specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite (fizikalna medicina i rehabilitacija) te usluge specifične zdravstvene zaštite (higijensko – epidemiološka služba, optičar, rehabilitator, logoped). Usluge hitne medicinske pomoći u nadležnosti su Zavoda za hitnu medicinu Karlovačke županije.

Sekundarna zdravstvena zaštita na Većem urbanom području Karlovac provodi se u Općoj bolnici Karlovac, Poliklinici za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG te u Specijalnoj bolnici za produženo liječenje u Dugoj Resi. Opća bolnica Karlovac pruža zdravstvenu njegu u 15 specijalističkih područja (interna medicina, kirurgija, ginekologija i opstetricija, neurologija, pedijatrija, psihijatrija, infektologija, urologija, oftalmologija, otorinolaringologija, anesteziologija, fizikalna medicina i rehabilitacija, radiologija, transfuzijska medicina, te palijativno liječenje. U bolnici se nalazi i jedinstvena jedinica za prijam hitnih bolesnika (OHBP). Vrijedno je napomenuti kako se u Općoj bolnici Karlovac nalazi i Centar za dijalizu koji je otvoren još 1985. godine, te zajedno s onim u Općoj bolnici Ogulin, predstavljaju jedine centre za dijalizu u Kralovačkoj županiji. Danas u Centru za dijalizu ima 19 mjesta za dijalizu kao i 2 mjesta za hemodijalizu u jedinici intenzivnog liječenja te dva aparata za kontinuiranje metode liječenja.

Rana procjena, rehabilitacija i savjetovanje kod svih vrsta jezično govornih, glasovnih i komunikacijskih teškoća provodi se u Poliklinici za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG u Karlovcu. Poliklinika SUVAG je zdravstvena ustanova koja obavlja specijalističko konzilijarnu zdravstvenu zaštitu iz djelatnosti otorinolaringologije i pedijatrije, koja uključuje dijagnostičku obradu i medicinsku rehabilitaciju uz primjenu verbotonalne metode. Stručno osoblje Poliklinike čine otorinolaringolog, neuropedijatar, logopedi, psiholog, edukacijski rehabilitator i kineziterapeut.

U Specijalnoj bolnici za produženo liječenje u Dugoj Resi nalazi se 4 odjela za produženo liječenje (interna medicina, neurologija i fizikalna medicina) te Odjela za palijativno liječenje. U novom dijelu

ove bolnice nalazi se poliklinika za specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu u sklopu koje djeluju sljedeće ordinacije i odjeli: internistička ordinacija, kardiološka ordinacija, ordinacija za gastroenterologiju, dijabetološka i endokrinološka ordinacija, neurološka ordinacija, ordinacija fizikalne medicine, psihijatrijska ordinacija, odjel radiološke dijagnostike, odjel medicinsko biokemijskog laboratorija te bolnička ljekarna.

Izvanbolnička specijalističko-konzilijarna i dijagnostička zdravstvena zaštita uključuje fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, fizikalnu terapiju u kući, ortodonciju, otorinolaringologiju, pedijatriju, oftalmologiju, radiologiju (MR) te mikrobiologiju s parazitologijom na sljedećim lokacijama:

Tablica 19. Izvanbolnička specijalističko-konzilijarna i dijagnostička zdravstvena zaštita na području VUPKA

Ustanova/privatna praksa	Lokacija rada	Djelatnost
Dom zdravlja Ozalj	Ozalj	fizikalna medicina i rehabilitacija
Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "KARLOVAC"	Ozalj	fizikalna terapija u kući
Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "KARLOVAC"	Duga Resa	fizikalna terapija u kući
Dom zdravlja Karlovac	Karlovac	ortodoncija
Privatna fizioterapeutska praksa Ivan Pavlov, viši fizioterapeut	Karlovac	fizikalna terapija u kući
Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "KARLOVAC"	Karlovac	fizikalna terapija u kući
Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora "Suvag"-Karlovac	Karlovac	otorinolaringologija
Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora "Suvag"-Karlovac	Karlovac	pedijatrija
Poliklinika za oftalmologiju i otorinolaringologiju Ghetaldus	Karlovac	oftalmologija
Poliklinika VURA	Karlovac	radiologija (MR)
Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije	Karlovac	mikrobiologija s parazitologijom

Izvor: HZZO, 2019.

U okviru postojećih smještajnih kapaciteta ukupan broj postelja u Općoj bolnici Karlovac iznosi 332 od čega 297 za akutno liječenje i 35 postelja za produženo liječenje. U sustavu palijativne skrbi korisnicima je na raspolaganju 5 postelja, a u sklopu dnevne bolnice osigurano je sveukupno 112 ležajeva. U Specijalnoj bolnici za produženo liječenje u Dugoj Resi ugovoreno je sveukupno 6 postelja za akutno liječenje, 155 postelja za dugotrajno liječenje, 10 postelja za korisnike u sustavu palijativne skrbi te 6 postelja u sklopu dnevne bolnice. Promotrimo li odnos broja raspoloživih kreveta na 1.000 stanovnika u obje bolnice možemo uočiti kako je na urbanom području osigurano 6,9 kreveta na 1.000 stanovnika (uključujući postelje za dugotrajno liječenje i palijativnu skrb) što je gotovo 1,5 puta povoljniji omjer u odnosu na Karlovačku županiju (4,7) i Republiku Hrvatsku (4,8).

Od županijskih ustanova u Karlovcu djeluju još i Zavod za hitnu medicinu Karlovačke županije te Zavod za javno zdravstvo. Zavod za hitnu medicinu Karlovačke županije provodi mjere hitne medicinske pomoći i osigurava prijevoz oboljelih, stradalih i ozlijeđenih u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu te pruža medicinsku pomoć za vrijeme prijevoza. U svom djelokrugu pokriva 3.622 km² i obuhvaća

Karlovac, Ogulin, Duga Resa, Slunj, Vojnić i Ozalj što ukupno iznosi 142.000 stanovnika. Zavod ima ugovorena 34 timova T1 te 5 timova T2. Sukladno Mreži hitne medicine na području Grada Karlovca djeluje 10 timova T1 te 5 timova prijavno-dojavne jedinice (2 medicinske sestre/tehničara), dok je na području koje pokrivaju ispostave Duga Resa i Ozalj ugovoreno po 5 timova T1 u svakoj ispostavi.

Rad Zavoda za javno zdravstvo odvija se u sjedištu ustanove u Karlovcu te u četiri ispostave (Duga Resa, Ogulin, Ozalj i Slunj). U okviru Zavoda djeluju sljedeće službe: Služba za epidemiologiju, Služba za zdravstvenu ekologiju, Služba za školsku medicinu, Služba za mikrobiologiju i parazitologiju te Služba za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Uz navedene službe u Zavodu djeluje i mikrobiološka ambulanta.

S obzirom na to da na Većem urbanom području Karlovac postoje teško dostupna i staračka domaćinstva, te općenito područja koja nisu prometno povezana, za ta je područja potrebno organizirati mobilne ambulante. Ovo se osobito odnosi na žumberačka naselja koja nemaju organiziranu primarno zdravstvenu zaštitu, a upravo tamo prevladavaju staračka domaćinstva.

2.4 OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj

Na području VUPKA djeluje sveukupno 5 ustanova za predškolski odgoj što čini 50% od ukupnog broja ovih ustanova u Županiji. Na području Grada Karlovca, uz DV "Karlovac", DV "Tintilinić" i DV "Četiri rijeke", LINGUA CENTAR d.o.o. provodi tečajeve stranih jezika za predškolsku dob, a u sklopu Centra za odgoj i obrazovanje djece i mladeži, uz vrtić, za djecu s poteškoćama u razvoju provodi se i poseban program predškole (verificiranim od strane MZO-a.). Na području Grada Duge Rese djeluje Dječji vrtić "Duga Resa", a na ozaljskom području DV "Zvončić Ozalj". Najveća je pokrivenost programima predškolskog odgoja na VUPKA postignuta na području Grada Karlovca gdje se nalazi 70% svih ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja, a u karlovačke je dječje vrtiće upisano i najviše djece (74,1%).

U pedagoškoj je godini 2017./2018. bilo upisano 2.204 djece odnosno 9,6% manje u odnosu na prethodnu 2016./2017. godinu. Najveći pad broja upisane djece zabilježen je u DV Duga Resa (26,8%) dok dječji vrtić u Ozlju, suprotno trendovima u drugom vrtićima, bilježi porast od 8,6%. Početkom pedagoške godine 2017./2018. u vrtićima je bilo zaposleno 276 zaposlenika (od čega 163 odgojitelja), što je 5 zaposlenika više u odnosu na prethodnu pedagošku godinu, međutim broj odgojitelja se smanjio za 4,7%. Općenito se može uočiti kako je broj vrtićke djece do 2016./2017. bilježio porast po prosječnoj godišnjoj stopi od 2,0% da bi u 2017./2018. nastupio oštar pad.

Tablica 20. Ustanove predškolskog odgoja, upisana djeca i zaposleni 2013.-2018. godine

Pedagoška godina	Br. dječjih vrtića	Broj upisane djece	Broj zaposlenih			
			Ukupno	Odgojitelji	Zdravstveno osoblje	Ostali
2013./2014.	22	2.296	245	146	17	82
2014./2015.	24	2.283	259	153	20	86
2015./2016.	24	2.347	258	156	20	82
2016./2017.	20	2.439	271	171	17	83
2017./2018.	19	2.204	276	163	16	97

Izvor: DZS, Osnovne škole i dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja

Također, u svim se ustanovama, uz redovne odgojno-obrazovne programe, provode i dodatni programi namijenjeni razvoju i obrazovanju djece. Tako se u Karlovcu provode i poludnevni četverosatni program, trosatna igraonica i program predškole. Također za vrtićku i svu ostalu djecu provode se i dodatni programi verificirani od MZO, a uključuju programe integracije djece predškolske dobi s posebnim potrebama, likovnu i folklornu radionicu te kraće programe ranog učenja engleskog i njemačkog jezika. Na području Duge Rese, uz redovni program, provodi se i program predškole, opća igraonica (za djecu koja nisu polaznici redovitog desetosatnog programa vrtića) te program ranog učenja engleskog jezika, dok u Ozlju postoji i folklor za djecu predškolske dobi.

Potrebe u dječjim vrtićima izražene su u vidu jačanja kapaciteta osoblja, nabavu pomagala i opreme ali postoje i potrebe za infrastrukturnim zahvatima. Primjerice u Karlovcu, uz postojeću prekapacitiranost grupa, postoji i potreba za poboljšanjem tehničkog stanja vrtićkih objekata. S druge strane, u Dugoj Resi, kroz rekonstrukciju učeničkog doma osiguran je i treći područni objekt čime su zadovoljene potrebe za smještajem djece predškolske dobi.

Osnovnoškolsko obrazovanje

Na području VUPKA djeluje 12 osnovnih škola od čega ih je 9 u Gradu Karlovcu, 2 u Gradu Dugoj Resi, te 1 u Gradu Ozlju, a što ukupno čini 42,9% od sveukupnog broja osnovnih škola u Županiji. U Karlovcu djeluje također i Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži gdje se provodi osnovnoškolsko obrazovanje učenika po posebnom osnovnoškolskom programu uz individualizirani pristup.

Rad škola organiziran je kroz 269 razredna odjela, raspoređenih većinom u dvije smjene o kojima brine 269 učitelja. U školskoj je godini 2017./2018. bilo upisano sveukupno 5.060 učenika što je 34 učenika manje u odnosu na prethodnu 2016./2017. godinu. S druge strane, broj učitelja je porastao za 5,9% te je iznosio 506. Iz niže prikazanih podataka je vidljivo kako se broj učenika od početka promatranog razdoblja smanjivao po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,6% dok je broj učitelja uz određene oscilacije u 2016./2017. bilježio rast po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,3% što je s druge strane pozitivno utjecalo na omjer učitelja i učenika. Smanjenjem broja učenika osobito je pogođeno karlovačko područje (-3,7% u odnosu na početak promatranog razdoblja) dok primjerice broj učenika u osnovnim školama na području Duge Rese bilježi porast za 5,5%. Dugoročno gledano, pad broja

učenika negativno se može odraziti i na potrebe za učiteljima i stručnim osobljem kao i na održavanje infrastrukture s obzirom na to da se financijska sredstva dodjeljuju prema broju učenika. U Ozlju su prije nekoliko godina prestale raditi 2 područne škole, a velika disperziranost ozaljskih naselja otegotno utječe na prijevoz učenika u matičnu školu.

Tablica 21. Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji 2013.-2017. godine

Školska godina	Br. osnovnih škola	Razredni odjeli	Učitelji	Učenici
2013./2014.	33	277	499	5.173
2014./2015.	33	272	497	5.105
2015./2016.	33	271	492	5.109
2016./2017.	32	254	478	5.094
2017./2018.	32	269	506	5.060

Izvor: DZS, Osnovne škole i dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja

Osnovne škole za djecu i mladež s teškoćama u razvoju u Karlovcu pohađalo je 37 učenika unutar 11 razredna odjela. Riječ je o školama OŠ Braća Seljan i OŠ Banija u kojima su posebno formirani razredi za djecu s poteškoćama u razvoju. U Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Karlovac formirana je 2008. godine skupina za učenike s višestrukim teškoćama u razvoju. U školskoj godini 2016./2017. odjel za učenike s cerebralnom paralizom i većim teškoćama u razvoju čine tri odgojno-obrazovne skupine koje pohađa 16 učenika, u dobi od 7. do 21. godine života, a učenici se školuju prema posebnom programu za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada uz individualizirane postupke. U Centru se učenici također školuju prema posebnom programu za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada.

Na području Grada Karlovca djeluje i Glazbena škola Karlovac koju je početkom školske godine 2017./2018. pohađalo ukupno 369 učenika. U školi se provodi stručna nastava u 5 odjela sa specijaliziranim učionicama opremljenim instrumentima za izvođenje individualne nastave, a škola ima i 2 koncertne dvorane.

U osnovnim se školama provode preventivni programi, kao i rad s darovitim učenicima, a učenicima su na raspolaganju i raznovrsne slobodne aktivnosti (npr. likovne i dramske grupe, pjevanje, sport i sl.). Grad Karlovac također ulaže u sustavno opremanje specijaliziranih učionica – kabineta kako bi se postigli suvremeni standardi izvođenja nastave, a kroz gradski proračun osiguran je i besplatan prijevoz za sve učenike koji prema zakonu nisu mogli ostvariti ovu pogodnost. Ovo se osobito odnosi na OŠ Rečica i OŠ Skakavac gdje više od polovice učenika putuje na nastavu. Isto tako besplatan javni prijevoz za učenike koji su od škole udaljeni 3, odnosno 5 kilometara osiguran je i na području Grada Duge Rese.

Većina osnovnih škola ima organiziranu nastavu u dvije smjene kao i programe produženog boravka. Međutim za potpuno usklađivanje s Državnim pedagoškim standardom, odnosno za postizanje jednosmjenskog rada u svim školama, potrebna su i nova ulaganja u povećanje postojećih prostornih

kapaciteta odnosno u izgradnju novih objekata. Isto tako, u nekim školama ne postoje odgovarajući uvjeti za provedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture, a velik broj škola ne zadovoljava uvjete za pristupačnost osobama s invaliditetom.

Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje na području VUPKA provodi se u Gradu Karlovcu (8) i Gradu Dugoj Resi (1) dok na području Grada Ozlja nema organiziranog srednjoškolskog obrazovanja (većina učenika nastavlja srednjoškolsko obrazovanje u Karlovcu). Srednje škole na području VUPKA čine 75% od sveukupnog broja redovnih srednjih škola u Županiji, a pohađa ih 80,2% svih učenika upisanih u srednje škole u Karlovačkoj županiji.

U Karlovcu djeluje također i Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Karlovac koji nudi učenicima osmih razreda upis u primjerene posebne programe za učenike s teškoćama, a omogućava im trogodišnje osposobljavanje za pomoćna zanimanja i stjecanje niže stručne spreme. Centar u sklopu srednje škole ima odobrenje za izvođenje sljedećih programa: pomoćni kuhar i slastičar (TES), pomoćni konobar (TES), pomoćni autolimar (TES), pomoćni limar (TES), pomoćni soboslikar i ličilac (TES), pomoćni polagač keramičkih pločica (TES), pomoćni knjigoveža (TES), pomoćni stolar (TES), pomoćni parketar (TES), pomoćni pekar (TES) i pomoćni cvječar (TES). Općeobrazovni i stručno teorijski predmeti predaju se u Centru, a stručna praksa kod privatnih poslodavaca i javnim ustanovama Grada te time stječu pristup otvorenom tržištu rada.

Srednju glazbenu školu Karlovac u trajanju od 4 godine učenici mogu pohađati kao samostalnu četverogodišnju školu; paralelno s nekom drugom srednjom četverogodišnjom školom ili tako da općeobrazovne predmete pohađaju u Gimnaziji Karlovac, Duga Resa ili Ogulin, a stručne predmete u Glazbenoj školi Karlovac. Školu pohađa 61 učenik, a instrumenti koji se mogu upisati u Srednjoj glazbenoj školi Karlovac su: klavir, orgulje, solo pjevanje, violina, viola, violončelo, kontrabas, flauta, klarinet, fagot, oboa, truba, trombon, horna, udaraljke i teorijski odjel.

Rad srednjih škola početkom školske godine 2017./2018. na području VUPKA je organiziran kroz 168 razredna odjela koje pohađa ukupno 3.447 učenika. Unatoč blagom porastu broja učenika s početka promatranog razdoblja (2013./2014.), nakon 2014. godine njihov broj se počinje snažno smanjivati. Tako je školske godine 2017./2018. u odnosu na 2013./2014. upisan sveukupno 268 učenika manje. Broj nastavnog osoblja se u istom razdoblju povećao s 364,5 na 409,5 (ekvivalent pune zaposlenosti) čime je, kao i kod osnovnoškolskog obrazovanja, ostvaren povoljniji odnos broja nastavnika po učeniku. Kao i u slučaju osnovnoškolskog obrazovanja, smanjenje broja učenika na području VUPKA uzrokovano je padom broja učenika u školama Grada Karlovca (-8,4% u odnosu na početak promatranog razdoblja) dok broj učenika u srednjoj školi u Dugoj Resi bilježi porast.

Tablica 22. Srednje škole, razredni odjeli, učenici i nastavnici 2013.-2017. godine

Školska godina	Škole*	Razredni odjeli	Učenici	Nastavnici**
2013./2014.	19	161	3.715	364,5
2014./2015.	20	165	3.719	389,2
2015./2016.	20	163	3.554	396,1
2016./2017.	19	161	3.426	407,7
2017./2018.	20	168	3.447	409,5

*** obuhvaćene su sve školske jedinice različite vrste unutar iste ustanove*

*** u ekvivalentu pune zaposlenost*

Izvor: DZS, Srednje škole i učenički domovi

Ukoliko promotrimo strukturu i kretanje broja upisanih učenika prema vrsti programa na kraju 2016. i 2017. godine vidljivo je kako najveći udio čine učenici upisani u srednjoškolske strukovne programe (74,7%). Međutim upravo ove škole bilježe primjetan pad upisa (71 učenik manje u odnosu na kraj 2015./2016.). S druge strane, broj učenika koji upisuju gimnaziju nije se značajnije mijenjao. S obzirom na navedeno jasno je kako pad interesa za strukovne programe može negativno utjecati na ponudu strukovnih zanimanja na lokalnom tržištu rada te je u tom smislu potrebno poduzeti odgovarajuće korake kako bi se povećao interes mladih ljudi te uskladile potrebe sa tržištem rada.

Tablica 23. Srednje škole prema vrsti programa i učenici krajem 2015./2016. i 2016./2017. godine u VUPKA

Škole	Br. učenika				Indeks
	2015./2016.	%	2016./2017.	%	
Gimnazije	699	19,9%	702	20,4%	100,4
Tehničke i srodne škole	1.818	51,8%	1.811	52,6%	99,6
Srednje umjetničke škole	126	3,6%	127	3,7%	100,8
Industrijske i obrtničke škole	823	23,5%	759	22,1%	92,2
Specijalne srednje škole	42	1,2%	41	1,2%	97,6
Ukupno	3.508	100,0%	3.440	100,0%	98,1

Izvor: DZS, Srednje škole i učenički domovi

Na području VUPKA učenicima se nude usmjerenja u sljedećim strukovnim područjima: cestovni promet, ekonomija i trgovina, elektrotehnika, gimnazija, graditeljstvo, geodezija i građevinski materijali, grafika, likovna umjetnost, međustrukovni programi, obrada drva, osobne usluge, ostale usluge, poljoprivreda, prehrana, strojarstvo, šumarstvo, ugostiteljstvo i turizam, veterina i zdravstvo. Detaljnija analiza strukture broja učenika prema programima ukazuje kako su najzastupljeniji programi opća gimnazija (15,3%), zatim medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege (6,8%), slijedi ekonomist (5,4%), poslovni tajnik (4,1%) te hotelijersko-turistički tehničar (4,0%). Ove programe pohađa neto više od 1/3 svih učenika upisanih u sve razrede srednjih škola u šk. godini 2017./2018. S druge strane, Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja u 2019. godini (HZZ) ukazuju kako su upravo **ekonomist, poslovni tajnik te hotelijersko-turistički**

tehničar programi u kojima treba smanjiti broj upisanih učenika. Trend upisanih učenika u spomenute programe ukazuje kako je opća gimnazija i dalje najzastupljeniji obrazovni program, a ekonomist i poslovni tajnik u šk. godini 2017./2018. ipak bilježe blagi pad broja učenika. Međutim smjer hotelijersko-turistički tehničar suprotno preporukama HZZ-a bilježi porast od 12,8% u odnosu na šk. godinu 2016./2017.

Tablica 24. Struktura i broj učenika srednjih škola VUPKA prema vrsti obrazovnog programa / zanimanja

R.br.	Šifra / Naziv programa	2016./2017.		2017./2018.		Indeks
		Br. učenika	%	Br. učenika	%	
1.	320104 Opća gimnazija	498	14,7%	509	15,3%	102,2
2.	241004 Medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege	220	6,5%	227	6,8%	103,2
3.	060604 Ekonomist	186	5,5%	180	5,4%	96,8
4.	060504 Poslovni tajnik	155	4,6%	137	4,1%	88,4
5.	070104 Hotelijersko-turistički tehničar	117	3,5%	132	4,0%	112,8
6.	Ostali programi	2.201	65,2%	2.144	64,4%	97,4
Ukupno		3.377	100%	3.329	100%	98,6

Izvor: MZO (2019.)

Učenicima srednjih škola s udaljenim mjestom prebivališta omogućen je smještaj u učeničkim domovima. Kapacitet doma u Dugoj Resi iznosi 80 učenika i u potpunosti zadovoljava potražnju smještaja. Dom je mješoviti, s dvokrevetnim i trokrevetnim sobama, a u njemu se još nalazi i velika predavaonica, sportska dvorana, fitnes dvorana i informatička učionica. Učenički dom Karlovac je također mješoviti dom, s kapacitetom za smještaj 152 učenika. U prizemlju doma učenicima su na raspolaganju dvije dvorane, potpuno opremljena teretana, knjižnica, blagovaonica i keramičarska radionica, dok se streljana, maketarska i likovna radionica nalaze u potkrovlju Doma.

Visoko obrazovanje

Na području gradova Duge Rese i Ozlja nema visokoškolskih obrazovnih ustanova, a studenti na studije odlaze najviše u Karlovac, Zagreb i Rijeku. Na području Grada Karlovca, te ujedno i na čitavom području VUPKA, programi višeg i visokog obrazovanje provode se jedino na Veleučilištu u Karlovcu gdje se izvodi nastava na 7 stručnih studijskih programa i 3 specijalistička diplomatska studija. U Karlovcu studenti također mogu upisati i studij sestrinstva na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci. Ovdje je također potrebno napomenuti kako se samo u Zagrebu izvodi sveukupno 681 studijski program, a u Rijeci 172 programa zbog čega će se i mnogi mladi iz Karlovca vrlo vjerojatno odlučiti na nastavak školovanja izvan VUPKA.

Tablica 25. Pregled studijskih programa koji se izvode na području VUPKA (2019.)

R.br.	Naziv studijskog programa	Nositelj	Izvođač	Vrsta studijskog programa
1.	Lovstvo i zaštita prirode	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij

2.	Mehatronika	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij
3.	Prehrambena tehnologija; smjerovi: Prerada mlijeka, Pivarstvo	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij
4.	Sestrinstvo	Sveučilište u Rijeci	Fakultet zdravstvenih studija (Rijeka)	Preddiplomski stručni studij
5.	Sigurnost i zaštita	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij
6.	Strojarstvo	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij
7.	Tekstilstvo	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij
8.	Ugostiteljstvo	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Preddiplomski stručni studij
9.	Poslovno upravljanje	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Specijalistički diplomski stručni studij
10.	Sigurnost i zaštita	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Specijalistički diplomski stručni studij
11.	Strojarstvo	Veleučilište u Karlovcu	Veleučilište u Karlovcu (Karlovac)	Specijalistički diplomski stručni studij

Izvor: AZVO (Preglednik studijskih programa, 2019.)

Od gore navedenih studijskih programa, prema Preporukama za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja u 2019. godini (HZZ) **potrebno je smanjiti broj upisanih studenata u gotovo polovici svih programa** koji se provode na Veleučilištu:

- Ugostiteljstvo
- Lovstvo i zaštita prirode
- Zaštita na radu
- Prehrambena tehnologija

Od programa u kojima treba povećati broj upisanih studenata izdvaja se jedino stručni studij strojarstva.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2017. godini s prebivalištem na urbanom području studiralo je sveukupno 2.259 studenata, što je gotovo identičan broj studenata u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Najviše njih je bilo upisano na sveučilišni studij (65,4%), zatim na veleučilišta (22,9%), na stručne studije (7,3%), zatim na visokim školama (3,1%) te na umjetničkim akademijama (1,3%). Također, u akademskoj je godini 2016./2017. na poslijediplomski specijalistički studij bilo upisano 13 studenata, a na poslijediplomski doktorski studij 42 osobe što je 3 osobe više u odnosu na 2015./2016. godinu. Iako Veleučilište u Karlovcu raspolaže s moderno opremljenim predavaonicama i nizom specijaliziranih laboratorija koji omogućuju stjecanje praktičnog znanja i vještina, broj studenata na samom Veleučilištu Karlovac smanjuje se od početka promatranog razdoblja po prosječnoj godišnjoj stopi od 3,6%. Isto tako se i broj upisanih studenata na I. godinu u akademskoj godini 2016./2017. smanjio za 27 u odnosu na akademsku godinu 2013./2014., iako je na početku pokazivao naznake pozitivnog kretanja.

Tablica 26. Upisani studenti na Veleučilištu u Karlovcu

Studenti / ak. godina	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.
Svi	1.909	1.885	1.730	1.708
I. godina	905	935	916	878

Izvor: DZS (Studenti u akademskoj godini)

Na području VUPKA postoji jedan studentski dom, onaj u sklopu kampusa Veleučilišta u Zvijezdi. Dom je otvoren u rujnu 2016. godine, nakon prenamjene i obnove bivše vojarne, a pruža mogućnost smještaja za 153 studenta.

Obrazovanje odraslih

Obrazovanje odraslih na Većem urbanom području Karlovac provodi se u privatnim i javnim ustanovama za obrazovanje koje imaju verificirane programe te su ovlaštene za izdavanje javnih isprava – certifikata. Razvoj i provođenje programa obrazovanja za odrasle predstavlja također jednu od mjera kojom se nastoji povećati njihova konkurentnost kroz stjecanje novih znanja i vještina te ojačati njihov položaj na lokalnom tržištu rada. Na području VUPKA, uz škole koje nude osnovno školovanje te srednjoškolsko obrazovanje odraslih, djeluje 7 ustanova za obrazovanje odraslih što čini gotovo 90% ustanova za obrazovanje odraslih na području Županije.

U nastavku je dan pregled privatnih i javnih ustanova za obrazovanje odraslih s pregledom trenutnih programa obrazovanja koji se nude polaznicima:

Tablica 27. Obrazovanje odraslih – pregled ustanova i programa na području VUPKA

Ustanova	Grad	Programi obrazovanja
Veleučilište u Karlovcu	Karlovac	Veleučilište u Karlovcu nudi različite oblike programa cjeloživotnog učenja u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih (čl. 3. st. 2.,3.,4. i 5.) kao i širok raspon seminara i radionica koji će vam pomoći da razvijete kapacitete. U ponudi su sljedeći seminari i programi: turistički vodiči, lovočuvar, ocjenjivanje trofeja, strani jezici (program poslovnog engleskog i njemačkog jezika) i program za osposobljavanje pučanstva za gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine.
Pučko otvoreno učilište LINGUA	Karlovac	Pučko otvoreno učilište LINGUA omogućava završetak srednjoškolskog obrazovanja za odrasle, prekvalifikacije i osposobljavanja za razne programe (ekonomist, komercijalist, administrativni tajnik, upravni referent, prodavač, grafičar pripreme i tiska, grafički dizajner, računovođa za mala poduzeća, voditelj izrade i provedbe projekata financiranih iz EU FONDOVA) te pohađanje informatičkih tečajeva. U ponudi je također i mogućnost priprema za polaganje državne mature kao i pohađanje verificiranih programa stranih jezika uključujući i polaganje ispita o poznavanju stranih jezika (engleski, njemački, francuski, talijanski, španjolski, ruski).
Pučko otvoreno učilište Marković	Karlovac	U obrazovnom centru Marković u ponudi su programi osposobljavanja za odrasle za sljedeća zanimanja: vozač motornog vozila, prijevoz opasnih tvari – ADR te programi osposobljavanja za rad na samohodnim strojevima i dizalicama (30 programa).
Pučko otvoreno učilište Petica	Karlovac	Pučko otvoreno učilište Petica provodi obrazovne programe prekvalifikacije i stjecanja srednje stručne spreme za sve koji trebaju novo zvanje ili nemaju završenu srednju školu (nastava se održava dopisnim putem). Programi osposobljavanja uključuju osposobljavanja za rad na samohodnim strojevima i dizalicama te programe u obrazovnim sektorima graditeljstvo i geodezija, strojarstvo, brodogradnja i metalurgija, šumarstvo, prerada i obrada drva, poljoprivreda, prehrana i veterina, zdravstvo i socijalna skrb.

Ustanova	Grad	Programi obrazovanja
Pučko otvoreno učilište POUKA Karlovac	Karlovac	Pučko otvoreno učilište POUKA provodi programe koji uključuju osnovnoškolsko obrazovanje odraslih, trogodišnje i četverogodišnje programe srednjoškolskog obrazovanja odraslih, brojne strukovne smjerove / prekvalifikacije, te programe osposobljavanja i usavršavanja u 7 obrazovnih sektora (strojarstvo, radni strojevi, ugostiteljstvo, graditeljstvo, poljoprivreda, uslužne djelatnosti i ostalo).
Praxis - učilište za praktična znanja	Karlovac	Učilište Paxis nudi 26 različitih programa obrazovanja iz područja vođenja EU projekata, energetike i IT sektora, menadžment i upravljanja u sektoru obrazovanja.
Pučko otvoreno učilište Duga Resa	Duga Resa	Pučko otvoreno učilište Duga Resa u sklopu obrazovnih tečajeva provodi IT tečaj iz programiranja u programskom jeziku C#.

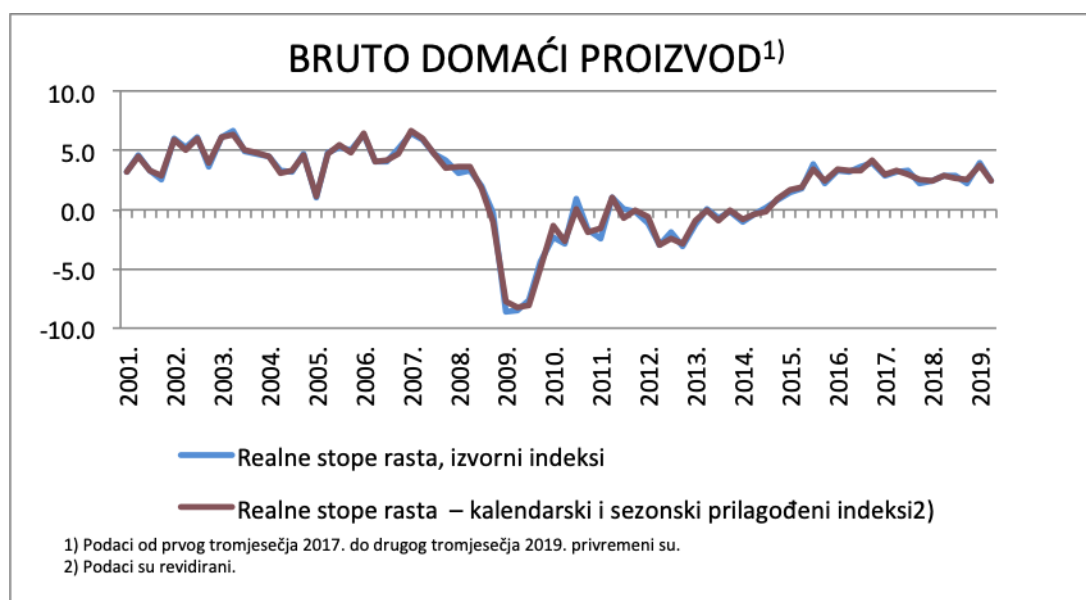
Izvor: AZUP, Službene stranice ustanova za obrazovanje odraslih

3 GOSPODARSTVO

3.1 OPĆA GOSPODARSKA KRETANJA

Trend koji je obilježio Hrvatsko gospodarstvo u razdoblju od 2008. do 2014. godine bila je gospodarska kriza. Pod utjecajem globalne financijske i ekonomske krize započelo je i slabljenje hrvatskog gospodarstva koje je ionako bilo okarakterizirano slabošću gospodarskog sustava i niskom konkurentnošću. Pad gospodarske aktivnosti bio je najznačajniji tokom 2009. godine te je opadanje nastavljeno sve do 2014. godine. U tom periodu ukupni bruto društveni proizvod pao je za 9,74% odnosno sa 48,143 milijarde EUR na 43,455 milijardi EUR. Tek u 2015. godini počinju se vidjeti prvi znakovi oporavka hrvatskog gospodarstva kada bruto društveni proizvod bilježi prvi porast nakon godina uzastopnog pada. Tako je u 2015. godini zabilježeni bruto društveni proizvod bio na razini od 44,629 milijardi EUR što je predstavljalo povećanje u odnosu na prethodnu godinu od 2,70%. Zadnji raspoloživi podatak za 2017. godinu pokazuje da je Hrvatsko gospodarstvo nastavilo trend rasta te je u istoj godini zabilježeni bruto društveni proizvod bio na razini od 49,014 milijardi EUR što predstavlja porast od 9,82% u periodu od 2015. – 2017. godine.

Grafikon 1. Kretanje bruto domaćeg proizvoda Republike Hrvatske, 2001. – 2019.

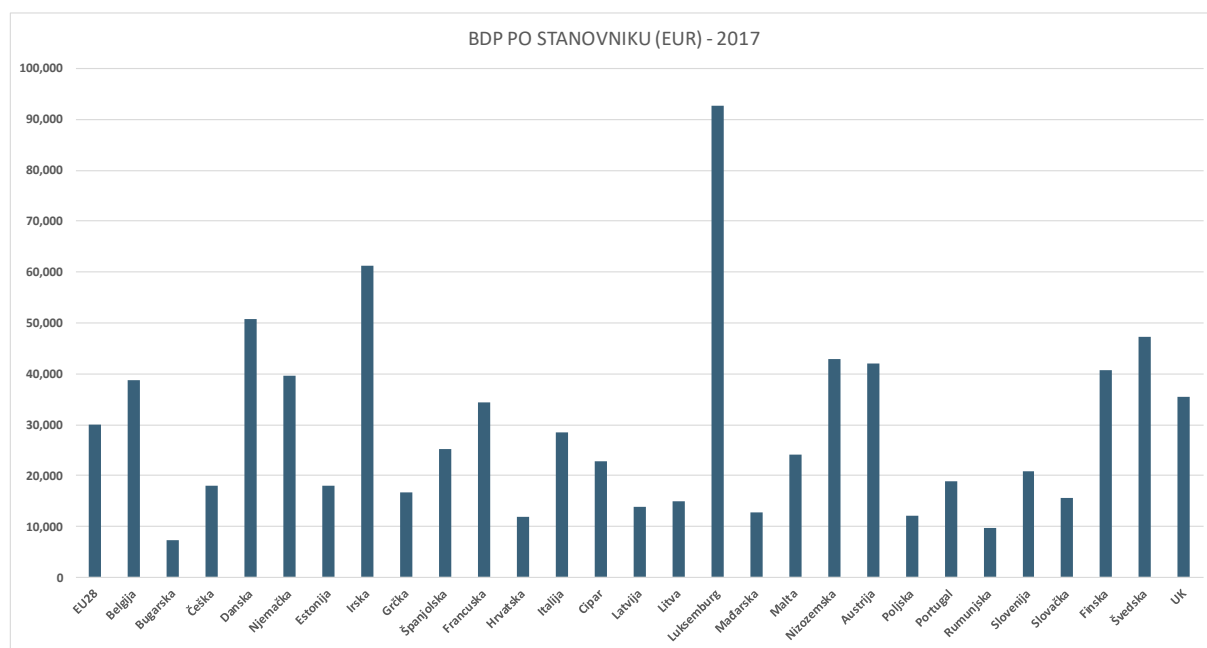
Izvor: DZS, Statistika u nizu

Nakon perioda stagnacije do 2014. godine gospodarska aktivnost se intenzivirala a podržana je bila domaćom potražnjom, posebice osobnom potrošnjom. Isto tako, doprinos rastu BDP-a dao je i rast izvoza roba i usluga te povećanje kapitalnih ulaganja. Rast investicijske aktivnosti bio je značajan te se ocjenjuje da bi se mogao još i intenzivirati zbog nastavka rasta kapitalnih ulaganja od strane privatnog sektora te isto tako postupnog intenziviranja investicija javnog sektora a koji će i daljnji veliki zamah dobiti početkom provedbe velikih infrastrukturnih projekata sufinanciranih sredstvima iz fondova EU. Trend rasta potrošnje kućanstava prema sadašnjim kretanjima za pretpostaviti je da će se nastaviti prvenstveno potaknut činjenicom rasta raspoloživog dohotka stanovništva u uvjetima povoljnih kretanja na tržištu rada. U 2018. godini stopa rasta BDP-a procijenjena je na 2,8% dok se procjenjuje

da bi se tokom 2019. godine mogla zadržati na istoj razini. Istovremeno, očekuje se rast zaposlenosti i pad nezaposlenosti.

Bruto društveni proizvod po stanovniku (per capita) u Republici Hrvatskoj za 2017. godinu bio je na razini od 11.900 EUR što predstavlja otprilike 40% BDP-a po glavi stanovnika ukoliko se u odnos uzme prosjek EU-28 zemalja koji je u istom razdoblju bio na razini od 30.000EUR. Daleko najveći BDP po glavi stanovnika ostvaren se u Luksemburgu koji je u 2017. godini imao BDP po glavi stanovnika od 92.600 EUR.

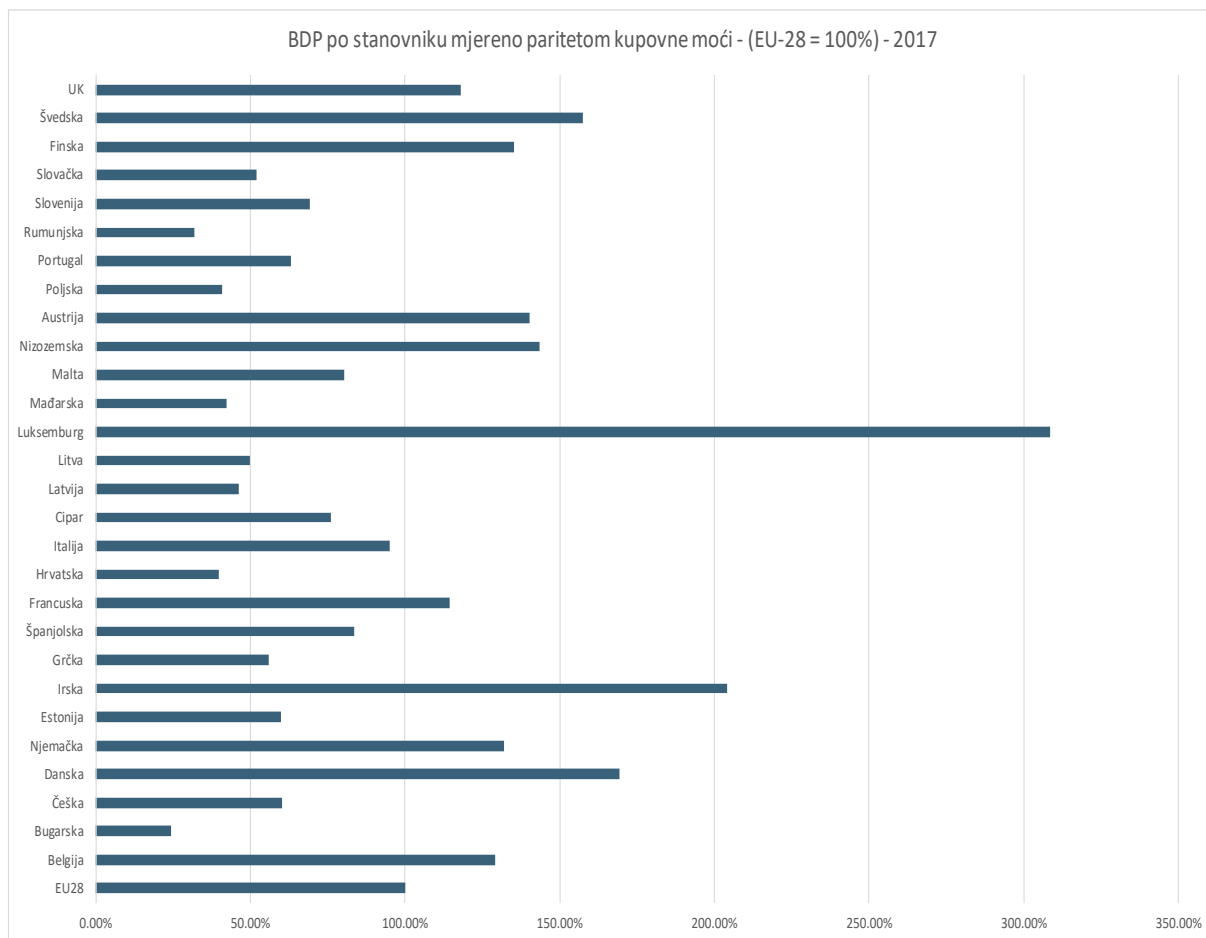
Grafikon 2. Bruto domaći poroizvod po stanovniku u EU (2017.)

Izvor: Eurostat

Mjereno paritetom kupovne moći, kako je i prethodno rečeno, stanovnici Luksemburga najbogatiji su na području EU-28. Njihova kupovna moć u odnosu na prosjek zemalja EU-28 u 2017. godini bila je nešto iznad 3 puta. U odnosu na Republiku Hrvatsku kupovna moć stanovnika Luksemburga bila je 7,8 puta veća. Grafikon u nastavku prikazuje paritet kupovne moći za sve zemlje EU-28 odnosu na prosjek.

Grafikon 3. Bruto domaći proizvod po stanovniku mjereno paritetom kupovne moći u EU (2017.)

Izvor: Eurostat

Analizom strukture bruto domaćeg proizvoda za razdoblje od 2008. – 2016. godine ustanovljeno je znatno smanjenje bruto investicija. U tom periodu udio bruto investicija smanjio se u ukupnom bruto domaćem proizvodu s 31,4% na 20,8%. Pretežiti dio ostalih komponenti bruto domaćeg proizvoda su se pretežito kretale oko iste razine ili su se neznatno povećale. Izdaci središnje države povećali su se sa 18,5% u 2008. godini na 19,4% 2016. godini. Istovremeno, izvoz roba i usluga sa 38,5% povećao se na 48,7%.

Tablica 28. Struktura nacionalnog BDP-a prema kategorijama, u razdoblju 2008. – 2016.

STRUKTURA BDP-a %									
KATEGORIJA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Konačna potrošnja	76.6	78.6	79.0	79.8	80.4	80.1	79.3	77.6	76.4
- Kućanstva i NPUSK	58.1	58.3	58.7	59.6	60.1	60.0	58.7	57.7	57.0
- Kućanstava	57.2	57.4	57.8	58.6	59.1	59.0	57.7	56.6	55.9
- NPUSK	0.9	1.0	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1

STRUKTURA BDP-a %									
KATEGORIJA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
- Država	18.5	20.3	20.2	20.2	20.3	20.2	20.6	19.9	19.4
..- Individualna potrošnja države	9.4	10.4	10.3	10.3	10.1	10.1	10.4	10.1	9.8
...-Kolektivna potrošnja države	9.0	9.9	9.9	9.9	10.2	10.0	10.2	9.8	9.6
Stvarna individualna potrošnja	67.6	68.7	69.1	69.8	70.2	70.1	69.1	67.8	66.9
Bruto investicije	31.4	25.1	21.4	20.7	19.2	19.4	18.8	20.0	20.8
- Bruto investicije u fiksni kapital	28.1	25.2	21.2	20.2	19.6	19.7	19.2	19.6	20.0
.-. Promjena zaliha	3.3	0.0	0.2	0.4	-0.4	-0.2	-0.5	0.5	0.7
Izvoz roba i usluga	38.5	34.5	37.6	40.3	41.5	42.7	45.3	48.1	48.7
.-.Robe (fob)	16.6	14.6	17.9	19.5	19.7	20.4	21.7	22.9	22.5
.-.Usluge	21.9	19.9	19.7	20.8	21.8	22.4	23.5	25.3	26.2
Minus: Uvoz roba i usluga	46.5	38.2	38.0	40.8	41.1	42.3	43.4	45.8	46.0
.-.Robe (fob)	39.0	31.1	31.1	33.7	34.0	35.4	36.7	38.5	38.3
.-.Usluge	7.5	7.1	7.0	7.0	7.0	6.9	6.6	7.3	7.7
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Izvor: Državni zavod za statistiku

Bruto dodana vrijednost u 2014. godini bila je manja za 4,65% u odnosu na 2008. godinu nakon koje se trend ponovo okreće u pozitivnom smislu. U odnosu na 2014. godinu u 2016. godini bruto dodana vrijednost porasla je za 5,97%. Na smanjenje bruto dodane vrijednosti od 2008. do 2014. godine najviše je utjecalo smanjenje aktivnosti u građevinarstvu (40,8%), poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (29,12%), prerađivačkoj industriji (7,52%), te prijevoz i skladištenje (za 16,81%). U periodu od 2014. – 2016. kada se trend preokrenuo najveći pozitivan doprinos povećanju bruto domaćeg proizvoda imali su sektori poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (12,61%), djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (12,47%), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (13,4%) te prijevoz i skladištenje (10,68%).

Tablica 29. Strukutra nacionalnog BDP-a po djelatnostima, u razdoblju 2008. -2016.

OZNAKA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 (1-10)	12	13 = 11+12
GODINA	A	B,C,D,E	F	G,H,I	J	K	L	M,N	O,P,K	R,S,T,U	Bruto dodana vrijednost (bazične cijene)	Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	Bruto domaći proizvod (tržišne cijene)
2008	13,611	56,934	24,954	64,002	14,422	18,629	26,826	24,659	41,249	8,343	293,630	54,120	347,750
2009	13,394	55,528	22,654	56,756	14,063	18,802	26,954	23,310	42,968	8,208	282,637	48,730	331,367
2010	12,202	56,650	18,876	56,244	13,848	19,062	27,159	23,222	44,035	8,173	279,470	49,673	329,143
2011	12,041	59,543	17,606	57,430	13,376	20,535	28,675	23,266	43,894	8,357	284,725	48,732	333,457
2012	10,948	60,289	15,348	56,440	13,038	19,146	28,661	23,045	43,318	8,455	278,689	52,136	330,825
2013	11,356	58,972	14,996	58,078	12,678	18,370	28,807	23,260	42,197	8,701	277,416	54,369	331,785
2014	9,784	59,514	14,771	58,559	12,151	18,554	28,979	23,624	42,060	8,955	276,951	54,618	331,570
2015	10,243	60,317	15,105	61,081	12,651	18,219	29,069	23,586	42,662	8,972	281,905	57,711	339,616
2016	11,018	62,250	15,365	64,216	13,145	18,377	29,237	24,166	44,065	9,519	291,358	59,991	351,349

Izvor: Državni zavod za statistiku

Oznake djelatnosti:

A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; B - Rudarstvo i vađenje; C - Prerađivačka industrija; D - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija; E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša; F- Građevinarstvo; G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla; H - Prijevoz i skladištenje; I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane; J - Informacije i komunikacije; K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja; L - Poslovanje nekretninama; M - Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti; O - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje; P - Obrazovanje; Q - Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi; R - Umjetnost, zabava i rekreacija; S - Ostale uslužne djelatnosti; T - Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koje proizvode različitu robu i pružaju različite usluge za vlastite potrebe; U - Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela

Tijekom 2017. godine nastavljena su pozitivna gospodarska kretanja započeta još 2015. godine nakon recesije koja je trajala gotovo punih 6 godina. Realni rast bruto domaćeg proizvoda iznosio je 2,8%. Tome je najviše pridonijela domaća potražnja, dok je doprinos neto inozemne potražnje bio negativan.

U 2018. godini realni rast bruto domaćeg proizvoda iznosio je 2,8% te se procjenjuje da će nakon toga neznatno usporiti na 2,7% u 2019. godini te 2,5% u 2020. i 2021. godini. Stoga, u srednjoročnom razdoblju očekuje se nastavak pozitivnih gospodarskih kretanja. Isto tako, procjenjuje se da će se kroz čitavo promatrano razdoblje gospodarski rast temeljiti na doprinosu domaće potražnje, dok će doprinos neto inozemne potražnje biti blago negativan u cijelom razdoblju te će se postupno smanjivati prema kraju razdoblja. Tijekom narednog razdoblja očekuje se stabilizacija investicijske klime u uvjetima dobrih poslovnih rezultata poduzeća kao i optimističnih očekivanja u pogledu budućih kretanja te povoljnih uvjeta financiranja. Poboljšani kreditni rejting države, porezna reforma i daljnje porezno rasterećenje pridonijelo je pozitivnoj investicijskoj klimi. Također, dodatan poticaj investicijama očekuje se i od korištenja strukturnih i investicijskih fondova EU. Nadalje, oporavak priljeva inozemnih izravnih investicija također bi trebao dati svoj doprinos pozitivnoj ekonomskoj klimi. Tijekom 2016. preokrenut je i dugogodišnji pad građevinske aktivnosti i cijena nekretnina te su se one u periodu od 2016. godine intenzivirale što je prouzročilo trend porasta cijena nekretnina. Isto tako, državni program subvencioniranja stambenih kredita prouzročio je daljnje intenziviranje građevinskih aktivnosti posebice u sektoru stambene gradnje što je prouzročilo i nagla porast cijena stambenih nekretnina.

Tijekom 2017. godine zabilježeno je ubrzanje rasta izvoza roba i usluga u odnosu na prethodne godine zbog intenziviranja dinamike inozemne potražnje za domaćim izvozom. U narednom razdoblju očekuje se kako će izvoz roba i usluga i dalje biti komponenta koja će davati snažan pozitivan doprinos gospodarskom rastu. Međutim, u skladu s očekivanim kretanjem inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama, rast izvoza bilježit će postupno usporavanje prema kraju projekcijskog razdoblja.

U narednom razdoblju očekuje se umjeren i stabilan rast izvoza usluga koji će biti osiguran novim značajnim investicijama u proširenje turističkih kapaciteta, širenje ponude i dizanje kvalitete turističkih proizvoda, ali i od nastojanja da se uvođenjem novih inovativnih usluga turistička sezona produlji što je više moguće, iako je po tom pitanju ostvaren znatan napredak u zadnjih nekoliko godina. Povećana kvaliteta te inovacije u turističkoj ponudi mogle bi pozitivno djelovati i na dinamiku prosječne potrošnje turista koja je, prema postojećim statistikama, u proteklom razdoblju stagnirala.

Tablica 30. Projekcija rasta nacionalnog BDP-a, 2017. – 2021.

KATEGORIJA	2017	2018	2019*	2020*	2021*
BDP - realni rast (%)	2,8	2,8	2,7	2,5	2,5
Potrošnja kućanstava	3,6	2,9	2,8	2,6	2,5
Državna potrošnja	2,0	2,2	2,2	1,8	1,5
Bruto investicije u fiksni kapital	3,4	6,7	6,3	5,6	5,2
Izvoz roba i usluga	6,1	5,3	5,2	4,9	4,7
Uvoz roba i usluga	8,1	7,4	6,8	6	5,7
Doprinosi rastu BDP-a	2,8	2,8	2,7	2,5	2,5

KATEGORIJA	2017	2018	2019*	2020*	2021*
Potrošnja kućanstava	2,0	1,7	1,6	1,5	1,4
Državna potrošnja	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Bruto investicije u fiksni kapital	0,7	1,3	1,3	1,2	1,1
Promjene zaliha	0,4	0,1	0,1	0	0,1
Izvoz roba i usluga	3,0	2,7	2,7	2,6	2,6
Uvoz roba i usluga	-3,7	-3,6	-3,5	-3,2	-3,2

Izvor: <https://ec.europa.eu>; *projekcije

Cijene

Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena tijekom 2017. godine kretala se na relativno niskim razinama te je zabilježila prosječnu razinu od 1,1% nakon trogodišnjeg razdoblja obilježenog padom razine cijena u domaćem gospodarstvu. Najznačajniji čimbenik inflatornih pritisaka tijekom 2017. godine bile su cijene prehrambenih proizvoda koji su prosječno poskupjeli za 3,0% te cijene goriva za osobna prijevozna sredstva. S druge pak strane, negativan doprinos rastu potrošačkih cijena došao je od pada cijene električne energije kada je smanjena stopa PDV-a na isporuke sa 25% na 13%. Tokom 2018. godine zabilježena stopa inflacije kretala se na razini od 1,4%. Daljnje jačanje potrošnje kućanstava te rast jediničnog troška rada, kao i nastavak stabilne dinamike rasta cijena u euro zoni, trebali bi djelovati u smjeru rasta indeksa potrošačkih cijena u narednom periodu u domaćem gospodarstvu. Očekivana stagnacija cijena sirovina na svjetskom tržištu te stabilna inflacija u euro zoni, doprinijeti će očekivanom zadržavanju stope inflacije na razini od 1,4% do 1,6% u periodu od 2019. do 2021. godine.

Bruto društveni proizvod (BDP) Karlovačke županije – analiza kretanja i doprinosa u nacionalnom gospodarstvu

U 2016. godini, BDP Karlovačke županije iznosio je 7,7 milijardi kuna odnosno svega 2,2% ekonomskih aktivnosti Hrvatske što ovu Županiju, u odnosu na ostale županije, svrstava na 13. mjesto. Isto tako, iz niže prikazanih podataka moguće je uočiti kako je tijekom promatranog razdoblja (2008.-2016.) BDP Županije u odnosu na 2008. godinu ostvario pad od 4,3%, dok je nacionalni BDP u istom razdoblju dosegao vrijednosti iz pretkriznog razdoblja te dodatno ostvario rast za 1,0%. Također, promotrimo li i razdoblje nakon 2011. godine možemo uočiti kako su i nacionalni i županijski BDP do 2016. godine ostvarili porast od 6,2%, međutim i dalje ostaje činjenica kako vrijednost BDP-a Karlovačke županije još uvijek nije dosegla razinu iz pretkriznog razdoblja unatoč pozitivnom razvojnem trendu.

Tablica 31. Kretanje BDP-a KŽ 2008.-2016. (mil. HRK)

Statistička jedinica	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Karlovačka županija	8.049	7.352	7.147	7.370	7.255	7.385	7.256	7.456	7.704
Kontinentalna Hrvatska	236.505	226.277	224.763	228.484	226.036	226.105	225.313	230.951	238.803

Statistička jedinica	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Republika Hrvatska	347.750	331.367	329.143	333.457	330.825	331.785	331.570	339.616	351.349

Izvor: DZS (2019.)

Stupanj gospodarskog razvitka s obzirom na strukturu gospodarskih grana preciznije opisuju podaci o strukturi bruto dodane vrijednosti (BDV) koji ukazuju na razvojne trendove u pojedinim djelatnostima. Kretanja na nacionalnoj razini u posljednjih 20 godina ukazuju na kontinuirano smanjenje udjela primarnog i sekundarnog sektora u korist uslužnog sektora, međutim Karlovačka županija zbog prisustva snažnih tvorničkih pogona pokazuje veći udio prerađivačke industrije (28,1%) u odnosu na nacionalni prosjek (15,3%). U 2016. godini BDV Karlovačke županije iznosio je 6.389 milijuna kuna što je za 3,2% više u odnosu na prethodnu 2015. godinu, dok je udjel BDV-a Županije u ukupnoj bruto domaćoj vrijednosti Republike Hrvatske u 2016. godini iznosio 2,2%, a isto toliko i u prethodnoj 2015. godini.

Analiza strukture županijskog BDV-a po djelatnostima jasno ukazuje na izrazito visok stupanj udio industrijskog sektora (32,2%) ali i značajnu dominaciju sektora javne uprave i obrane, obrazovanja, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (21,7%) koji je u strukturi nacionalnog BDV-a ipak slabije zastupljen (15,1%). Slijede zatim djelatnosti Trgovina na veliko i na malo s 14,2%, te Poslovanje nekretninama s 9,8% udjela u ukupnom BDV-u Županije. Usporedimo li doprinos županijskog BDV-a u nacionalnom gospodarstvu vidljivo je kako zbog jakog industrijskog sektora dominira Prerađivačka industrija s 4,0% udjela, zatim slijedi Javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s 3,1% ali i Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 2,6% udjela što potvrđuju i značajne površine šuma i šumskih zemljišta što čini izvrsnu osnovu za daljnji razvoj drveno-prerađivačkog sektora.

Tablica 32. Struktura BDV-a Županije po djelatnostima te udio u BDV-u RH u 2016. g. (mil. HRK, %)

NKD 2007	Karlovačka županija	Udio djelatnosti u ukupnom BDV - u Županije	Republika Hrvatska	Udio djelatnosti Županije u BDV-u RH
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	289	4,5%	11.018	2,6%
B,C,D,E - Prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije	2.054	32,2%	62.250	3,3%
od čega C - Prerađivačka industrija	1.792	28,1%	44.520	4,0%
F - Građevinarstvo	360	5,6%	15.365	2,3%
G,H,I - Trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane	908	14,2%	64.216	1,4%
J - Informacije i komunikacije	127	2,0%	13.145	1,0%
K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	239	3,7%	18.377	1,3%
L - Poslovanje nekretninama	624	9,8%	29.237	2,1%
M,N - Stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	254	4,0%	24.166	1,1%
O,P,Q - Javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1.384	21,7%	44.065	3,1%

NKD 2007	Karlovačka županija	Udio djelatnosti u ukupnom BDV - u Županije	Republika Hrvatska	Udio djelatnosti Županije u BDV-u RH
R,S,T,U - Ostale uslužne djelatnosti	151	2,4%	9.519	1,6%
Ukupno	6.389	100,0%	291.358	2,2%

Izvor: DZS (2019.)

BDP po stanovniku - apsolutna vrijednost i analiza kretanja

Bruto domaći proizvod po stanovniku, kao drugi značajan makroekonomski pokazatelj, prikazuje realniju sliku gospodarske snage jer uz veličinu gospodarstva u obzir uzima i stanovništvo na promatranom području te je pogodniji za usporedbu administrativnih područja koja se međusobno razlikuju s obzirom na broj stanovnika. BDP p.c. na području Karlovačke županije u 2016. godini iznosio je 64.010 kuna što je za 24,0% niže od nacionalnog prosjeka i Karlovačku županiju prema ovom pokazatelju svrstava na 14 mjesto odnosno u donju polovicu skupine po županijama. Razlike postaju dodatno izraženije ukoliko BDP p.c. Županije usporedimo s prosjekom Kontinentalne Hrvatske za kojim Županija zaostaje za dodatnih 1,4 postotna boda na što nesumnjivo ima utjecaj Grad Zagreb, koji se nalazi u istoj statističkoj skupini te bilježi više nego dvostruko veći BDP p.c. od Karlovačke županije. Analiza kretanja županijskog BDP-a p.c. u promatranom razdoblju (2008.-2016.) ukazuje kako je isti u odnosu na 2008. godinu porastao za 5,5% dok je u istom razdoblju nacionalni BDP p.c. ostvario nešto niži rast od 4,4%. S druge strane, uzimajući u obzir kretanja BDP-a kako na nacionalnoj tako i na županijskoj razini, i ovdje je potrebno uzeti u obzir snažne depopulacijske procese koji se na razini Županije odvijaju gotovo dvostruko brže.

Tablica 33. Kretanje BDP-a po stanovniku Karlovačke županije 2008.-2016. (HRK)

Statistička jedinica	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Karlovačka županija	60.667	55.973	55.010	57.359	57.127	58.816	58.560	61.047	64.010
Kontinentalna Hrvatska	81.627	78.274	77.998	79.585	79.037	79.402	79.560	82.197	85.851
Republika Hrvatska	80.668	76.949	76.610	77.857	77.494	77.985	78.273	80.707	84.207

Izvor: DZS (2019.)

3.2 TRŽIŠTE RADA

Iako je došlo do znatnog oporavka gospodarstva zbog povoljnih gospodarskih kretanja, domaće tržište rada susreće se s brojnim strukturnim izazovima koji su se intenzivirali u posljednjih nekoliko godina. Neujednačenost ponude i potražnje za radom (neodgovarajuće obrazovanje, manjak vještina, slabo zastupljeno cjeloživotno učenje), nedovoljna iskorištenost (participacija) radne snage te kratak ostanak na tržištu rada, dodatno su ojačani negativnim demografskim kretanjima. U trenutnim uvjetima snažnog porasta potražnje za radom, opisana kretanja dovode do znatnog nedostatka radne snage i posljedičnog porasta plaća u pojedinim deficitarnim djelatnostima. Broj zaposlenih osoba bilježi znatno povećanje rasta od 2017. godine a kojem najviše pridonosi rast zaposlenosti u djelatnostima trgovine, prijevoza i turizma. U narednom periodu očekuje se da će nastavak pozitivnih gospodarskih kretanja imati pozitivan utjecaj na daljnje blago povećanje zaposlenosti čemu zasigurno doprinose i mjere usmjerene reformi i prilagodbi obrazovnog sustava stvarnim potrebama tržišta rada te poticanju dužeg ostanka na istom.

U uvjetima nastavka rasta potražnje za radom, povećanje zaposlenosti će se nastaviti i u narednom razdoblju, pri čemu se očekuje postupno zaustavljanje pada broja samozaposlenih. Isto tako, predviđa se daljnje smanjenje stope nezaposlenosti te se očekuje da će kretanje BDP-a te zaposlenosti u srednjem roku rezultirati blagim rastom produktivnosti rada. U narednom projekcijskom periodu očekuje se da će iznos rasta bruto plaća neznatno usporiti u odnosu na period iz 2017. i 2018. godine kada je rast bio najznačajniji zbog prethodno spomenutih razloga odnosno zbog neravnoteže ponude i potražnje za kvalificiranim stručnjacima u pojedinim gospodarskim granama. Očekuje se da će se situacija lagano stabilizirati prema kraju projekcijskog razdoblja te se ujedno predviđa blagi i usporavajući rast jediničnog troška rada i povećanje produktivnosti rada.

Tablica 34. Nezaposlenost na razini RH, u razdoblju 2008. – 2018.

GODINA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Muškarci	89.541	107.115	136.806	141.409	152.079	163.070	153.484	130.698	107.947	83.145	66.402
Žene	147.200	156.059	165.619	163.924	172.244	182.042	174.702	155.208	133.913	110.823	87.139
Ukupno	236.741	263.174	302.425	305.333	324.323	345.112	328.187	285.906	241.860	193.967	153.542

Izvor: statistika HZZO

Na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje tokom siječnja 2019. godine bilo je ukupno evidentirano 158.834 nezaposlenih osoba što je za 9.915 osoba više nego u prethodnom mjesecu te za 36.566 osoba manje nego u siječnju 2018. godine. Stoga, u siječnju 2019. godine nezaposlenost je povećana za 6,7 % u usporedbi s prethodnim mjesecom, a smanjena za 18,7 % u usporedbi s istim mjesecom 2018. godine. Što se tiče perioda od 2008. do 2018. godine ukupni broj nezaposlenih osoba smanjio se sa 236.741 na 153.542.

Tablica 35. Zaposlenost na razini RH, u razdoblju 2008. – 2018.

ZAPOSLENI PREMA DJELATNOSTIMA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zaposleni u pravnim osobama	1.168.179	1.159.657	1.153.497	1.132.246	1.120.507	1.141.222	1.157.348	1.143.458	1.203.605
Zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama	231.936	220.637	212.851	206.658	198.911	194.142	183.071	182.436	182.932
Zaposleni osiguranci poljoprivrednici	32.339	30.944	28.768	25.394	22.731	21.204	19.633	19.488	19.437

ZAPOSLENI PREMA DJELATNOSTIMA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UKUPNO	1.432.454	1.411.238	1.395.116	1.364.298	1.342.149	1.356.568	1.360.052	1.345.382	1.405.974
Zaposlene žene	657.312	650.524	646.334	633.999	623.584	636.061	651.302	659.448	672.325
Udio zaposlenih žena %	45,89%	46,10%	46,33%	46,47%	46,46%	46,89%	47,89%	49,02%	47,82%
Nezaposleni	302.425	305.333	324.323	345.112	328.187	285.906	241.860	193.967	153.542
Stopa registrirane nezaposlenosti	17,4	17,8	18,9	20,2	19,6	17,4	14,8	12,1	9,6
Stopa registrirane nezaposlenosti - žene	20,1	20,1	21,0	22,3	21,9	19,6	16,9	14,3	11,0

Izvor: statistika HZZO, DZS

U periodu od 2010. – 2014. godine u Republici Hrvatskoj ukupno je bilježen trend pada ukupnog broja zaposlenih osoba. U tom periodu broj zaposlenika se smanjio sa 1.432.454 na 1.342.149 što predstavlja nominalno smanjenje od 90.305 zaposlenika odnosno 7,7%. U 2015. godini nakon godina recesije prvi put se ponovo bilježi porast broja zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu. Tako je u 2015. godini u odnosu na 2014. zabilježen porast od 14.419 zaposlenika. U posljednjoj 2018. godini u Republici Hrvatskoj ukupno je bilo zaposleno 1.405.974 osoba što predstavlja ukupno povećanje broja zaposlenih od 63.805 odnosno 4,76% u odnosu na 2014. godinu kada je zabilježeno zadnje smanjenje broja zaposlenika.

Od ukupnog broja zaposlenih najviše je bilo onih koji su zaposleni pod kategorijom pravnih osoba. Tokom 2010. godine u pravnim osobama bilo je zaposleno 1.168.179 ljudi dok je u 2018. godini bilo zaposleno njih 1.203.605. Promatrajući kategoriju pravnih osoba u odnosu na sveukupni broj zaposlenih na istu otpada 85,6%. Od ukupnog broja zaposlenih njih 182.932 bilo je zaposleno pod kategorijom obrti i slobodne profesije što je u 2018. predstavljalo 13,0%\$. Najmanja kategorija zaposleni osiguranici poljoprivrednici zapošljavala je ukupno 19.437 ljudi što je u 2018. godini predstavljalo preostalih 1,4% svih zaposlenih u Republici hrvatskoj.

Od sveukupnog broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 2010. godini udio od 657.312 ili 45,89% bile su žene. U Posljednjoj promatranoj 2018. godini od ukupnog broja zaposlenih njih 672.325 ili 47,82% bile su žene što definitivno predstavlja pozitivnu tendenciju u promatranom razdoblju. Ukupni broj nezaposlenih osoba evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje u 2010. godini bio je na razini od 302.425 osobe. U periodu do 2013. godine taj broj se povećao na razini od 345.112 što je u promatranom periodu predstavljalo negativnu tendenciju odnosno povećanje od 14%. U periodu od 2014. – 2018. godine bilježi se smanjenje broja nezaposlenih u evidenciji Zavoda za zapošljavanje te broj nezaposlenih osoba sa 328.187 pada na 153.542 odnosno smanjenje o gotovo 55%. Stopa sveukupne nezaposlenosti je u periodu od 2010. – 2018. godine sa 17,4% smanjena na 9,6%. Ako se podatak promatra samo na razini nezaposlenosti žena u ukupnoj nezaposlenosti onda je nezaposlenost smanjena sa 20,1% na 11,0%.

Tablica 36. Nezaposlenost na razini RH po djelatnostima, u razdoblju 2010. – 2018.

GODINA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	10.355	10.809	11.940	12.511	11.949	10.378	8.680	6.900	5.235
(B) Rudarstvo i vađenje	957	956	895	815	695	614	526	396	243
(C) Prerađivačka industrija	58.521	55.864	56.841	58.047	52.708	44.355	36.277	27.479	21.223

GODINA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	294	253	235	421	393	309	318	228	429
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	2.451	3.106	4.442	4.940	4.401	3.685	3.000	2.281	1.685
(F) Građevinarstvo	30.856	30.812	31.203	31.551	27.805	22.549	17.300	13.029	10.445
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	50.038	48.999	49.683	51.706	46.908	40.481	32.981	26.071	20.301
(H) Prijevoz i skladištenje	7.666	7.297	7.608	8.922	8.777	7.652	5.974	4.903	4.028
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	27.678	28.469	30.244	32.398	31.983	29.553	26.008	22.105	18.627
(J) Informacije i komunikacije	3.268	3.334	3.594	3.929	3.629	3.432	2.948	2.312	1.875
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2.961	2.781	2.882	3.067	2.896	2.774	2.361	1.950	1.518
(L) Poslovanje nekretninama	1.164	1.253	1.292	1.399	1.539	1.387	1.152	936	744
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	8.411	8.658	9.291	9.757	9.260	8.143	6.884	5.725	4.671
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	9.504	10.496	11.912	13.265	12.933	11.983	10.614	9.057	7.395
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	5.570	7.111	10.791	14.367	16.633	14.873	15.553	14.232	11.685
(P) Obrazovanje	5.445	5.915	6.621	7.211	7.253	6.669	6.336	5.774	4.733
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	4.527	5.134	6.725	7.840	8.452	7.313	6.743	5.624	4.295
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	2.316	2.542	2.985	3.510	3.628	3.172	2.807	2.453	1.948
(S) Ostale uslužne djelatnosti	15.061	13.857	12.958	12.883	12.045	10.377	9.139	7.723	6.123
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava...	4.294	4.503	4.836	5.074	4.607	3.904	3.282	2.770	2.171
(U) Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	77	78	70	55	54	49	44	34	26
Osobe bez radnog iskustva	51.011	53.105	57.277	61.442	59.640	52.255	42.935	31.985	24.144
UKUPNO	302.425	305.333	324.323	345.112	328.187	285.906	241.860	193.967	153.542

Izvor: statistika HZZO, DZS, Podaci za 2008. godinu nisu dostupni

Iz prethodne tablice vidljivo je da je do najvećeg pada broja nezaposlenih osoba u realnim pokazateljima došlo u kategorijama rudarstva i vađenja (74,65%), prerađivačkoj industriji (63,73%) i građevinarstvu (66,15%). Što se nominalnog pokazatelja tiče odnosno samog broja nezaposlenih osoba do najvećeg smanjenja došlo je u kategorijama prerađivačke industrije (33.651), trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala (23.568) i u kategoriji osoba bez prethodnog radnog iskustva (22.248). Sveukupno nominalni pad broja nezaposlenih osoba iznosio je 79.467 ako se u obzir uzmu 3 najznačajnije kategorije te 109.632 ako se u obzir uzmu sve kategorije.

Tablica 37. Nezaposlenost na području VUPKA, u razdoblju 2008. – 2018.

Broj nezaposlenih	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
DUGA RESA	1.471	1.669	1.677	1.505	1.322	1.241	1.118	971	779	553	376
- Muškarci	451	544	629	582	483	445	403	339	263	185	123
- Žene	1.020	1.126	1.048	923	839	796	715	633	516	368	253
KARLOVAC	4.157	4.163	4.223	4.026	4.124	4.234	3.968	3.494	2.805	2.048	1.546
- Muškarci	1.493	1.651	1.830	1.740	1.759	1.827	1.712	1.517	1.236	884	669
- Žene	2.664	2.512	2.393	2.286	2.365	2.406	2.256	1.977	1.569	1.164	877

Broj nezaposlenih	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OZALJ	545	603	678	631	624	581	471	394	276	195	130
- Muškarci	217	254	288	275	266	235	180	154	107	66	39
- Žene	328	349	390	356	358	346	291	240	169	129	91
UKUPNO	6.172	6.435	6.578	6.162	6.070	6.056	5.556	4.859	3.860	2.796	2.051

Izvor: statistika HZZO

Što se područja obuhvata u sklopu projekta tiče a to su gradovi Duga Resa, Karlovac i Ozalj u periodu od 2008. – 2018. godine do najvećeg nominalnog smanjenja broja nezaposlenih osoba došlo je u gradu Karlovcu iz razloga što je on kao regionalno i županijsko Središte najveći (2.611). Slijedi ga Duga Resa sa 1.095 manje nezaposlenih osoba te Ozalj sa 415 manje nezaposlenih osoba. Sveukupno na području obuhvata u periodu od 2008. - 2018. godine došlo je do ukupnog smanjenja broja nezaposlenih osoba za 4.121.

Isto tako, moguće je primijetiti da u strukturi nezaposlenosti brojem nezaposlenih osoba dominiraju žene u sva tri grada. Od ukupno 1.546 nezaposlenih osoba u 2018. godini u gradu Karlovcu njih 877 (56,74%) bile su žene dok su ostatak od 669 (43,26%) bili muškarci. U apsolutnom smislu to iznosi 208 nezaposlenih žena više nego muškaraca odnosno 31%. Što se grada Duge Rese tiče u 2018. godini ukupno je bilo nezaposleno 376 osoba od čega su 253 (67,27%) bile žene dok su ostatak od 123 (32,73%) bili muškarci. U nominalnom smislu bilo je 130 žena više nezaposleno nego muškaraca što je u postotnom smislu iznosilo 105%. Situacija u gradu Ozlju poprilično je ista kao i u preostala dva grada. Od ukupno 130 nezaposlenih osoba u 2018. godini njih 91 (69,77%) bile su žene dok je nezaposlenih muškaraca bilo 39 (30,23%). U nominalnom smislu to predstavlja 52 nezaposlene žene više dok u postotnom smislu to predstavlja 133%.

Tablica 38. Registrirana stopa zaposlenosti na području VUPKA, 2011.

Prostorna jedinica	Broj zaposlenih*	Radno sposobno stanovništvo (15-64 god.)	Stopa zaposlenosti (%)
Karlovac	21.816	36.833	59,2
Duga Resa	2.472	7.697	32,1
Ozalj	1.909	4.566	41,8
Ukupno	26.197	49.096	53,4
Karlovačka županija	35.039	84.359	41,5
Republika Hrvatska	1.468.133	2.873.828	51,1

* osiguranici mirovinskog osiguranja (31.12.2011.)

Izvor: HZMO, DZS (Popis stanovništva 2011.)

Kako su podaci za procjenu broja stanovnika po starosti dostupni samo na razini županija (DZS), stopu zaposlenosti za predmetno Veće urbano područje Karlovac prikazujemo prema dostupnim podacima za radno sposobno stanovništvo (15-64 god.) iz Popisa stanovništva 2011., a za ostale godine u nastavku ovog poglavlja prikazujemo podatke o kretanju zaposlenosti prema spolu, dobi i gospodarskom sektoru. Kako je vidljivo iz niže priložene tablice, u 2011. godini registrirana stopa zaposlenosti na području VUPKA iznosila je 53,4% što je nešto više od nacionalnog prosjeka (51,1%) te gotovo 12 postotnih bodova više od stope zaposlenosti na županijskoj razini (41,5%). Najvišu stopu zaposlenosti

očekivano bilježi Grad Karlovac (59,2%) dok najnižu stopu ima Grad Duga Resa (32,1%) čija je stopa zaposlenosti niža i od one na županijskoj razini.

Tablica 39. Zaposlenost na području VUPKA, u razdoblju 2009. – 2017.

Broj zaposlenih u pravnim osobama	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
- Duga Resa	1.779	1.808	1.861	1.830	1.784	1.734	1.807	1.707	1.810
- Karlovac	18.700	17.910	17.605	17.629	18.076	17.559	16.331	16.808	17.051
- Ozalj	1.314	1.305	1.479	1.141	930	1.145	1.161	1.277	1.221
UKUPNO	21.793	21.023	20.945	20.600	20.790	20.438	19.299	19.792	20.082

Izvor: statistika HZZO

U periodu od 2009. – 2014. godine broj zaposlenih osoba u pravnim subjektima na području grada Duge Rese smanjio se za 74 (4,09%). U gradu Karlovcu trend smanjenja broja zaposlenih trajao je godinu dana duže te je do 2015. godine broj zaposlenih pao za 1.579 (8,82%). Grad Ozalj bilježio je pad zaposlenih u periodu do 2013. godine kada je ukupno bilo zaposleno 930 ljudi odnosno zabilježeni pad broja zaposlenih u odnosu na 2010. godinu iznosio je 375. Realno to je bio i najveći zabilježeni pad te je iznosio 28,74%. U sva tri grada do pada zaposlenosti došlo je zbog perioda recesije u kojem se Republika Hrvatska nalazila u periodu od 2009. – 2015. godine. Grad Duga Resa nakon 2014. godine ponovo počinje bilježiti porast broja zaposlenih osoba pa se tako njihov broj do 2017. povećao do 1.810. U gradu Karlovcu porast broja zaposlenih po prvi puta zabilježen je ponovo 2016. godine te je do 2017. godine narastao do 17.051. Bitno je za primijetiti da broj zaposlenih u 2017. godini nije dostigao razinu iz 2009. kada je ukupni broj zaposlenih bio na razini od 18.700. Ova negativna tendencija usprkos općem povećanju broja zaposlenih može se pripisati migracijama odnosno smanjenju broja stanovnika u gradu općenito. Iako je Karlovac županijsko središte, 1.649 zaposlenih manje u gradu zasigurno ima negativan učinak na sve gospodarske tokove zajednice. Grad Ozalj bilježi istu situaciju. Nakon perioda recesije broj zaposlenih osoba ponovo je počeo rasti u 2014. godini ali do 2017. godine još uvijek nije dostigao razinu zaposlenosti iz 2009. godine. Nominalno smanjenje broja zaposlenih u periodu od 2009. – 2017. godine iznosilo je 93.

Tablica 40. Zaposlenost žena na području VUPKA, u razdoblju 2009. -2017.

Broj zaposlenih žena u pravnim osobama	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
- Duga Resa	807	839	917	894	908	851	845	777	772
- Karlovac	7.658	7.318	7.296	7.200	7.228	6.986	6.703	7.169	7.381
- Ozalj	473	487	517	433	400	422	448	478	482
UKUPNO	8.938	8.644	8.730	8.527	8.536	8.259	7.996	8.424	8.635

Izvor: statistika HZZO

Što se tiče broja zaposlenih žena, u periodu od 2009. – 2017. godine generalno je zabilježen isti trend osim u gradu Ozlju. Broj zaposlenih žena u gradu Duga Resa smanjio se sa 807 na 772. U gradu Karlovcu nominalno smanjenje broja zaposlenih žena iznosilo je 277. Grad Ozalj bilježi pozitivnu

tendenciju kod broja zaposlenih žena odnosno u periodu od 2009. – 2017. godine broj zaposlenih žena se povećao sa 473 na 482.

Tablica 41. Zaposleni prema dobi na području VUPKA i KŽ (Popis 2011.)

Prostorna jedinica	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 i više
Karlovac	93	1.085	2.385	2.988	2.902	2.685	2.705	2.581	1.791	687	139
Duga Resa	19	284	608	666	571	527	570	510	297	81	11
Ozalj	22	202	331	344	294	311	319	340	173	48	6
Ukupno	134	1.571	3.324	3.998	3.767	3.523	3.594	3.431	2.261	816	156
Karlovačka županija	273	2.873	5.523	6.270	5.668	5.566	5.887	5.488	3.436	1.219	249

Izvor: DZS (Popis stanovništva 2011.)

Analiza dobne strukture zaposlenih osoba na Većem urbanom području Karlovac (Popis 2011.) ukazuje kako je najveća zaposlenost prisutna kod osoba u osnovnoj dobnoj skupini (25-54 godina) koje čine 81,4% od ukupnog broja zaposlenih, zatim slijede osobe u starijoj dobnoj skupini (55-64 godine) s 12,2% udjela te mladi (15-24 godina) koji čine 6,4% udjela. Konkretnije, najviše zaposlenih osoba pripada dobnim skupinama od 30 do 34 godine (15,0%) i od 35 do 39 godina (14,2%) što čini gotovo trećinu svih zaposlenih osoba na urbanom području. Slična distribucija zaposlenosti s obzirom na dobne skupine prisutna je i na županijskoj razini gdje prvu najbrojniju skupinu čine također osobe od 30 do 34 godine (14,8%) međutim sljedeću najbrojniju skupinu čine osobe nešto zrelije dobi od 45 do 49 godina (13,9%) što upućuje na neznatno slabije zapošljavanje osoba u skupini od 35 do 39 godina (13,4%). Isto tako, razlike u odnosu na županijsku razinu očituju se u ponajviše kod mlađih dobnih skupina (15-24 godina) koje na urbanom području čine 6,4% od ukupnog broja zaposlenih dok na županijskoj razini čine 7,4% što je djelomično povezano i s razlikama karakterističnim za ruralna područja gdje mladi ljudi i ranije započinju raditi, odnosno ne nastavljaju sa školovanjem u tercijarnom obrazovanju.

Tablica 42. Broj nezaposlenih prema djelatnosti u Karlovcu, u razdoblju 2009. – 2018.

NEZAPOSLENOST GRAD KARLOVAC	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	82	94	129	121	124	113	101	75	49	30
(B) Rudarstvo i vađenje	10	18	11	6	6	4	2	2	1	0
(C) Prerađivačka industrija	1.205	1.103	948	891	860	759	666	529	377	278
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4	4	2	4	9	7	4	3	2	4
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	23	28	31	38	43	41	40	33	31	22
(F) Građevinarstvo	265	339	313	296	282	268	221	171	112	85
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	684	678	635	626	644	605	520	373	269	181
(H) Prijevoz i skladištenje	78	87	76	77	100	98	84	59	49	35
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	295	324	322	341	340	326	293	249	185	142
(J) Informacije i komunikacije	51	56	48	50	53	45	41	38	22	16
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	34	39	40	46	47	44	33	26	20	18
(L) Poslovanje nekretnostima	11	16	17	14	10	12	12	7	7	8
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	81	95	93	88	96	87	76	66	56	58

NEZAPOSLENOST GRAD KARLOVAC	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	94	107	114	129	137	132	117	97	75	60
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	41	40	45	51	98	94	90	89	60	43
(P) Obrazovanje	63	74	73	81	80	68	76	70	60	48
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	80	75	84	133	151	161	129	116	93	70
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	35	32	47	59	55	52	39	26	22	16
(S) Ostale uslužne djelatnosti	275	275	238	232	226	210	176	117	77	63
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava...	16	17	20	18	18	15	13	11	11	8
(U) Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	2	2	2	1	0	0	0	1	0	0
Osobe bez radnog iskustva	734	723	738	822	856	827	761	649	473	360
UKUPNO	4.163	4.223	4.026	4.124	4.234	3.968	3.494	2.805	2.048	1.546

Izvor: statistika HZZO

U gradu Karlovcu u sklopu razvrstavanja prema djelatnostima najveći broj novih radnih mjesta otvoren je u Prerađivačkoj industriji (972), zatim je slijedio sektor Trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (503) te broj novih radnih mjesta za zaposlenje onih koji prethodno nisu imali radnog iskustva (374). Sveukupno, broj nezaposlenih osoba u gradu Karlovcu smanjio se sa 4.163 u 2009. godini na 1.546 u 2018. godini.

Tablica 43. Broj nezaposlenih prema djelatnosti u Dugoj Resi, u razdoblju 2009. – 2018.

NEZAPOSLENOST GRAD DUGA RESA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	17	24	22	21	23	18	16	10	7	8
(B) Rudarstvo i vađenje	12	20	12	8	3	2	3	2	1	0
(C) Prerađivačka industrija	878	759	627	513	439	371	332	275	190	120
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	3	4	12	20	19	16	14	14	10	4
(F) Građevinarstvo	93	130	136	95	88	74	64	51	37	22
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	193	218	197	179	161	139	115	95	73	42
(H) Prijevoz i skladištenje	32	28	20	23	23	25	23	18	14	9
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	94	108	102	100	108	114	96	76	57	43
(J) Informacije i komunikacije	7	9	11	6	6	5	5	4	1	2
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	5	8	8	9	13	13	9	5	1	1
(L) Poslovanje nekretninama	1	2	2	3	2	2	1	2	2	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	15	23	23	20	20	20	26	19	13	9
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	19	24	25	29	24	28	22	20	17	13
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	10	6	7	9	9	11	10	11	11	15
(P) Obrazovanje	27	30	29	26	27	28	25	22	16	13
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	31	32	39	62	76	73	57	47	30	24
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	5	5	5	7	7	6	5	3	1	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	61	63	55	33	33	25	19	17	14	12
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava...	1	2	3	3	4	2	4	2	1	1

NEZAPOSLENOST GRAD DUGA RESA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(U) Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Osobe bez radnog iskustva	166	180	171	158	156	146	127	90	58	35
UKUPNO	1.669	1.677	1.505	1.322	1.241	1.118	971	779	553	376

Izvor: statistika HZZO

U gradu Duga Resa u sklopu razvrstavanja prema djelatnostima najveći broj novih radnih mjesta otvoren je u Prerađivačkoj industriji (759), zatim je slijedio sektor Trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (150) te u sektoru Građevinarstva (71). Sveukupno, broj nezaposlenih osoba u gradu Duga Resa smanjio se sa 1.669 u 2009. godini na 376 u 2018. godini.

Tablica 44. Broj nezaposlenih prema djelatnosti u Ozlju, u razdoblju 2009. – 2018.

NEZAPOSLENOST GRAD OZALJ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	15	19	17	19	18	19	17	13	7	3
(B) Rudarstvo i vađenje	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(C) Prerađivačka industrija	249	254	228	202	166	123	100	60	34	24
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0	1	1	1	1	1	2	1	1
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	10	9	6	4	3	2	1	2	1	1
(F) Građevinarstvo	38	56	54	51	48	34	20	15	17	10
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	81	104	89	82	74	65	55	33	18	11
(H) Prijevoz i skladištenje	17	21	16	15	13	12	13	6	4	2
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	28	26	22	30	32	27	29	17	11	8
(J) Informacije i komunikacije	0	1	1	1	2	0	1	1	1	1
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	5	4	5	5	4	3	3	2	0
(L) Poslovanje nekretninama	0	1	2	2	2	2	1	2	1	1
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10	11	10	9	10	8	4	4	4	2
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4	4	5	5	8	8	6	3	4	5
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	7	17	33	53	68	52	56	45	30	30
(P) Obrazovanje	9	11	9	11	10	10	11	7	6	5
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	13	14	12	12	7	11	7	9	12	4
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	2	5	8	8	6	6	5	2	3	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	30	27	19	20	15	8	4	4	4	2
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava...	n/a	n/a	n/a	0	0	1	1	0	0	0
(U) Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Osobe bez radnog iskustva	88	94	95	97	94	79	61	49	37	20
UKUPNO	603	678	631	624	581	471	394	276	195	130

Izvor: statistika HZZO

U gradu Ozlju u sklopu razvrstavanja prema djelatnostima najveći broj novih radnih mjesta otvoren je u Prerađivačkoj industriji (225), zatim je slijedio sektor Trgovine na veliko i na malo; popravak

motornih vozila i motocikala (69) te u sektoru Ostalih uslužnih djelatnosti (29). Sveukupno, broj nezaposlenih osoba u gradu Ozlju smanjio se sa 603 u 2009. godini na 130 u 2018. godini.

Tablica 45. Zaposleni u pravnim osobama u Gradu Karlovcu prema NKD-u 2007.

ZAPOSLENOST GRAD KARLOVAC	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	174	182	188	212	181	176	159	163	153	201
(B) Rudarstvo i vađenje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(C) Prerađivačka industrija	5.158	5.051	4.924	4.962	5.088	5.405	5.380	5.279	5.429	5.484
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	309	303	298	289	260	238	235	234	229	250
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	357	352	353	339	363	359	337	381	381	375
(F) Građevinarstvo	967	858	855	861	697	731	743	797	892	890
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	2.307	2.117	2.031	1.907	1.983	1.922	1.879	1.919	1.878	2.118
(H) Prijevoz i skladištenje	928	832	790	885	891	843	807	871	874	816
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	253	215	200	178	164	174	246	327	367	435
(J) Informacije i komunikacije	206	188	199	208	193	182	186	226	232	237
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	516	482	470	454	439	410	389	362	355	429
(L) Poslovanje nekretninama	21	19	19	16	18	17	18	16	17	20
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	448	390	372	387	388	379	333	512	406	420
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	391	371	375	419	401	312	345	293	412	292
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	3.508	3.386	3.338	3.261	3.752	3.160	2.119	2.068	2.127	2.105
(P) Obrazovanje	1.370	1.375	1.400	1.426	1.431	1.446	1.462	1.488	1.462	1.472
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1.420	1.408	1.414	1.501	1.499	1.480	1.391	1.494	1.493	1.595
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	233	230	229	213	214	217	209	232	246	285
(S) Ostale uslužne djelatnosti	134	151	150	111	114	108	93	146	98	116
UKUPNO	18.700	17.910	17.605	17.629	18.076	17.559	16.331	16.808	17.051	17.540

Izvor: DZS

U 2018. godini na području Grada Karlovca, od sveukupno 17.540 zaposlenih kod pravnih osoba, najviše ih je bilo zaposleno u sektoru Prerađivačka industrija (31,3%), zatim Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala (12,1%) te Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (12,0%). U odnosu na početak promatranog razdoblja najveći porast broja zaposlenih ostvaren je u Prerađivačkoj industriji (326), u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (182) te u Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (175) dok je u djelatnosti Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje ostvaren najveći pad broja zaposlenih (-1.403).

Tablica 46. Zaposleni u pravnim osobama u Gradu Duga Resa prema NKD-u 2007.

ZAPOSLENOST GRAD DUGA RESA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	29	24	27	30	25	26	4	22	22	21
(B) Rudarstvo i vađenje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(C) Prerađivačka industrija	542	513	684	637	724	609	603	533	583	542
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	43	42	42	41	37	27	27	27	27	17

ZAPOSLENOST GRAD DUGA RESA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	58	57	61	54	24	58	71	73	75	78
(F) Građevinarstvo	104	181	109	113	121	105	178	105	186	94
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	184	130	138	174	176	166	164	165	164	172
(H) Prijevoz i skladištenje	52	58	58	60	49	43	45	49	45	42
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	37	33	20	31	19	23	23	29	25	28
(J) Informacije i komunikacije	14	12	12	12	8	10	12	13	22	13
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	22	20	18	16	17	17	20	17	19	15
(L) Poslovanje nekretninama	8	7	6	6	7	6	6	8	8	5
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	31	32	23	38	41	48	47	40	31	31
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4	4	11	9	4	8	6	3	3	8
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	185	235	176	158	54	141	144	151	147	148
(P) Obrazovanje	217	221	215	216	208	215	230	244	232	228
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	212	212	232	207	245	208	205	205	207	223
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	20	10	12	12	11	9	9	9	5	16
(S) Ostale uslužne djelatnosti	17	17	17	16	14	15	13	14	9	13
UKUPNO	1.779	1.808	1.861	1.830	1.784	1.734	1.807	1.707	1.810	1.694

Izvor: DZS

U 2018. godini na području Grada Duge Rese, od sveukupno 1.694 zaposlenih kod pravnih osoba, najviše ih je bilo zaposleno u sektoru Prerađivačka industrija (32,0%), zatim slijedi Obrazovanje (13,5%) te Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (13,2%). U odnosu na početak promatranog razdoblja najveći porast broja zaposlenih ostvaren je u djelatnosti Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom (20) zatim u Obrazovanju (11) te u Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (11) dok je u djelatnosti Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje ostvaren najveći pad broja zaposlenih (-37).

Tablica 47. Zaposleni u pravnim osobama u Gradu Ozlju prema NKD-u 2007.

ZAPOSLENOST GRAD OZALJ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	15	15	16	16	14	12	11	12	14	10
(B) Rudarstvo i vađenje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(C) Prerađivačka industrija	420	390	385	353	360	358	364	422	445	454
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	51	53	53	52	53	59	60	58	59	39
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	27	28	27	28	38	32	47	44	43	46
(F) Građevinarstvo	175	153	125	105	55	112	87	142	75	139
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	108	80	89	88	94	91	74	86	91	94
(H) Prijevoz i skladištenje	29	164	281	19	27	28	20	15	13	12
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	-	4	-	-	-	-	-	4	1	3
(J) Informacije i komunikacije	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	13	10	10	7	7	6	4	6	7	7
(L) Poslovanje nekretninama	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-

ZAPOSLENOST GRAD OZALJ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	87	34	36	36	40	38	53	61	43	51
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3	2	3	2	2	2	1	1	-	1
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	194	185	256	240	43	208	202	199	195	218
(P) Obrazovanje	83	79	79	81	80	80	82	92	90	92
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	97	97	108	104	108	112	151	124	112	120
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	8	8	9	8	7	6	5	7	20	20
(S) Ostale uslužne djelatnosti	3	2	2	2	2	1	-	4	13	6
UKUPNO	1.314	1.305	1.479	1.141	930	1.145	1.161	1.277	1.221	1.312

Izvor: DZS

U 2018. godini na području Grada Ozlja, od sveukupno 1.312 zaposlenih kod pravnih osoba, najviše ih je bilo zaposleno u sektoru Prerađivačka industrija (34,6%), zatim slijedi Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje (16,6%) te Građevinarstvo (10,6%). U odnosu na početak promatranog razdoblja najveći porast broja zaposlenih ostvaren je u Prerađivačkoj industriji (34) zatim u djelatnosti Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje (24) te u Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (23) dok je u djelatnosti Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti ostvaren najveći pad broja zaposlenih (-36).

Ukoliko sumiramo prethodne podatke za VUPKA možemo zaključiti kako je Prerađivačka industrija najveći generator zapošljavanja te s 6.480 zaposlenih u 2018. godini čini 31,5% udjela u ukupnom broju zaposlenih osoba na predmetnom području. Prema broju zaposlenih slijedi zatim djelatnost Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje s 2.471 zaposlenih (12,0%) te Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala s 2.384 zaposlenih (11,6%). Prerađivačka je industrija ujedno ostvarila i najveći broj zapošljavanja od početka razdoblja (360). S druge strane, najveće smanjenje broja zaposlenih ostvareno je u djelatnosti Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje (-1.416) te u djelatnosti Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (-215).

3.3 POSLOVNI SEKTOR

Broj poduzetnika u gradu Karlovcu u periodu od 2013. – 2017. godine sveukupno je porastao za 9,85% što u nominalnom smislu predstavlja povećanje od 98 novoosnovanih Društava. Sveukupan broj Društava tokom 2017. godine bio je 1.093. Od tog broja tokom 2017. godine broj onih koji su ostvarili dobitak iz poslovanja bio je 742 (67,89%) dok je broj onih koji su ostvarili gubitak iz poslovanja bio 351 odnosno 32,11%. Broj zaposlenih osoba u navedenim društvima tokom 2017. godine bio je na razini od 10.368 što je povećanje od 4,99% u odnosu na 2013. godinu kada je sveukupno bilo zaposleno 9.875 osoba. Ukupni prihodi svih Društava na području grada Karlovca tokom 2017. godine iznosili su 6,51 milijardu kuna što je povećanje od 9,75% u odnosu na 2013. godinu kada su ukupni prihodi svih Društava na području grada Karlovca iznosili 5,94 milijardi kuna. U istom periodu ukupni rashodi Društava rasli su po nešto većoj stopi od rasta ukupnih prihoda. Tokom 2017. godine ukupni rashodi Društava iznosili su 5,94 milijardi kuna dok su tokom 2013. godine iznosili

5,24 milijardi kuna što predstavlja ukupno povećanje rashoda za 13,32%. Kada se promatraju samo ona Društva koja su ostvarila dobitak iz poslovanja ukupni financijski rezultat pokazuje smanjenje dobiti razdoblja sa 763,6 milijuna kuna u 2013. godini na 518,9 milijuna kuna u 2017. godini što predstavlja smanjenje od otprilike 32%. Na strani poduzetnika koji su u istom periodu ostvarili gubitak iz poslovanja primjetna je suprotna tendencija kretanja financijskog rezultata. Ukupno ostvareni gubitak svih Društava tokom 2013. godine bio na razini od 103,8 milijuna kuna dok je ukupno zabilježeni gubitak tokom 2017. godine bio na razini od 51,8 milijuna kuna što je smanjenje od otprilike 50%. Sveukupni rezultat poslovanja kada se promatraju svi poduzetnici zajedno može se okarakterizirati kao razdoblje u kojem se smanjila sveukupna dobit poduzeća ali kao pozitivna stavka može se reći da je sveukupna zaposlenost povećana odnosno da je taj rezultat ostvaren uz veći broj zaposlenih osoba.

Tablica 48. Osnovni podaci o poslovnem sektoru Karlovac, 2013. - 2017.

POSLOVNO OKRUŽENJE KARLOVAC	2013	2014	2015	2016	2017	INDEKS 2017-2013
Broj poduzetnika	995	1.051	1.039	1.069	1.093	109,85%
Broj dobitaša	625	650	669	732	742	118,72%
Broj gubitaša	370	401	370	337	351	94,86%
Broj zaposlenih	9.875	9.733	9.936	10.245	10.368	104,99%
Ukupni prihodi	5.937.692	5.715.608	6.079.250	6.378.957	6.516.880	109,75%
Ukupni rashodi	5.242.307	5.237.051	5.467.170	5.652.444	5.940.435	113,32%
Dobit razdoblja	763.603	526.453	613.237	634.248	518.887	67,95%
Gubitak razdoblja	103.842	113.053	79.384	52.203	51.815	49,90%
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	659.762	413.400	533.853	582.045	467.072	70,79%
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	4.858	4.919	4.976	5.220	5.300	109,10%
Broj izvoznika	119	144	139	162	174	146,22%
Broj uvoznika	116	114	117	116	128	110,34%
Izvoz	1.339.025	1.381.537	1.492.527	1.776.799	1.449.135	108,22%
Uvoz	1.026.079	877.274	828.249	1.009.944	1.229.974	119,87%
Trgovinski saldo	312.946	504.263	664.278	766.855	219.161	70,03%
Broj investitora	204	207	208	160	140	68,63%
Broj poduzetnika bez investicija	791	844	831	909	953	120,48%
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	579.785	300.336	251.960	227.103	293.845	50,68%

Izvor: statistika FINA

Prosječna mjesečna primanja zaposlenika tokom 2017. godine na području grada Karlovca iznosila su 5.300 kuna što je za 442 kune ili 9,1% više nego su bila tokom 2013. godine kada su bila na razini od 4.858 kuna. U istom periodu broj izvoznika porastao je za 46,22% odnosno porastao je sa 119 u 2013. godini na 174 u 2017. godini. Broj uvoznika se također povećao sa 116 na 128 što predstavlja povećanje od 10,34%. Ukupno ostvareni izvoz dobara i usluga u promatranom razdoblju porastao je za 8,22% odnosno porastao je sa 1,34 milijarde kuna u 2013. godini na 1,45 milijardi kuna u 2017. godini. Ukupni uvoz također je rastao ali po nešto bržoj stopi od izvoza. Tako je ukupni uvoz tokom

2013. godine bio na razini od 1,02 milijarde kuna dok je tokom 2017. godine bio na razini od 1,23 milijarde kuna što predstavlja porast od 19,87%. Ovakvo kretanje uvoznih i izvoznih aktivnosti odrazilo se na vanjsko trgovinski saldo koji je sa približno 313 milijuna kuna pao na 219 milijuna kuna odnosno za otprilike 30%. U istom periodu bilježi se i pad broja investitora odnosno Društava koja su investirala u dugotrajnu materijalnu imovinu. Tako je tokom 2013. godine bilo 204 Društva koja su investirala u dugotrajnu materijalnu imovinu dok je njihov broj u 2017. godini pao na 140 što predstavlja smanjenje od 31,37%.

Od ukupnog broja poduzetnika na području grada Karlovca njih samo 12,8% je investiralo u dugotrajnu materijalnu imovinu tokom 2017. godine. Ukupan iznos investiranih sredstava u dugotrajnu materijalnu imovinu u periodu 2013. – 2017. pao je za gotovo 50% odnosno sa 580 milijuna kuna na 294 milijuna kuna.

Broj poduzetnika u gradu Duga Resa u periodu od 2013. – 2017. godine sveukupno je porastao za 26,09% što u nominalnom smislu predstavlja povećanje od 36 novoosnovanih Društava. Sveukupan broj Društava tokom 2017. godine bio je 174. Od tog broja tokom 2017. godine broj onih koji su ostvarili dobitak iz poslovanja bio je 119 (68,39%) dok je broj onih koji su ostvarili gubitak iz poslovanja bio 55 odnosno 31,61%. Broj zaposlenih osoba u navedenim društvima tokom 2017. godine bio je na razini od 1.019 što je povećanje od 17,67% u odnosu na 2013. godinu kada je sveukupno bilo zaposleno 866 osoba. Ukupni prihodi svih Društava na području grada Duge Rese tokom 2017. godine iznosili su približno 352 milijuna kuna što je povećanje od 30,00% u odnosu na 2013. godinu kada su ukupni prihodi svih Društava na području grada Duge Rese iznosili 270,7 milijuna kuna. U istom periodu ukupni rashodi Društava rasli su po nešto manjoj stopi od rasta ukupnih prihoda. Tokom 2017. godine ukupni rashodi Društava iznosili su 329,2 milijuna kuna dok su tokom 2013. godine iznosili 280,1 milijun kuna što predstavlja ukupno povećanje rashoda za 17,51%. Kada se promatraju samo ona Društva koja su ostvarila dobitak iz poslovanja ukupni financijski rezultat pokazuje povećanje dobiti razdoblja sa 10,1 milijun kuna u 2013. godini na 23,7 milijuna kuna u 2017. godini što predstavlja povećanje od otprilike 134%. Na strani poduzetnika koji su u istom periodu ostvarili gubitak iz poslovanja primjetna je identična tendencija kretanja financijskog rezultata. Ukupno ostvareni gubitak svih Društava tokom 2013. godine bio na razini od 21,4 milijuna kuna dok je ukupno zabilježeni gubitak tokom 2017. godine bio na razini od 5,1 milijun kuna što je smanjenje ukupno ostvarenog gubitka za otprilike 76%. Sveukupni rezultat poslovanja kada se promatraju svi poduzetnici zajedno može se okarakterizirati kao razdoblje u kojem se ukupni gubitak pretvorio u dobitak. U 2013. godini ukupni rezultat bio je gubitak u iznosu od 11,3 milijuna kuna dok je u 2017. godini ostvaren ukupni dobitak u iznosu od 18,5 milijuna kuna.

Tablica 49. Osnovni podaci o poslovnem sektoru Duga Resa, 2013. - 2017.

POSLOVNO OKRUŽENJE DUGA RESA	2013	2014	2015	2016	2017	INDEKS 2017-2013
Broj poduzetnika	138	160	162	167	174	126,09%
Broj dobitaša	81	93	98	113	119	146,91%
Broj gubitaša	57	67	64	54	55	96,49%
Broj zaposlenih	866	932	964	1.061	1.019	117,67%
Ukupni prihodi	270.752	302.932	367.887	366.539	351.988	130,00%
Ukupni rashodi	280.168	298.801	300.335	366.800	329.233	117,51%

POSLOVNO OKRUŽENJE DUGA RESA	2013	2014	2015	2016	2017	INDEKS 2017-2013
Dobit razdoblja	10.121	18.291	71.411	17.751	23.711	234,26%
Gubitak razdoblja	21.480	16.524	6.244	20.231	5.148	23,97%
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	-11.359	1.767	65.167	-2.480	18.563	-163,43%
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	3.615	3.729	3.928	3.978	4.088	113,10%
Broj izvoznika	24	24	20	24	27	112,50%
Broj uvoznika	20	22	21	17	23	115,00%
Izvoz	27.809	33.930	25.121	29.206	32.899	118,30%
Uvoz	24.974	20.832	17.384	13.266	17.027	68,18%
Trgovinski saldo	2.836	13.099	7.736	15.940	15.872	559,68%
Broj investitora	38	38	42	28	17	44,74%
Broj poduzetnika bez investicija	100	122	120	139	157	157,00%
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	13.254	15.679	16.111	20.781	8.289	62,54%

Izvor: statistika FINA

Prosječna mjesečna primanja zaposlenika tokom 2017. godine na području grada Duga Resa iznosila su 4.088 kuna što je za 473 kune ili 13,1% više nego su bila tokom 2013. godine kada su bila na razini od 3.615 kuna. U istom periodu broj izvoznika porastao je za 12,5% odnosno porastao je sa 24 u 2013. godini na 27 u 2017. godini. Broj uvoznika se također povećao sa 20 na 23 što predstavlja povećanje od 15%. Ukupno ostvareni izvoz dobara i usluga u promatranom razdoblju porastao je za 18,3% odnosno porastao je sa 27,8 milijuna kuna u 2013. godini na 32,9 milijuna kuna u 2017. godini. Ukupni uvoz dobara i usluga se u promatranom razdoblju smanjio. Tako je uvoz tokom 2013. godine bio na razini od 24,9 milijuna kuna dok je tokom 2017. godine bio na razini od 17 milijuna kuna što predstavlja smanjenje od gotovo 32%. Ovakvo kretanje uvoznih i izvoznih aktivnosti odrazilo se na vanjsko trgovinski saldo koji je sa približno 2,8 milijuna kuna porastao na 15,8 milijuna kuna odnosno za otprilike 460% što je impresivan rezultat za grad Dugu Resu. U istom periodu bilježi se i pad broja investitora odnosno Društava koja su investirala u dugotrajnu materijalnu imovinu. Tako je tokom 2013. godine bilo 38 Društava koja su investirala u dugotrajnu materijalnu imovinu dok je njihov broj u 2017. godini pao na samo 17 što predstavlja smanjenje od gotovo 45%. Od ukupnog broja poduzetnika na području Duge Rese njih samo 9,7% je investiralo u dugotrajnu materijalnu imovinu tokom 2017. godine. Ukupan iznos investiranih sredstava u dugotrajnu materijalnu imovinu u periodu 2013. – 2017. pao je za gotovo 37,5% odnosno sa 13,2 milijuna kuna na 8,2 milijuna kuna.

Broj poduzetnika u gradu Ozlju u periodu od 2013. – 2017. godine sveukupno je porastao za 8,62% što u nominalnom smislu predstavlja povećanje od 10 novoosnovanih Društava. Sveukupan broj Društava tokom 2017. godine bio je 126. Od tog broja tokom 2017. godine broj onih koji su ostvarili dobitak iz poslovanja bio je 87 (69,05%) dok je broj onih koji su ostvarili gubitak iz poslovanja bio 39 odnosno 30,95%. Broj zaposlenih osoba u navedenim društvima tokom 2017. godine bio je na razini od 839 što je povećanje od 19,86% u odnosu na 2013. godinu kada je sveukupno bilo zaposleno 700 osoba. Ukupni prihodi svih Društava na području grada Ozlja tokom 2017. godine iznosili su približno 468,5 milijuna kuna što je povećanje od 68,91% u odnosu na 2013. godinu kada su ukupni prihodi svih Društava na području grada Ozlja iznosili 275,8 milijuna kuna. U istom periodu ukupni rashodi

Društava rasli su po gotovo identičnoj stopi kojom su rasli i prihodi. Tokom 2017. godine ukupni rashodi Društava iznosili su 452,7 milijuna kuna dok su tokom 2013. godine iznosili 269,1 milijun kuna što predstavlja ukupno povećanje rashoda za 68,24%. Kada se promatraju samo ona Društva koja su ostvarila dobitak iz poslovanja ukupni financijski rezultat pokazuje povećanje dobiti razdoblja sa 12,3 milijuna kuna u 2013. godini na 30,3 milijuna kuna u 2017. godini što predstavlja povećanje od otprilike 145%. Na strani poduzetnika koji su u istom periodu ostvarili gubitak iz poslovanja primjetno je povećanje ukupno ostvarenog gubitka. Ukupno ostvareni gubitak svih Društava tokom 2013. godine bio na razini od 8,1 milijun kuna dok je ukupno zabilježeni gubitak tokom 2017. godine bio na razini od 21,2 milijuna kuna što je povećanje ukupno ostvarenog gubitka za gotovo 160%. Sveukupni rezultat poslovanja kada se promatraju svi poduzetnici zajedno može se okarakterizirati kao razdoblje u kojem se povećao ukupni dobitak. U 2013. godini ukupni rezultat bio je dobitak u iznosu od 4,2 milijuna kuna dok je u 2017. godini ostvaren ukupni dobitak u iznosu od 9,1 milijuna kuna što predstavlja povećanje od gotovo 116%.

Tablica 50. Osnovni podaci o poslovnem sektoru Ozalj, 2013. - 2017.

POSLOVNO OKRUŽENJE OZALJ	2013	2014	2015	2016	2017	INDEKS 2017-2013
Broj poduzetnika	116	114	113	121	126	108,62%
Broj dobitaša	66	63	71	86	87	131,82%
Broj gubitaša	50	51	42	35	39	78,00%
Broj zaposlenih	700	727	723	791	839	119,86%
Ukupni prihodi	275.888	433.599	359.826	421.898	468.497	169,81%
Ukupni rashodi	269.106	430.578	345.212	399.314	452.735	168,24%
Dobit razdoblja	12.337	15.416	19.642	28.838	30.333	245,87%
Gubitak razdoblja	8.135	15.842	9.477	12.533	21.221	260,86%
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	4.202	-426	10.165	16.305	9.112	216,86%
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	3.901	4.164	4.266	4.355	4.707	120,67%
Broj izvoznika	17	20	22	36	33	194,12%
Broj uvoznika	18	13	19	15	16	88,89%
Izvoz	36.621	37.751	64.522	71.085	80.831	220,72%
Uvoz	13.759	12.147	14.597	14.004	21.619	157,13%
Trgovinski saldo	22.863	25.604	49.925	57.081	59.212	258,99%
Broj investitora	36	32	37	22	24	66,67%
Broj poduzetnika bez investicija	80	82	76	99	102	127,50%
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	12.879	8.976	12.755	6.102	10.302	79,99%

Izvor: statistika FINA

Prosječna mjesečna primanja zaposlenika tokom 2017. godine na području grada Ozlja iznosila su 4.707 kuna što je za 806 kuna ili 20,67% više nego su bila tokom 2013. godine kada su bila na razini od 3.901 kune. U istom periodu broj izvoznika porastao je za 94,2% odnosno porastao je sa 17 u 2013. godini na 33 u 2017. godini. Broj uvoznika se smanjio sa 18 na 16 što predstavlja smanjenje od 11%. Ukupno ostvareni izvoz dobara i usluga u promatranom razdoblju porastao je za 120% odnosno

porastao je sa 36,6 milijuna kuna u 2013. godini na 80,8 milijuna kuna u 2017. godini. Ukupni uvoz dobara i usluga se u promatranom razdoblju također povećao. Tako je uvoz tokom 2013. godine bio na razini od 13,7 milijuna kuna dok je tokom 2017. godine bio na razini od 21,6 milijuna kuna što predstavlja povećanje od gotovo 57%. Ovakvo kretanje uvoznih i izvoznih aktivnosti odrazilo se na vanjsko trgovinski saldo koji je sa približno 22,8 milijuna kuna porastao na 59,2 milijuna kuna odnosno za otprilike 159% što je impresivan rezultat za grad Ozalj. U istom periodu bilježi se i pad broja investitora odnosno Društava koja su investirala u dugotrajnu materijalnu imovinu. Tako je tokom 2013. godine bilo 36 Društava koja su investirala u dugotrajnu materijalnu imovinu dok je njihov broj u 2017. godini pao na 24 što predstavlja smanjenje od gotovo 34%. Od ukupnog broja poduzetnika na području grada Ozlja njih 19% investiralo je u dugotrajnu materijalnu imovinu tokom 2017. godine. Ukupan iznos investiranih sredstava u dugotrajnu materijalnu imovinu u periodu 2013. – 2017. pao je za 20% odnosno sa 12,8 milijuna kuna na 10,3 milijuna kuna.

Tablica 51. Gospodarske djelatnosti prema NKD-u na području Karlovac

KARLOVAC 2017	BROJ PODUZETNIKA	BROJ ZAPOSLENIH	PROSJEČNA MJESEČNA PLAĆA	BROJ INVESTITORA
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO (A)	29	73	3.291	6
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA (C)	164	5.826	5.951	31
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA (D)	4	53	5.657	0
OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA (E)	10	313	6.773	1
GRAĐEVINARSTVO (F)	112	900	4.076	12
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA (G)	284	1.132	4.481	35
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE (H)	34	294	4.561	4
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (I)	81	357	3.020	6
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE (J)	48	289	4.435	10
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA (K)	4	11	5.709	1
POSLOVANJE NEKRETNINAMA (L)	14	12	3.783	0
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI (M)	185	507	4.894	18
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI (N)	30	112	5.105	4
JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE (O)	1	26	2.666	0
OBRAZOVANJE (P)	23	50	4.664	2
DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI (Q)	20	164	4.664	5
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA (R)	7	48	4.054	1
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI (S)	43	201	3.750	4
UKUPNO SVE DJELATNOSTI (Z)	1.093	10.368	5.300	140

Izvor: statistika FINA

Na području grada Karlovca tokom 2017. godine najveći broj poduzetnika poslovao je u sektoru trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (25,98%) zatim u sektoru stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti (16,93%) i u sektoru prerađivačke industrije (15,00%). Sve zajedno na tri najveća sektora otpada sveukupno 57,91% svih poduzetnika na području grada Karlovca. Što se

broja zaposlenih tiče daleko najveći broj zaposlenih osoba radi u sektoru prerađivačke industrije (56,19%) a slijede ga sektor trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (10,92%) i sektor građevinarstva (8,68%). Najveća zabilježena prosječna mjesečna plaća ostvarena je u sektoru opskrbe vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnostima sanacije okoliša te je iznosila 27,8% više od prosjeka u gradu. Najveći broj investicija odnosno Društava koja su ulagala u dugotrajnu materijalnu imovinu zabilježen je u sektoru trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (25,00%) zatim u sektoru prerađivačke industrije (22,14%) te u sektoru stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (12,86%). Ta tri sektora ukupno su iznijela 60% svih investicija u 2017. godini.

Tablica 52. Gospodarske djelatnosti prema NKD-u na području Duga Resa

DUGA RESA 2017	BROJ PODUZETNIKA	BROJ ZAPOSLENIH	PROSJEČNA MJESEČNA PLAĆA	BROJ INVESTITORA
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO (A)	1	12	3.885	0
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA (C)	34	322	4.327	5
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA (D)	2	1	1.176	0
OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA (E)	2	74	5.101	1
GRAĐEVINARSTVO (F)	22	214	4.176	3
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA (G)	43	161	3.544	3
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE (H)	9	39	3.615	0
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (I)	16	66	3.615	1
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE (J)	9	18	4.876	0
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA (K)	n/a	n/a	n/a	n/a
POSLOVANJE NEKRETNINAMA (L)	3	5	4.477	1
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI (M)	21	83	4.066	2
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI (N)	3	4	2.443	0
JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE (O)	n/a	n/a	n/a	n/a
OBRAZOVANJE (P)	1	6	2.944	1
DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI (Q)	1	2	311	0
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA (R)	2	0	0	0
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI (S)	5	12	2.325	0
UKUPNO SVE DJELATNOSTI (Z)	174	1.019	4.088	17

Izvor: statistika FINA

Na području grada Duga Resa tokom 2017. godine najveći broj poduzetnika poslovao je u sektoru trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (24,71%) zatim u sektoru prerađivačke industrije (19,54%) te u sektoru građevinarstva (12,64%). Sve zajedno na tri najveća sektora otpada sveukupno 56,90% svih poduzetnika na području grada Duga Resa. Što se broja zaposlenih tiče daleko najveći broj zaposlenih osoba radi u sektoru prerađivačke industrije (31,60%) a slijede ga sektor građevinarstva (21,00%) te sektor trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (15,80%). Najveća zabilježena prosječna mjesečna plaća ostvarena je u sektoru

opskrbe vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnostima sanacije okoliša te je iznosila 24,78% više od prosjeka u gradu. Najveći broj investicija odnosno Društava koja su ulagala u dugotrajnu materijalnu imovinu zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (29,41%), trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (17,65%) te u sektoru te u sektoru građevinarstva s također (17,65%). Ta tri sektora ukupno su iznijela 64,71% svih investicija u 2017. godini.

Tablica 53. Gospodarske djelatnosti prema NKD-u na području Ozalj

OZALJ 2017	BROJ PODUZETNIKA	BROJ ZAPOSLENIH	PROSJEČNA MJESEČNA PLAĆA	BROJ INVESTITORA
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO (A)	5	7	3.005	0
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA (C)	30	324	5.152	9
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA (D)	2	0	0	0
OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA (E)	3	39	7.804	1
GRAĐEVINARSTVO (F)	23	206	4.579	6
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA (G)	28	151	3.763	3
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE (H)	2	9	4.189	0
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (I)	4	21	2.448	0
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE (J)	3	3	2.832	0
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA (K)	n/a	n/a	n/a	n/a
POSLOVANJE NEKRETNINAMA (L)	3	1	7.587	0
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI (M)	14	41	4.563	3
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI (N)	1	1	1.452	1
JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE (O)	n/a	n/a	n/a	n/a
DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI (Q)	2	15	4.296	1
OBRAZOVANJE (P)	n/a	n/a	n/a	n/a
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA (R)	2	19	4.122	0
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI (S)	4	2	3.178	0
UKUPNO SVE DJELATNOSTI (Z)	126	839	4.707	24

Izvor: statistika FINA

Na području grada Ozlja tokom 2017. godine najveći broj poduzetnika poslovao je u sektoru prerađivačke industrije (23,81%), trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (22,22%) te u sektoru građevinarstva (18,25%). Sve zajedno na tri najveća sektora otpada sveukupno 64,29% svih poduzetnika na području grada Ozlja. Što se broja zaposlenih tiče daleko najveći broj zaposlenih osoba radi u sektoru prerađivačke industrije (38,62%) a slijede ga sektor građevinarstva (24,55%) te sektor trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (18,00%). Najveća zabilježena prosječna mjesečna plaća ostvarena je u sektoru opskrbe vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnostima sanacije okoliša te je iznosila 65,79% više od prosjeka u gradu. Najveći broj investicija odnosno Društava koja su ulagala u dugotrajnu materijalnu imovinu zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (37,50%) u sektoru građevinarstva (25,00%)

te identično po 12,50% u sektorima trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala i sektoru stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti. Ta četiri sektora ukupno su iznijela 87,50% svih investicija u 2017. godini.

Najpre-poznatljivija potpodručja djelatnosti i tvrtke s potvrđenom kvalitetom roba i usluga na području Karlovačke županije su³:

- **proizvodnja hrane i pića:** PPK Karlovačka mesna industrija d. d., Heineken Hrvatska d.o.o., KIM Mljekara Karlovac d.o.o., Žitoproizvod d.d., Madig – Mrežnica d.o.o.,
- **proizvodnja metala i gotovih metalnih proizvoda:** HS Produkt d.o.o., Kordun grupa, Vis d.o.o., Kontal d.o.o., Uniweld strojevi d.o.o., Žeče Novi d.o.o., Energoremont d. d. Ljevaonica Duga Resa d.o.o., Venera d.o.o.
- **proizvodnja strojeva i uređaja:** General Electric d.o.o., Tvornica turbina d.o.o., Adriadiesel d.d., Croatia Pume Nova d.o.o., AB Montaža d.o.o., NTKL d.o.o., Flammifer d.o.o.
- **proizvodnja proizvoda od gume i plastike:** DS Smith Plastics Karlovac d.o.o., Ilsad d.o.o., Agro Folija d. o. o., Polar d. o. o., Delta Design d. o. o., Strijelac d.o.o.
- **prerada drva i proizvoda od drva:** Orah d.o.o., PVN trade d.o.o., MPS 67 d.o.o., Bagrem d.o.o., Lignum Vrbovsko d.o.o., Proizvodnja drvenih stupova d.o.o., Ema drvo d.o.o., Bjelin d.o.o.
- **proizvodnja tekstila i tekstilnih proizvoda:** Kelteks d.o.o., Pletix d.o.o., IV ER KVC d.o.o., Svijet dekora d.o.o., Maier textil d.o.o., Keteks d.o.o., Rosanna d.o.o.
- **tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa:** Lana – Karlovačka tiskara d.d., Tiskara Pečarić – Ra- dočaj d.o.o.
- **proizvodnja ostalih mineralnih nemetalnih proizvoda:** Wienerberger Ilovac d.o.o. Semmel- rock Stein + Design d.o.o.

Neki od većih inozemnih ulagača na području županije uključuju ugledna svjetska poduzeća, banke i osiguravajuća društva, kao što su Heineken, General Electric, Semmelrock, The Linde Group, Groupe Lactalis, DS Smith, Maier-textil, Wienerberger, Lidl, Kaufland, Hodlmayer International, Gebruder Weiss, Inkla, Mlinotest i drugi.

U svrhu detaljnije analize poslovnog sektora, odnosno kako bi se dobio uvid u potrebe i stavove poduzetnika koji posluju na području VUPKA, u sklopu izrade SRVUPKA u srpnju 2019. održana je posebna radionica s gospodarstvenicima te izvršeno **anketno ispitivanje poduzetnika, rezultati kojeg su predstavljeni u Dodatku 1.**

Poduzetnička potporna infrastruktura

Tijekom 2013. godine Hrvatski Sabor donio je odluku o proglašenju Zakona o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/12, 114/13, 41/14, 57/18) kojim se uređuju pitanja određenja poduzetničke infrastrukture, vrste i kategorizacija poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija. Poduzetnička infrastruktura predstavlja ukupnost svih prostorno specifičnih oblika odvijanja različitih poduzetničkih aktivnosti nastalih kao rezultat promišljenog i organiziranog prostorno razvojnog koncepta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno Republike Hrvatske. Poduzetnička infrastruktura predstavlja sustav poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija. Svrha unaprjeđenja poduzetničke infrastrukture i poslovnog okruženja je: poticanje gospodarskog rasta planiranjem i pravodobnom izgradnjom poduzetničke infrastrukture koja je u funkciji ravnomjernog regionalnog razvoja Republike Hrvatske, bržeg rasta poduzetništva i povećanja investicija i zaposlenosti unutar područja na kojem se poduzetnička infrastruktura planira ili gradi. Na

³ HGK, Županijska komora Karlovac, *Katalog projekata Karlovačke županije*, veljača 2018.

razini gospodarskih subjekata svrha unapređenja poduzetničke infrastrukture i poslovnog okruženja je stvaranje u potpunosti infrastrukturno opremljenih poduzetničkih područja, visoke razine lokacijske konkurentnosti koja uključuje kvalitetnu prometnu povezanost tih područja s glavnim prometnim pravcima i sustav poticajnih mjera i povlastica za poslovanje u tim područjima na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i na nacionalnoj razini. Sukladno odredbama zakona poduzetnička infrastruktura se definira kao:

PODUZETNIČKE ZONE – infrastrukturno opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti.

PODUZETNIČKE POTPORNE INSTITUCIJE – subjekti usmjereni na kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja u Republici Hrvatskoj koji provodi programe usmjerene na razvoj poduzetništva.

Pod infrastrukturom poslovne potpore prvenstveno podrazumijevamo:

- razvojne agencije (lokalne, županijske, određene djelatnosti),
- poduzetnički centri,
- poslovni inkubatori,
- poduzetnički inkubatori,
- inkubatori novih tehnologija,
- poduzetnički akceleratori,
- poslovni parkovi,
- znanstveno-tehnološki parkovi,
- centri kompetencija i
- slobodne zone.

RAZVOJNE AGENCIJE – registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj gospodarstva i poduzetništva na lokalnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini, poticanje i privlačenje investicija te iniciranje i realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvitka i poduzetništva, objedinjavajući rad gospodarskih subjekata, lokalnih i regionalnih poduzetničkih institucija, te visokoobrazovnih institucija i centara znanja. Ova skupina ima 3 podskupine:

- LOKALNE RAZVOJNE AGENCIJE – osnovane od strane jedinice lokalne samouprave
- ŽUPANIJSKE RAZVOJNE AGENCIJE – osnovane od strane jedinice područne (regionalne) samouprave
- RAZVOJNE AGENCIJE ODREĐENE DJELATNOSTI – npr. Energetska razvojna agencija, itd. – osnovana od strane jedinice lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave

PODUZETNIČKI CENTRI – registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva na lokalnom i/ili širem području (županija, regija), koji predstavljaju središta stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva u sredinama u kojima su osnovani.

POSLOVNI INKUBATORI – registrirane pravne osobe koje pružaju stručnu tehničku i edukativnu pomoć za pokretanje poduzetničkih pothvata i poduzeća te njihov brz i održiv razvoj, uključujući poslovne (radne) prostore po povoljnijim uvjetima za poduzetnike početnike do treće godine poslovanja. U okviru ove skupine potpornih institucija razlikujemo:

- **PODUZETNIČKI INKUBATORI** – pružaju podršku uspješnom razvoju poduzetništva kroz poslovne usluge i resurse za poduzetnike, uključujući poslovne (radne) prostore po povoljnijim uvjetima za poduzetnike početnike
- **INKUBATORI ZA NOVE TEHNOLOGIJE** – predstavljaju specijalizirane poslovne subjekte s tematskim fokusom i usmjerenjem na područja nove (visoke) tehnologije koji podržavaju pokretanje i rast inovativnog poduzetništva kroz inkubacijske programe te koji inovativnim poduzećima sličnog profila i interesa pružaju resurse i profesionalne usluge potrebne za rast i razvoj, uključujući istraživačko-razvojne jedinice te poslovne (radne) prostore po povoljnijim uvjetima za poduzetnike početnike.

PODUZETNIČKI AKCELERATORI – registrirane pravne osobe, odnosno specijalizirani poslovni subjekti zaduženi za pružanje usluga podrške poduzetnicima u post inkubacijskoj fazi, odnosno u fazi razvoja i širenja poslovanja na domaćem i stranom tržištu.

POSLOVNI PARKOVI – registrirane pravne osobe s fizičkim prostorima, zemljištem i resursima za smještaj malih, srednjih i velikih poduzetnika na komercijalnoj osnovi s posebnim fokusom na privlačenje domaćih i inozemnih investicija.

ZNANSTVENO-TEHNOLOGIJSKI PARKOVI - registrirane pravne osobe koje se osnivaju radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, poticanja suradnje znanstvenika i gospodarstvenika, a sukladno odredbama zakona kojim se regulira znanstvena djelatnost i visoko obrazovanje.

CENTRI KOMPETENCIJE - predstavljaju specijalizirane poslovne subjekte koji provode istraživačke projekte razvojnog ili proizvodnog karaktera i razvijaju kompetencije u pojedinim područjima te s kojim drugi poslovni subjekti mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja u svrhu jačanja pojedinih industrijskih grana. Usmjereni su na razvojna i primijenjena istraživanja i njihovu komercijalizaciju te potporu i jačanje intelektualnog vlasništva unutar specifičnih tematskih područja i grana kompetencije.

SLOBODNE ZONE - osnovane temeljem odluka Vlade Republike Hrvatske sukladno odredbama zakona kojim se regulira osnivanje, upravljanje i poslovanje slobodnih zona u Republici Hrvatskoj.

Na razini Karlovačke županije postoje značajni kapaciteti koji se odnose na infrastrukturu poslovne potpore. U nastavku se nalazi tablica s popisom poduzetničkih potpornih institucija.

Tablica 54. Poduzetnička infrastruktura i potporne institucije na području Karlovačke županije

OSNIVAČ	NAZIV	TIP	GODINA OSNIVANJA
Grad Duga Resa	Poduzetnička zona Šeketino Brdo	Poduzetnička zona	2007.
Grad Duga Resa	Poduzetnička zona Gornje Mrzlo Polje Mrežničko	Poduzetnička zona	2007.

OSNIVAČ	NAZIV	TIP	GODINA OSNIVANJA
Grad Karlovac	Poduzetnička zona Mrzlo Polje	Poduzetnička zona	2016.
Grad Karlovac	Poduzetnička zona Mala Švarča	Poduzetnička zona	2016.
Grad Karlovac	Poduzetnička zona "Gornje Mekušje"	Poduzetnička zona	2007.
Grad Ogulin	Poduzetnička zona Ogulin	Poduzetnička zona	2002.
Grad Ozalj	Poduzetnička zona Lug	Poduzetnička zona	2002.
Grad Slunj	Industrijska zona Gornje Taborište	Poduzetnička zona	1962.
Karlovačka županija	Poduzetnička zona Logorište	Poduzetnička zona	2005.
Općina Bosiljevo	PZ Bosiljevo	Poduzetnička zona	2002.
Općina Josipdol	PZ Vojarna II	Poduzetnička zona	2005.
Općina Rakovica	PZ Grabovac	Poduzetnička zona	2002.
Općina Žakanje	PZ Žakanje	Poduzetnička zona	2002.
Općina Draganić	Poduzetnička zona Draganić 1	Poduzetnička zona	1993.
PTIC d.o.o. Društvo inovatora Ogulin	PODUZETNIČKI TEHNOLOŠKI INOVACIJSKI CENTAR	Poduzetnički centar	2003.
Grupa osnivača ⁴	Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o. (od 03. studenog 2018. JU Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije)	Razvojna agencija	2008.

Izvor: <http://reg.mingo.hr/pi/public/#>

Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Karlovac, Razvojni centar u Županijskoj komori Karlovac - korisnici Razvojnog centra su poduzetnici koji žele razvijati svoja poduzeća utemeljeno na znanju u prikladnim uvjetima i okruženju koje im daje podršku u administrativnom, infrastrukturnom i savjetodavnom obliku, poduzetnici koji imaju udio u tvrtki i sjedište na području Karlovačke županije te koji nemaju dugovanja. Poduzetnici početnici u sklopu Razvojnog centra imaju na raspolaganju opremljene uredske prostore veličine od 12 do 23 m².

Obrtnička komora Karlovačke županije: Udruženje obrtnika grada Karlovca, Udruženje obrtnika Duga Resa, Udruženje obrtnika Ogulin, Udruženje obrtnika Ozalj i Udruženje obrtnika Slunj. Obrtnička komora Karlovačke županije je institucija čija je osnovna zadaća pružiti što kvalitetnije usluge svojim članovima te promicati i štiti njihove interese. U tom smislu obrtnicima je na raspolaganju Komorski sustav, sa zajedničkim ciljem ubrzanog gospodarskog razvoja. Obrtnička komora Karlovačke županije zalaže se za promidžbu svojih obrtnika, prati interese obrtnika, organizira nastupe na pojedinim sajmovima i pokušava stvoriti preduvjete da obrtnici budu partneri na sajmovima i izvan Županije, kako bi ostvarili svoje interese.

Na području grada Karlovca kao poduzetničke potporne institucije djeluju Razvojna agencija grada Karlovca Karla d.o.o. te su uspostavljene 3 poduzetničke zone:

⁴ Karlovačka županija, Grad Karlovac, Grad Ogulin, Grad Duga Resa, Grad Slunj, Općina Barilović, Općina Draganić, Općina Generalski Stol, Općina Josipdol, Općina Kamanje.

- Poduzetnička zona Mrzlo Polje,
- Poduzetnička zona Mala Švarča i
- Poduzetnička zona Gornje Mekušje.

Područje obuhvaćeno UPU-om "Poduzetnička zona - Mrzlo polje - Karlovac" nalazi se na južnom kraju grada Karlovca, na lijevoj strani rijeke Mrežnice. GUP-om Grada Karlovca definirana površina obuhvata iznosi 13,25ha, od čega je 3,11ha površina gospodarske namjene - proizvodne, pretežito industrijske (I1), 4,06ha površina gospodarske namjene - proizvodne, pretežito zanatske (I2), 1,02ha su prometne površine, a preostalih a 5,06ha su vodne površine (V1, V2). Površina gospodarske namjene je prema PPUG-u Karlovca izdvojeno građevinsko područje izvan naselja (izgrađeno).

Područje obuhvaćeno UPU-om „Industrijska zona - Jug Mala Švarča" nalazi se na jugozapadnom rubu Grada Karlovca, u prigradskom području južno od rijeke Mrežnice uz granicu s Općinom Duga Resa. GUP-om Grada Karlovca definirana površina obuhvata iznosi 43,16ha, od čega je 34,93ha površina gospodarske namjene - proizvodne, pretežito industrijske (I1), a 4,85ha je stambene namjene (S), dok su preostalih 3,38ha prometne i infrastrukturne površine. Površina gospodarske namjene je prema PPUG-u Karlovca izdvojeno građevinsko područje izvan naselja (izgrađeno), a površina stambene namjene je dio građevinskog područja naselja (dijelom neizgrađeno i neuređeno).⁵

Poduzetnička zona Gornje Mekušje udaljena je 2 km od centra Karlovca, 5 km od Auto ceste Zagreb – Rijeka i Zagreb – Split, Karlovac – Metlika (SLO) i Karlovac – Bihać (BiH) te 4,5km od željezničkog kolodvora Zagreb – Rijeka – Split. Zona je građevinsko zemljište u KO Gornje Mekušje. Namjena zone je gospodarsko – proizvodna i namijenjena je gradnji građevina industrijske i zanatske proizvodnje, poslovnih građevina, trgovačkih, uslužnih i komercijalno-servisnih djelatnosti s pomoćnim građevinama te ugostiteljsko-turističkih građevina (bez smještajnih kapaciteta). Poduzetnička zona Gornje Mekušje površine je 10,27ha dok je raspoloživo za upotrebu 8ha.

Na području grada Duga Resa dvije su poslovne zone koje su upisane u registar poduzetničke infrastrukture (JRPI). poduzetnička zona Šeketino Brdo površinom zauzima 34.981m². Grad Duga Resa ima vlasništvo nad 4.897m², a tvrtka Kolos d.o.o. vlasništvo nad 10.034m². U privatnom vlasništvu nalazi se 18.668m² ove zone, a u vlasništvu države 986m².

Poduzetnička zona Gornje Mrzlo Polje Mrežničko površina je 38.666m². Grad Duga Resa vlasnik je 6.876m², Republika Hrvatska 1.100m², poduzetnici 9.916m², a privatni vlasnici 20.774m². Grad Duga Resa je za izgradnju komunalne infrastrukture do sada otkupio 0,69ha zemljišta. komunalna infrastruktura do sada podrazumijeva priključak poduzetničke zone na državnu cestu D3 te interne prometnice unutar zone s komunalnom infrastrukturom. Trenutno je u uporabi 1ha zemljišta za poslovnu namjenu uslužnih djelatnosti. Preostala površina zone namijenjena je za izgradnju biološkog pročištača, trafostanice i zelenih površina.

⁵ <https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/Stranice/UPUMalaSvarca-Sazetakzajavnuraspravu.pdf>

Na području grada Ozlja nalazi se poduzetnička zona LUG koja je osnovana 2002. godine te trenutno je na prostoru ukupne površine 48ha smješten 21 poslovni subjekt, a još 5 ih dovršava izgradnju poslovnih prostora. U zoni je trenutno zaposleno 476 djelatnika, najviše u Društvu Aquaestil Plus d.o.o.

Poduzetnička zona je povezana cestovnim putem sa Karlovcem i najkraća udaljenost do autoputa iznosi 17km. U neposrednoj blizini se nalazi željeznička postaja Ozalj. Zračna luka u Zagrebu udaljena je 48 km, a zračna luka Ljubljana udaljena je 104km.⁶ Dio zone u površini od 10ha odnosi se na već izgrađeno građevinsko zemljište. Središnjim dijelom zone prolazi željeznička pruga koja zonu dijeli na sjeverni i južni dio, odnosno na zonu velikog i zonu malog poduzetništva. I sjeverni i južni dio poduzetničke zone prometno su povezani sa najprometnijom ulicom u gradu Karlovačkom cestom. Time se smanjuje prometni pritisak na uži centar i stambena naselja smještena u ovom dijelu grada.

Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije (do 03. studenog 2018. Karla d.o.o.) je regionalni koordinator razvoja, zadužena za koordiniranje gospodarskog razvoja i promoviranja Karlovačke županije kao regije iznimnog geostrateškog položaja u Republici Hrvatskoj. Misija razvojne agencije je objediniti prioritete i mjere sa područja gospodarstva, prirodnih i kulturnih potencijala, poljoprivrede i zaštite okoliša, ljudskog potencijala, kvalitete života, međunarodne i prekogranične suradnje. Aktivnosti uključuju:

- iniciranje i razvoj strateških projekata općeg gospodarskog interesa za jedinicu područne (regionalne) samouprave,
- organizaciju i provedbu edukacija za pripremu i provedbu razvojnih projekata čiji su nositelji javnopravna tijela od interesa za društveni i gospodarski razvoj županije i statističke regije te cijele Hrvatske, a posebno projekata sufinanciranih sredstvima iz strukturnih i investicijskih fondova Europske unije,
- pružanje pomoći u identifikaciji, izradi i provedbi projekata sufinanciranih iz nacionalnih i EU programa koji su od općeg gospodarskog interesa za jedinicu područne (regionalne) samouprave,
- informiranje o dostupnim programima i natječajima od općeg gospodarskog interesa za jedinicu područne (regionalne) samouprave,
- priprema i provedba EU projekata od općeg gospodarskog interesa za jedinicu područne (regionalne) samouprave i
- promocija županije i njene ulagačke mogućnosti (ICPR).

Aktivnosti razvojne agencije usmjerene su na potrebe županije, jedinica lokalne samouprave, javnih institucija, poljoprivrednika, gospodarstva i organizacija civilnog društva.⁷

Socijalno poduzetništvo i socijalne inovacije

⁶ <https://ozalj.hr/ozalj/gospodarska-zona/>

⁷ <https://www.ra-kazup.hr/>

Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za period 2015. - 2020. godine, predstavlja krovni dokument koji za cilj ima uspostaviti poticajno okruženje za promicanje i razvoj društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj kako bi se smanjile regionalne razlike i osiguralo povećanje razine zaposlenosti te pravednija raspodjela i upravljanje društvenim bogatstvom. Tokom 2014. godine donesena je i Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske za period od 2014. – 2020. godine. Društveno poduzetništvo se u Strategiji također spominje u kontekstu načela koja je nužno poštivati u ostvarivanju ciljeva strategije i provedbi mjera i aktivnosti te u kontekstu strateških područja zapošljavanja, pristupa zapošljavanju i uravnoteženom regionalnom razvoju kao glavnim strateškim aktivnostima. Pored navedene Strategije društveno poduzetništvo spominje se još i u:

- Zakonu o udrugama (74/14, 70/17),
- Zakonu o zadrugama (125/13, 76/14, 114/18),
- Zakonu o zakladama i fondacijama (NN 36/95, 64/01),
- Zakonu o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99, 35/08),
- Zakonu o trgovačkim društvima (NN 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15),
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02, 33/05, 157/13, 152/14, 39/18),
- Zakon o javnoj nabavi (NN 90/11, 83/13, 143/13, 120/16),
- Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13, 121/16),

Na području Europske unije interes za društveno poduzetništvo ponovo se pojavio kada je postalo jasno da prevladavajući ekonomski model liberalnog kapitalizma ne može ponuditi kvalitetna i održiva rješenja za rastuće probleme tipa dugotrajne nezaposlenosti, socijalne isključenosti i loše kvaliteta života ranjivih i marginaliziranih skupina te neujednačen gospodarski razvoj ruralnih i urbanih područja. Recesija i financijska kriza koja je 2008. godine pogodila cjelokupno svjetsko gospodarstvo pa tako i gospodarstvo Europske unije te još i više gospodarstvo Republike Hrvatske, dodatno je naglasila potrebu za promišljanjem drugačijih modela gospodarskog razvoja. Danas, na području Europske unije može se reći da postoji poticajno okruženje za razvoj društvenog poduzetništva dok je u Republici Hrvatskoj to još uvijek u povojima. Socijalna ekonomija odnosno društveno poduzetništvo tek nedavno prepoznato u Europskoj uniji u smislu paketa ekonomskih mjera. Rezultat globalne financijske krize bio je vidljiv u svim ekonomskim i socijalnim pokazateljima kao što su pad BDP-a, rast javnog duga te povijesno visoki iznosi nezaposlenih i stope siromaštva. Do siječnja 2015. godine prosječna nezaposlenost u EU-28 bila je 9,8%. U to vrijeme u Republici Hrvatskoj zajedno sa Grčkom i Španjolskom zabilježena je najveća nezaposlenost mladih (do 25 godina) i to po stopi od 44,1%. Do početka 2019. godine zabilježeni su znatni pozitivni gospodarski pomaci te je prosječna stopa nezaposlenosti u EU-28 bila na razini od 6,5% dok je u Hrvatskoj u istom periodu zabilježena stopa nezaposlenosti od 7,6%.⁸

Socijalno odnosno društveno poduzetništvo predstavlja oblik poslovanja prvenstveno vođen društvenim ciljevima te stvaranjem pozitivnog društvenog i okolišnog učinka. Njegovo šire značenje je u činjenici da može doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva, posebice društvenoj koheziji, borbi protiv

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

siromaštva i povećanom zapošljavanju, kreiranju novih proizvoda, konkurentnosti, očuvanju resursa, vrednovanju baštine i bioraznolikosti te unapređenju kvalitete života kroz poslovanje za društvenu dobrobit.⁹

Strategija razvoja većeg urbanog područja Karlovac za cilj ima uspostavu poticajnog okruženja za promicanje i razvoj društvenog poduzetništva kako bi se smanjile regionalne razlike i osiguralo povećanje razine zaposlenosti te pravednija raspodjela i upravljanje društvenim bogatstvom. Strategija je zamišljena kroz provedbu četiri posebna cilja a to su:

- uspostava i unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira za razvoj društvenog poduzetništva,
- uspostava financijskog okvira za učinkovit rad društvenih poduzetnika,
- promicanje važnosti i uloge društvenog poduzetništva kroz sve oblike obrazovanja i
- osiguranje vidljivosti uloge i mogućnosti društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj te informiranje opće javnosti o temama u vezi s društvenim poduzetništvom.

U institucionalnom smislu društveno poduzetništvo odnosno Društvo može se organizirati na nekoliko načina, što ovisi o zakonodavnom okviru svake pojedine zemlje. Koristeći postojeći zakonodavni okvir, u Republici Hrvatskoj društveno poduzetništvo može se organizirati kao:

- zadruga,
- udruga,
- obrt,
- zaklada,
- ustanova i
- trgovačko društvo

Prema posljednjim raspoloživim podacima iz 2015. godine na razini Republike Hrvatske, Karlovačka županija je među 6 županija u kojima nema registriranih aktera društvenog poduzetništva¹⁰. Više od polovine županija u Hrvatskoj ima manje od tri registrirana aktera društvenog poduzetništva dok Splitsko-dalmatinska i Osječko-baranjska županija sveukupno broje više od trećine svih registriranih subjekata društvenog poduzetništva.

Na području Karlovačke županije za sada nema nikakvih ozbiljnijih pomaka prema angažmanu na području društvenog poduzetništva iako o tome postoje određene inicijative posebice nakon usvajanja Strategije razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2015. – 2020. Može se zaključiti da za sada postoje samo naznake društvenog poduzetništva koja uključuju nevladine organizacije koje ponajviše zapošljavaju pripadnike ranjivih skupina ili svojih članova kroz provedbu raznih projekata ali to se ne može u potpunosti smatrati društvenim poduzetništvom.

⁹ <http://www.esf.hr/wordpress/wp-content/uploads/2015/02/Strategija-razvoja-dru%C5%A1tvenog-poduzetni%C5%A1tva-u-RH-za-razdoblje-2015-2020.pdf>

¹⁰ Izvještaj o stanju društvenog poduzetništva u Hrvatskoj 2015., Institut Društvenih Znanosti Ivo Pilar

TURIZAM

Turizam u Republici Hrvatskoj je i u 2017. godini nastavio bilježiti rekordne rezultate a ostvareni broj dolazaka i noćenja turista ponovo su premašili pokazatelje iz prethodne 2016. godine. Tokom 2017. godine ostvareno je 86,2 milijuna noćenja, što je za 10,4 % više nego u odnosu na 2016. godinu. Isto tako, nastavljen je i trend rasta noćenja stranih gostiju. Tokom 2017. godine strani gosti ostvarili su 11,1 % više noćenja nego u 2016. godini. Što se noćenja domaćih turista tiče ona bilježe manji rast i to samo 2,1 % u odnosu na prethodnu godinu. Broj turističkih dolazaka u 2017. godini iznosio je 17,4 milijuna

U 2017. zabilježeno je i 17,4 milijuna turističkih dolazaka što predstavlja rast broja dolazaka za 11,8% u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Isto tako, značajno je za primijetiti da je broj stalnih kreveta u 2017. godini premašio 1 milijun te je iznosio 1.065.600 stalnih ležajeva što predstavlja povećanje od 7,26% u odnosu na 2016. godinu kada je na raspolaganju bilo sveukupno 993.400 stalnih ležajeva. U hrvatskim turističkim destinacijama turisti su se u prosjeku zadržavali 4,9 noći što je blago smanjenje u odnosu na prethodnu 2016. godinu. U strukturi gostiju prevladavaju turisti iz Njemačke (22,7%), Slovenije (8,3%), Austrije (8,1%), Poljske (7,0%) i Češke (5,9%).

Tablica 55. Osnovni podaci o turizmu RH, u razdoblju 2012. – 2017.

TURIZAM U RH	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Broj noćenja (milijuni)	62,7	64,8	66,5	71,6	78,0	86,2
Prihodi od turizma (mlrd. EUR)	6,8	7,2	7,4	7,9	8,6	9,5
Udio djelatnosti u BDP-u (%)	3,8%	4,3%	4,4%	4,6%	4,7%	n/a
Udio zaposlenih (%)	6,2%	6,4%	6,7%	6,6%	6,9%	7,2%
Udio djelatnosti u izvozu (%)	35,9%	37,3%	36,1%	35,1%	35,2%	37,8%
Broj stalnih kreveta (tisuće)	805,5	872,2	898,7	942,8	993,4	1.065,6

Izvor: Ekonomski Institut Zagreb, Sektorske analize, studeni 2018.

Pokazatelji o broju dolazaka i noćenja turista pozitivno su se odrazili i na financijske pokazatelje. Ukupni prihodi u turizmu u 2017. godini iznosili su 9,5 milijardi eura, što je za otprilike 900 milijuna eura (6,4 %) više u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Struktura prihoda od turizma pokazuje da je 97,2% prihoda došlo od privatnih putovanja dok je ostatak od 2,8% bio prihod od poslovnih putovanja stranih gostiju. Udio djelatnosti turizma u ukupnom bruto društvenom proizvodu tokom 2016. godine (podatak za 2017. godinu nije raspoloživ) iznosio je 4,7%. U odnosu na 2012. godinu kada je udio turizma u ukupnom BDP-a bio na razini od 3,8%, povećanje udjela u 2016. godini pokazuje da je bruto dodana vrijednost sektora turizma brže rasla od bruto dodane vrijednosti cjelokupnog hrvatskog gospodarstva. Udio djelatnosti turizma u ukupno ostvarenom izvozu Republike Hrvatske u 2017. godini iznosio je visokih 37,8%. U odnosu na 2012. godinu kada je udio turizma u ukupnom izvozu sudjelovao sa 35,9% također pokazuje da je turizam rastao brže nego ostatak gospodarstva. Što se udjela turističkih zaposlenika u ukupnom broju zaposlenih u Republici Hrvatskoj tiče isti je pratio trend porasta broja dolazaka i noćenja te povećanja ukupnog prihoda od turizma. Tako je u 2012. godini udio zaposlenika u turizmu iznosio 6,2% dok je u 2017. godini taj udio narastao do 7,2% što je nominalno predstavljalo približno 99.500 prosječno zaposlenih u turizmu.

Hrvatski turizam okarakteriziran je izrazitom sezonalnošću. Tako je od ukupnog broja noćenja u 2017. godini 86% svih noćenja ostvareno tokom 4 mjeseca odnosno tokom lipnja, srpnja, kolovoza i rujna. Isto tako, gotovo 61% svih noćenja ostvareno je tokom srpnja i kolovoza. Sezonalnost turizma nije uvjetovana isključivo ovisnošću turizma o „suncu i moru“ nego je uvjetovana i strukturom smještajnih kapaciteta. Izrazita dominacija privatnog smještaja odnosno odmarališta i slični objekti za kraći odmor¹¹ (78%) karakteristika su hrvatskog turizma. Ostali smještajni kapaciteti zastupljeni su u obliku 16% hotelskih smještajnih kapaciteta i 6% smještajnih kapaciteta u kampovima. Sezonalnost turizma očituje se i kroz podatke o kretanju broja zaposlenih po mjesecima. Najveću zaposlenost sektor turizma ostvaruje tokom ljetnih mjeseci odnosno od lipnja do rujna kada je prosječan broj zaposlenih bio na razini od oko 119.000. Najmanja zaposlenost u sektoru turizma bilježi se tokom veljače i ožujka kad je prosječan broj zaposlenika na razini od oko 79.850. Ta razlika od gotovo 39.000 tisuća zaposlenika realno predstavlja 33%.

Kada se promatraju podaci o udjelu noćenja stranih u odnosu na domaće turiste može se vidjeti izrazita dominacija broja noćenja koja su ostvarili strani gosti u odnosu na domaće goste. Od ukupnog broja noćenja u 2017. godini 93,1% bila su noćenja stranih turista dok se ostatak od 6,9% odnosi na domaće goste. Isto tako, kod stranih gostiju zabilježen je trend da u prosjeku ostvaruju 5,1 noćenje po dolasku za razliku od domaćih gostiju koji u prosjeku ostvaruju 3,3 noćenja po dolasku.

Jadranska Hrvatska je prema broju dolazaka i noćenja najvažnija hrvatska turistička regija. Tokom 2017. godine na prostoru 7 obalnih županija¹² ostvareno je ukupno 95,6% svih noćenja te 86,8% posto svih turističkih dolazaka turista u Hrvatsku. Isto tako, bitno je napomenuti da je od ukupno svih ostvarenih noćenja tokom 2017. godine njih 66% ostvareno u samo 3 županije i to Istarskoj (25,4 milijuna), Splitsko-dalmatinskoj (16,6 milijuna) i Primorsko-goranskoj (14,9 milijuna).

Što se bruto plaća tiče, u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u periodu od 2015. – 2017. godine prosječno isplaćene plaće su rasle sa 6.095kn na 6.663kn. Iznos bruto plaće iz 2017. godine u odnosu na nacionalni prosjek bio je na razini od 82,8% kada je prosječna bruto isplaćena plaća u RH iznosila 8.055kn. Plaće u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane brže su rasle nego plaće na razini cjelokupnog gospodarstva. Tako je ukupno povećanje plaća u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u periodu od 2015. – 2017. iznosilo 9,3% dok je porast plaća na razini države iznosio 5,8% u istom periodu.

Tablica 56. Turistički promet na području VUPKA, 2015. – 2017.

TURIZAM	2015		2016		2017	
	DOLASCI	NOĆENJA	DOLASCI	NOĆENJA	DOLASCI	NOĆENJA

¹¹ Odmarališta i slični objekti za kraći odmor obuhvaćaju sljedeće oblike smještajnih kapaciteta: sobe za iznajmljivanje, apartmani, studio-apartmani, kuće za odmor, hosteli, lječilišta, prenoćišta, odmarališta za djecu, gostionice s pružanjem usluge smještaja, planinarski domovi, lovački domovi te učenički i/ili studentski domovi.

¹² Istarska, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija.

TURIZAM	2015		2016		2017	
	DOLASCI	NOĆENJA	DOLASCI	NOĆENJA	DOLASCI	NOĆENJA
Republika Hrvatska	14.343.323	71.605.315	15.594.157	78.049.852	17.430.580	86.200.261
Karlovačka-županija	245.000	395.348	278.965	466.432	332.991	565.298
Grad Karlovac	28.230	39.834	30.738	42.036	36.617	47.920
Duga Resa	11.661	27.563	12.744	27.756	17.012	35.648
Ozalj	n/a	n/a	2.082	3.272	2.484	3.630
Karlovačka županija %	1,71%	0,55%	1,79%	0,60%	1,91%	0,66%
Karlovac %/KA županija	11,52%	10,08%	11,02%	9,01%	11,00%	8,48%
Duga Resa %/KA županija	4,76%	6,97%	4,57%	5,95%	5,11%	6,31%
Ozalj %/KA županija	n/a	n/a	0,75%	0,70%	0,75%	0,64%

Izvor: DZS

Što se Karlovačke županije tiče tokom 2017. godine ukupno je ostvareno 332.991 dolazak odnosno 565.298 noćenja što je za 21,2% više nego u prethodnoj godini kad je ukupno ostvareno 466.400 noćenja. Iz tog podatka može se zaključiti da je prosječan broj noćenja u 2017. godini bio 1,69. Udio turističkih dolazaka Karlovačke županije u ukupnom broju turističkih dolazaka u Republiku Hrvatsku tokom 2017. godine iznosio je 1,91% uz ostvarenih 0,66% ukupnih noćenja. U sklopu Karlovačke županije grad Karlovac tokom 2017. godine ostvario je ukupno 36.617 noćenje odnosno 47.920 noćenja što je ujedno predstavljalo 8,48% ukupno ostvarenih noćenja. Duga Resa je ostvarila 17.012 dolazaka odnosno 35.648 noćenja što je ukupno bilo 6,31% od ukupno ostvarenih noćenja u Karlovačkoj županiji tokom 2017. godine. Grad Ozalj sudjelovao je sa 2.484 dolaska odnosno sa 3.630 noćenja što je u 2017. godini predstavljalo 0,64% sveukupno ostvarenih noćenja u Karlovačkoj županiji.

Turistička infrastruktura i baština u funkciji turizma

Na području Karlovačke županije, uključujući i predmetno Veće urbano područje Karlovac razvoj turizma prvenstveno treba temeljiti na sljedećim primarnim turističkim proizvodima:

- Aktivni odmor
- Ruralni turizam
- Lovni i ribolovni turizam
- Kulturni turizam

Ovdje je potrebno napomenuti kako enogastronomski turizam, izleti i manifestacije također predstavljaju značajne turističke potencijale koji je potrebno kvalitetno valorizirati te kroz razvoj infrastrukture učinkovito povezati u prepoznatljive turističke proizvode.

Mreža županijskih cikloturističkih staza iznosi 550 km, a uz 10 glavnih cikloturističkih staza značajne su i one manje, osobito one na području grada Duge Rese i rijeke Mrežnice. Područje rijeke Mrežnice osobito je privlačno za riječni sportski turizam: rafting i kanuing, a zbog izuzetne čistoće riječnog toka čitavo je područje idealno i za riječni turizam. U tom smislu na ovom se području razvio i kamperski turizam koji dodatno obogaćuje ponudu ruralnim područjima.

Na urbanom su području sačuvani i vrijedni stari gradovi: Ozalj i Dubovac, a od posebnog je značaja i karlovačka povijesna jezgra – Zvijezda koja predstavlja jedinstveni fortifikacijski grad izgrađen prema tadašnjem renesansnom planiranju sa simetrično raspoređenim modulima i centralnim gradskim trgom.

Čitavo područje također je prepoznatljivo po bogatoj sakralnoj baštini, povijesnim cestama, prepoznatljivim mostovima (dvokatni most u Tounju i najduži drveni most u Hrvatskoj kod Mrežničkog Briga) te po bogatim arheološkim zbirkama u muzejima u Karlovcu i Ozlju.

Na području VUPKA nalaze se četiri zaštićene kulturno-povijesne cjeline koje obuhvaćaju grad Karlovac, tj. područje nekadašnje vojne tvrđave - Karlovačke zvijezde, ulicu Rakovac, a zatim i kulturno-povijesnu cjelinu grada Duge Rese te Etnoparka u Ozlju. Uz navedene kulturno-povijesne cjeline na ovom prostoru nalaze se brojne zaštićene povijesne građevine (civilne, sakralne, obrambene i gospodarske), na području grada Karlovca registrirano je 58 nepokretnih kulturnih dobara od kojih su najistaknutiji Stari grad Dubovac, crkva Presvetog Trojstva s franjevačkim samostanom i bogatom zbirkom umjetnina, crkva Sveta Tri Kralja, crkva sv. Doroteje, tvornički kompleks "Žeće", zgrada gradskog muzeja, zgrada kina "Edison" te brojni spomenici, kompleksi i palače. Na području grada Duge Rese nalaze se dva objekta zaštićene kulturne baštine, a to su crkva sv. Antuna Pđovanskog i donji mlin na rijeci Mrežnici, dok se na području grada Ozlja nalazi čak pet zaštićenih kulturnih dobara: kapela sv. Ivana Krstitelja, crkva sv. Vida, Hidroelektrana, Stari grad Ozalj te zgrada šumarije.

Iscrpna lista kulturnih dobara upisanih u nacionalni registar zaštićenih kulturnih dobara na području triju JLS dana je u Dodatku.

Inicijative brendiranja i promidžbe

U cilju jačanja prepoznatljivosti Karlovačke županije kao turističke poželjne destinacije, Karlovačka je županija pristupila izradi dokumenta "Analiza stanja i strategija razvoja turizma Karlovačke županije do 2025. godine" u okviru kojeg su definirane ključne inicijative brendiranja i promidžbe s naglaskom na kreiranje podbrendova niže razine što uključuje i brendiranje lokalnih destinacija i turističkih proizvoda na urbanom području VUPKA.

Navedena strategija predviđa razvoj lokalnih brendova na temelju:

- turističkih proizvoda (aktivni odmor, ruralni, lovni i ribolovni turizam i dr.),
- turističkih destinacija i atrakcija,
- smještaja (bike friendly, pet friendly, obiteljski i dr.)
- enogastronomskih proizvoda.

Iako je potreba brendiranja prepoznata na razini čitavog urbanog područja, kao najznačajniji pomak može se izdvojiti **projekt Grada Ozlja "Slavin grad"**. Riječ je o sveobuhvatnom procesu predstavljanja i brendiranja Ozlja kao jedinstvene destinacije kulturnog turizma koji je prepoznat i u okviru Razvojne strategije Karlovačke županije. Ovim se projektom Ozalj nastoji predstaviti kao europska kolijevka akvarela, a isti predviđa provedbu značajnog broja aktivnosti koje se odnose na izgradnju i uređenje turističke infrastrukture (Centar za posjetioce), uređenje atelijera, galerije i muzeja Slave Raškaj te organizaciju edukativnih aktivnosti (radionica i škola akvarela). Također,

izrađen je i logotip kao prvi korak u brendiranju ove destinacije koja se predstavlja u vidu spoja kulturnih znamenitosti i prepoznatljivih prirodnih vrijednosti.

Isto tako, značajan doprinos brendiranju područja imaju i međunarodne kulturne manifestacije koje, uz ostale koristi poput povećanja potrošnje u destinaciji i povećanja broja noćenja, pozitivno utječu i na smanjenje sezonalnosti - osobito one koje se održavaju van glavne sezone. Manifestacije su ipak najviše zastupljene u Karlovcu, a među najznačajnije se ubrajaju: Međunarodna ljetna škola gitare, Međunarodni festival folklor, Međunarodni festival suvremenog plesa Karlovac Dance Festival, Međunarodni etno-jazz festival, Međunarodni filmski festival Četiri Rijeke. U smislu jačanja prepoznatljivosti destinacije, Karlovac također ima značajan turistički potencijal koji se temelji na dugogodišnjoj tradiciji pivarstva stoga se i sam brend karlovačkog piva može uspješno spojiti s razvojem i jačanjem turističkog brenda Grada.

Ovdje je potrebno napomenuti kako poljoprivreda visoke dodane vrijednosti predstavlja značajan potencijal čitavog područja ali potrebno je definirati standarde proizvodnje i kvalitete te provesti postupak brendiranja proizvoda. U tom smislu može se zaključiti kako i na području enogastronomskih proizvoda još uvijek postoji neiskorišten potencijal koji tek treba razviti na kvalitetan i održiv način.

4 URBANO OKRUŽENJE I STANJE U OKOLIŠU

4.1 KVALITETA OKOLIŠA, IZLOŽENOST EKOLOŠKIM RIZICIMA I KLIMATSKIM OPASNOSTIMA

Podaci o onečišćenju zraka

Prema razinama onečišćenosti zraka Karlovačka županija svrstana je u zonu HR3, a na urbanom je području za trajno praćenje kvalitete zraka određeno mjerno mjesto Karlovac - za onečišćujuće tvari O₃ i NO₂. Prema Godišnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske, u Karlovcu je, s obzirom na sve mjerene onečišćujuće tvari, **zrak je bio I kategorije**. Konkretno, u 2017. godini na mjernoj postaji Karlovac-1, količina dušikovih oksida (NO₂) bila je sukladna s graničnom vrijednošću za 1-satne koncentracije i graničnom vrijednošću za srednju godišnju vrijednost koncentracija obzirom na zaštitu zdravlja ljudi. Koncentracija prizemnog ozona (O₃) u 2017. godini mjerena je na mjernoj postaji Parg (Grad Čabar) te nije u potpunosti primjenjiva za predmetno Veće urbano područje Karlovac, međutim u 2016. godini izvršena su mjerenja na postaji Karlovac-1 koja su potvrdila I. kategoriju kvalitete zraka s obzirom na izmjerene koncentracije O₃.

Tablica 57. Kvaliteta zraka na mjernoj postaji Karlovac-1 u 2016. godini*

Zona	Županija	Mjerna mreža	Mjerna postaja	Onečišćujuća tvar	Kategorija kvalitete zraka
HR 3	Karlovačka županija	Državna mreža	Karlovac-1	NO ₂	I kategorija
HR 3	Karlovačka županija	Državna mreža	Karlovac-1	O ₃	I kategorija

Izvor: Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2016. godinu

** Za godine 2014. i 2015. prema podacima iz Godišnjeg izvješća na mjernoj postaji Karlovac nema podataka o rezultatima mjerenja*

Praćenje kakvoće zraka u gradu Karlovcu za onečišćujuću tvar SO₂ (sumporov dioksid) provodi Služba za zdravstvenu ekologiju Zavoda za javno zdravstvo Karlovačke županije na tri mjerne postaje. S obzirom na propisane granične i ciljne vrijednosti kvaliteta zraka u razdoblju od 2013. do 2017. godine na svim je mjernim postajama bila I kategorije.

Tablica 58. Sumarni podaci koncentracija SO₂ u zraku s mjernih postaja lokalne mjerne mreže grada Karlovca (µg/m³)

Godina	Mjerna postaja	N	OP (%)	C	C50	Cm	C98	Kategorija
2013.	Banija 18	365	100	0,58	0,49	3,0	1,7	I kategorija
	Domobranska ulica 2	365	71,4	0,52	0,36	2,6	2,1	
	Dr. Vladka Mačeka 48	365	98,6	0,70	0,56	4,9	2,0	
2014.	Banija 18	225	69,9	1,04	0,73	7,2	4,03	I kategorija
	Domobranska ulica 2	117	48,5	0,73	0,52	2,7	2,5	
	Dr. Vladka Mačeka 48	260	71,2	0,7	0,63	1,9	1,83	
2015.	Banija 18	249	68,2	0,31	0,00	4,71	1,84	I kategorija

Godina	Mjerna postaja	N	OP (%)	C	C50	Cm	C98	Kategorija
2016.	Domobranska ulica 2	179	49,0	0,71	0,48	4,36	3,21	
	Dr. Vladka Mačeka 48	248	67,9	0,17	0,00	2,71	1,24	
	Banija 18	247	67,7	0,37	0,00	2,79	2,07	
	Domobranska ulica 2	183	50,1	0,58	0,41	2,71	2,55	I kategorija
	Dr. Vladka Mačeka 48	247	67,7	0,19	0,00	2,88	1,06	
	Banija 18	250	68,5	0,26	0,00	2,12	1,43	
2017.	Domobranska ulica 2	172	47,1	0,35	0,1641	2,30	1,66	I kategorija
	Dr. Vladka Mačeka 48	250	68,5	0,16	0,00	1,28	1,00	
	Banija 18	250	68,5	0,16	0,00	1,28	1,00	

Izvor: Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2016. godinu

Legenda - Za godine 2014. i 2015. prema podacima iz Godišnjeg izvješća na mjernoj postaji Karlovac nema podataka o rezultatima mjerenja

Uzrok visoke kvalitete zraka u Gradu Karlovcu prvenstveno treba tražiti u izostanku onih gospodarskih odnosno industrijskih grana čije djelatnosti stvaraju velike izvore onečišćenja poput kemijske i petrokemijske industrije, industrije teških metala, proizvodnje cementa, termo energetske postrojenja i sl. Slična situacija može se utvrditi i na području gradova Duge Rese i Ozlja gdje također nema značajnijih onečišćivača. Ipak, u ljetnim mjesecima na onečišćenje zraka negativno utječe povećanje broja vozila koja koriste postojeće prometnice, a osobito autocestu A1 kao i državne ceste D1 i D3.

Isto tako, prema podacima Registra onečišćivanja okoliša za 2017. godinu, na urbanom području evidentirane su sljedeće emisije u zrak: čestice (PM₁₀), oksidi sumpora, oksidi dušika, ugljikov monoksid (CO) te ugljikov dioksid (CO₂). Ove emisije prijavile su sljedeće tvrtke:

Tablica 59. Ukupna količina onečišćujućih tvari po vrsti i subjektu u 2017. godini (kg/god)

Naziv subjekta	Grad	Čestice (PM ₁₀)	Oksidi dušika	Oksidi sumpora	Ugljikov dioksid (CO ₂)	Ugljikov monoksid (CO)
ART d.o.o.	D. Resa	-	-	-	-	670,0
Energoremont d.d.	Karlovac	-	1.976,2	4.439,8	868.812,4	-
General Electric Hrvatska d.o.o.	Karlovac	336,2	-	-	-	-
Gradska toplana d.o.o.	Karlovac	-	6.257,0	4.166,0	14.678.000,0	982,0
Heineken Hrvatska d.o.o.	Karlovac	-	4.941,2	-	4.875.977,0	406,7
Hrvatske šume d.o.o.	Karlovac	-	-	-	-	916,5
KIM Mljekara Karlovac	Karlovac	-	1.259,0	-	1.935.358,0	-
Opća bolnica Karlovac	Karlovac	-	781,5	-	1.127.193,4	-
P P K karlovačka mesna industrija d.d.	Karlovac	-	1.284,9	-	1.644.469,9	-
MORH	Karlovac	-	-	-	551.028,0	-
Wienerberger-Ilovac d.o.o.	Karlovac	10.321,0	47.470,0	146.737,0	31.980.000,0	60.281,0
Ukupno		10.657,2	63.969,7	155.342,8	57.660.838,7	63.256,2

Izvor: ROO, 2019.

Podaci o onečišćenju vode

Karlovačka županija ubraja se po količini prirodnih voda u jednu od najbogatijih regija Hrvatske, a slično potvrđuje i geografski položaj gradova Većeg urbanog područja Karlovac koji su svi smješteni u neposrednoj blizini riječnih tokova, osobito grad Karlovac koji se smjestio na 4 rijeke (Korana, Kupa, Dobra i Mrežnica). Međutim, stanovništvo ovog područja vodu za piće pretežito crpi iz podzemnih izvora, a problematika korištenja površinskih voda najviše je vezana uz rijeku Kupu čijem slivu i pripada cijelo predmetno područje. S obzirom na to da Kupa do Ozlja ima pretežno krška obilježja, prisutan je rizik od iznenadnog onečišćenja podzemnih voda, dok je u nizinskom dijelu, zbog nedovršenog sustava zaštite od poplava na karlovačko-sisačkom području, prisutan rizik od izlivanja voda. Izvori mineralne vode nalaze se u području Kamenskog i Lasinje, a u jugozapadnom dijelu Karlovačke županije prisutne su rezerve podzemne vode prvog tipa.

Služba za zdravstvenu ekologiju Zavoda za javno zdravstvo Karlovačke županije redovito provodi analize podzemnih i površinskih voda te analizira kvalitetu vode za ljudsku potrošnju. Do sada provedene analize jasno ukazuju kako je i u 2017. godini od ukupno 1.486 analiziranih uzoraka vode iz javnih vodovoda (sirova i prerađena voda) svega 2,0% (29) bilo kemijski neispravno, dok je od 1.625 analiziranih uzoraka vode njih 11,8% (192) bilo mikrobiološki neispravno. Kretanje broja mikrobiološki neispravnih uzoraka u promatranom razdoblju ukazuje na pozitivan trend koji bilježi smanjenje udjela neispravnih uzoraka, odnosno **potvrđuje poboljšanje kvalitete vode za piće**.

Tablica 60. Rezultati zdravstvene ispravnosti voda za piće u Karlovačkoj županiji u 2013.-2017. godini (javni vodovodi)

Pokazatelj (mikrobiološki)	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Br. uzoraka	1.879	1.748	1.648	1.737	1.625
Neispravno (%)	14,6	14,7	14,8	12,2	11,8

Izvor: Zdravstveni ljetopis Karlovačke županije

Prema podacima Registra onečišćivanja okoliša za 2017. godinu, na urbanom području evidentirani su subjekti čije su djelatnosti povezane s ispuštanjem industrijskih i komunalnih otpadnih voda. Od 10 evidentiranih onečišćivača koji se bave djelatnošću kojom nastaju industrijske otpadne vode, gotovo svi su locirani na karlovačkom području, točnije njih 9 (90%). Ispuštanje komunalnih otpadnih voda odnosi se na gradske komunalne tvrtke gradova Karlovac (Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac) i Ozalj (Komunalno Ozalj d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju).

Podaci o onečišćenju tla

Iako u Republici Hrvatskoj ne postoji jedinstven i kontinuiran sustav motrenja tala, upravljanje i zaštita tala regulirana je kroz više različitih sektorskih zakona. Općenito, na pojavu onečišćenja tla utječu brojni čimbenici od kojih su najznačajniji oni antropogeni, a koji se u velikoj većini slučajeva odnose na aktivnosti u poljoprivrednom sektoru kao i sektoru odlaganja otpada. Tlo, osim što je ključno za proizvodnju hrane, predstavlja ujedno i prirodni filter za mnoge onečišćivače koji potencijalno mogu ugroziti podzemne vode, te upravo zbog navedenog ima izuzetnu važnost u okviru zaštite okoliša.

Tla na urbanom području potencijalno su ugrožena uslijed prekomjerne upotrebe gnojiva i drugih agrotehničkih mjera koje utječu na gubitak organske tvari. Ovdje je također potrebno napomenuti kako neracionalna primjena mineralnih i organskih gnojiva izravno može ugroziti i sustave podzemnih voda za koje su ispitivanja pokazala da prema svim fizikalno-kemijskim parametrima zadovoljavaju granice propisane odredbama Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće. Također, uz već navedene pritiske, negativan utjecaj na kvalitetu tla imaju i industrija te promet. U blizini Karlovca (Lemić brdo) nalazila se deponija opasnog otpada (mazut, mulj, plastična masa, boje i sl.), koja je zbog nepravilnog načina odlaganja sanirana 2016. godine. Ovim se projektom sanacije zbrinulo oko 14.000 m³ opasnog otpada.

Podaci o zelenim površinama

Zelene površine gradova urbanog područja održavaju javna komunalna poduzeća. Primjerice u Karlovcu za održavanje javnih zelenih površina zaduženo je komunalno poduzeće Zelenilo d.o.o. – Karlovac u čijoj je nadležnosti sveukupno 1.421.843 m² zelenih površina. Točnije, održavanje javno zelenih površina na području grada Karlovca obuhvaća: održavanje zelenih površina, održavanje klupa i košarica u parkovima, nabava novih klupa u parkovima, održavanje dječjih igrališta, održavanje nasada, sadnju novih nasada i uređenje zelenih površina, održavanje pješačkih staza, čišćenje i odvoz smeća i lišća sa zelenih površina, održavanje Foginovog kupališta, te izradu katastra zelenih površina. Od spomenutih površina, 1.403.740 m² čine travnjaci (98,7%), zatim 15.702 m² živica (1,1%), 1.473 m² cvjetnjaci (0,1%), 644 m² trajnice i nisko grmlje (manje od 0,1%) te 284 m² ružičnjaci (manje od 0,1%). Također, ovdje se ubraja i održavanje drvoreda na više lokacija sa cca 1.000 stabala kao i održavanje pješačkih staza (6.169 m²) što uključuje operacije čišćenja i nasipavanja. Iz navedenih podataka može se zaključiti kako gustoća javnih zelenih površina iznosi oko 25,5 m² po stanovniku. Na području Grada Duge Rese uređuje se ukupno 134.312 m² javnih zelenih površina, a od čega zasađeno cvijeće zauzima manje od 0,2% te površine, odnosno 221 m². Prema ovim podacima može se zaključiti kako je na području grada osigurano oko 12,0 m² javnih zelenih površina po stanovniku. Na području Grada Ozlja za uređivanje u 2019. godini predviđeno je ukupno 12.230 m² javnih zelenih površina što iznosi svega 1,8 m² po stanovniku.

Podaci o zaštićenim područjima i prirodnoj baštini u sastavu urbanog područja te podaci o bioraznolikosti

Na urbanom području nalaze se značajna zakonski zaštićena područja prirode te NATURA 2000 područja ali i karakteristični krajobrazni potezi koji su nastali uslijed specifične interakcije riječnih vodenih tokova i antropogenih čimbenika. Čitavo Veće urbano područje Karlovac karakteriziraju cestovna naselja, riječne vizure i veliko bogatstvo šumskim područjima. Također, izrazitu osobitost ovog područja predstavlja i značajna biološka raznolikost koja je i uvrštena te se štiti kroz međunarodnu mrežu prirodne baštine NATURA 2000.

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19) razlikujemo 9 kategorija zaštićenih područja, od kojih se na predmetnom području nalaze 2 kategorije od državnog značenja (posebni rezervat – botanički i park prirode) i 2 kategorije od lokalnog značenja (spomenik parkovne arhitekture i park-šuma). Sveukupno je utvrđeno 5 zaštićenih područja odnosno 31,3% od ukupnog broja

zaštićenih područja u Karlovačkoj županiji (16). Njihova sveukupna površina iznosi 34.248,95 ha dok se na području Županije nalazi 7.667,25 ha te čini 53,9% od sveukupne površine zaštićenih područja na županijskoj razini. Najveću površinu zauzima Park prirode Žumberak - Samoborsko gorje (7.654,28 ha) dok primjerice Cret Banski Moravci zauzima površinu od 1,82 ha. Iako je ovaj acidofilni cret u vrijeme proglašenja zaštite, predstavljao stanište za nekoliko ugroženih i rijetkih svojti, današnja površina creta, uslijed jake sukcesije johe, iznosi svega nekoliko metara. Na području Ozlja zaštićeni su park prirode Žumberak - Samoborsko gorje te grad Ozalj u kategoriji park-šuma. Iako na području Grada Duge Rese ne postoje lokaliteti zaštićeni temeljem Zakona o zaštiti prirode, na ovom se području prostire značajan krajobraz uz tok rijeke Mrežnice koji je predložen za zaštitu u kategoriji park prirode / regionalni park. Prema Stručnoj podlozi za zaštitu porječja rijeke Mrežnice (2010. godina), utvrđeno je prisutstvo 121 biljne vrste od kojih je 54 strogo zaštićeno, dok ih je prema Crvenoj knjizi vaskularne flore ugroženo 5. Na području predviđenog parka evidentirano je čak 97 speleoloških objekata koji su staništa za 13 ugroženih i strogo zaštićenih vrsta podzemne faune.

Tablica 61. Zaštićena područja prirode na Većem urbanom području Karlovac

Naziv područja	Grad	Kategorija zaštite	Godina proglašenja	Površina (ha)	Površina u Karlovačkoj županiji (ha)
Cret Banski Moravci	Karlovac	posebni rezervat – botanički	1967.	1,82	1,82
Marmontova aleja	Karlovac	spomenik parkovne arhitekture	1968.	1,89	1,89
Vrbanićev perivoj	Karlovac	spomenik parkovne arhitekture	1970.	4,34	4,34
Žumberak - Samoborsko gorje	Ozalj	park prirode	1999.	34.235,98	7.654,28
Grad Ozalj	Ozalj	park šuma	1970.	4,92	4,92
Ukupno				342.48,95	7.667,25

Izvor: Bioportal

Napomena: Posebni rezervat – ornitološki Crna Mlaka se gotovo u cijelosti nalazi u Zagrebačkoj županiji te njome upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije

Također, uz zakonski zaštićene kategorije, na urbanom je području evidentiran čitav niz vrijednih prirodnih područja koja se također štite temeljem Zakona o zaštiti prirode kroz prostorno planske odredbe na razini Županije:

Tablica 62. Područja evidentirana za zaštitu temeljem Zakona o zaštiti prirode

Naziv područja	Kategorija zaštite
Cret Vukmanić	posebni rezervat - floristički
Borlin	posebni rezervat – floristički
Ribnjak Draganići	posebni rezervat - ornitološki
Ozaljska špilja	posebni rezervat – zoološki
Mrežnica – dolina rijeke	park prirode / regionalni park
Kamensko – lipa uz samostan Pavlina	spomenik prirode – botanički
Šabarić brdo	spomenik prirode – paleontološki

Naziv područja	Kategorija zaštite
Dobra	značajni krajobraz
Dolina Velike i Male Utinje	značajni krajobraz
Korana	značajni krajobraz
Kupa	značajni krajobraz
Potok Gradnica	značajni krajobraz
Rečica – Veliko polje	značajni krajobraz
Domačaj lug	park šuma
Dubovac	park šuma
Kozjača	park šuma
Drvored divljih kestena uz Kupu u Karlovcu	spomenik parkovne arhitekture
Park Dr. Franje Tuđmana u Dugoj Resi	spomenik parkovne arhitekture
Park oko dvorca - Gornje Pokupje	spomenik parkovne arhitekture
Park oko dvorca - Jaškovo	spomenik parkovne arhitekture
Karlovačka promenada	spomenik parkovne arhitekture
Rečica Park uz kuriju Drašković u Rečici	spomenik parkovne arhitekture
Park oko dvorca - Treščerovac	spomenik parkovne arhitekture
Park oko dvorca - Zorkovac	spomenik parkovne arhitekture

Izvor: PPKŽ

Ekološka mreža Republike Hrvatske utvrđena je Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13 i 105/15) a ujedno i predstavlja područja ekološke mreže Europske unije – Natura 2000, odnosno područja od europske važnosti, izdvojenih radi očuvanja rijetkih i ugroženih prirodnih i poluprirodnih staništa i biljnih i životinjskih vrsta zaštićenih Direktivama Europske unije. Ekološku mrežu RH čine područja očuvanja značajna za ptice – POP područja te područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS područja. S obzirom da je na čitavom području Županije prisutna gotovo polovina ugroženih te više od 50% osjetljivih biljnih vrsta Hrvatske te nešto više od 1/3 ugroženih i osjetljivih životinjskih vrsta, vidljivo je kako postojeća Natura 2000 područja značajno doprinose očuvanju ovih vrsta. Konkretno, na području Karlovačke županije uspostavljena su 3 POP i 47 POVS područja od kojih se (dijelom ili u cijelosti) na urbanom području nalazi 1 POP i 8 POVS područja. Područja očuvanja značajna za ptice smještena su na rubnim dijelovima ozaljskog i karlovačkog urbanog područja te svojom površinom obuhvaćajući i susjedne županije. Ovdje je riječ o POP području Pokupski bazen koji ujedno ima i najveću površinu u Karlovačkoj županiji (19.244,93 ha), a od 8 POVS područja (na urbanom području) čak 5 ih je u cijelosti svojom površinom smješteno unutar granica Županije, što upućuje na visoku očuvanost bioraznolikosti, ali i osjetljivost ovih staništa.

Na području VUPKA identificiran je veći broj pritisaka na područjima ekološke mreže koji izravno i neizravno utječu na ciljna staništa i vrste, ali uzimajući u obzir činjenicu kako područja ekološke mreže nisu prostorno izolirana od ostatka Županije, slični su pritisci prisutni i na susjednim područjima, čak su i intenzivnijeg karaktera. Od više tipova pritisaka značajniji su oni srednjeg i velikog intenziteta, a odnose se prvenstveno na poljoprivrednu djelatnost, aktivnosti lova, ribolova, sakupljanja divjih vrsta i

krivolova, promjenu stanišnih uvjeta (osobito u rijekama i močvarnim područjima), zatim onečišćavanje okoliša te aktivnosti upravljanja šumskim područjima.

Tablica 63. Zaštićena područja prirode na Većem urbanom području Karlovac

Kod područja	Naziv područja	Vrsta područja	Površina područja unutar Županije (ha)	Udio područja unutar Županije (%)
HR1000001	Pokupski bazen	POP	19.244,93	54,85
HR2000642	Kupa	POVS	1.522,69	28,39
HR2000593	Mrežnica - Tounjčica	POVS	1.095,98	100
HR2000094	Ozaljska špilja	POVS	0,78	100
HR2000449	Ribnjaci Crna Mlaka	POVS	0,84	0,12
HR2000450	Ribnjaci Draganići	POVS	390,94	100
HR2001505	Korana nizvodno od Slunja	POVS	588,50	100
HR2001381	Vukmanić - cret	POVS	14,54	100
HR2000586	Žumberak - Samoborsko gorje	POVS	7.654,22	22,36

Izvor: Bioportal

Podaci o gospodarenju otpadom

Na predmetnom urbanom području većina stanovništva obuhvaćena je organiziranim skupljanjem otpada. U Karlovcu organiziranim odvozom komunalnog otpada obuhvaćeno je 98% stanovnika, u Ozlju su organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada obuhvaćena sva naselja, a slično vrijedi i za područje Grada Duga Resa. pitati koliko stanovništva/naselja obuhvaćeno Na području Grada Karlovca organizirano skupljanje otpada obavlja komunalno poduzeće Čistoća d.o.o. Karlovac, u Gradu Dugoj Resi nadležna je tvrtka Čistoća Duga Resa d.o.o., a u Ozlju Azelija eko d.o.o. Osnovne djelatnosti ovih poduzeća, uključuju održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada, djelatnosti prijevoza i skupljanja otpada, održavanje javnih površina te čistoće javno-prometnih površina (kolnika, pločnika, trgova, pothodnika, javnih stuba i prolaza), tržnice na malo i veliko, održavanje groblja i dr.

Sakupljanje i odvoz komunalnog otpada u pravilu se provodi 1 put tjedno, dok se na užem karlovačkom području provodi 2 puta u tjednu. Sakupljanje otpada od korisnika obavlja se u pravilu putem plastičnih posuda (najčešće zapremine do 120 L) ili kontejnera (najčešće zapremine 700 – 1.100 L). Isto tako na urbanom je području uspostavljen sustav odvojenog prikupljanja otpada za koji se koriste namjenski kontejneri raspoređeni na oko 100-ak lokacija tzv. "zelenih otoka" od kojih se više od 70% nalazi u gradu Karlovcu. Odvoz glomaznog otpada provodi se putem otvorenih kontejnera postavljenih na javnim površinama prema unaprijed utvrđenom rasporedu po gradskim četvrtima i mjesnim odborima, a građani grada Karlovca imaju mogućnost korištenja besplatnog odvoza glomaznog otpada i putem zahtjeva. Električni i elektronički otpad preuzimaju ovlašteni sakupljači i predaju obrađivaču. Građani na reciklažnim dvorištima mogu odložiti posebne vrste otpada izdvojene iz komunalnog otpada.

Miješani komunalni otpad se prikuplja i odvozi na odlagalište otpada Ilovac, gdje se obrađuje i trajno odlaže. Riječ je o odlagalištu površine 18 ha koje je trenutno u procesu saniranja, a predviđeno je i njegovo zatvaranje nakon izgradnje Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Babina Gora. Lokacija Ilovac će nakon puštanja u rad RCGO služiti kao pretovarna stanica s postrojenjem za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada i reciklažnim dvorištem. Ukupna vrijednost projekta CGO Babina Greda iznosi 7,9 milijuna kuna, a najveći dio sufinancirat će se sredstvima europskih fondova, točnije kroz Mjeru 7 Programa ruralnog razvoja. Kapaciteti Centra zadovoljit će potrebe za 150.000 stanovnika u Karlovačkoj županiji, ali i onih dijelova Ličko-senjske i Sisačko-moslavačke županije koji se nalaze u gravitacijskom području Karlovačke županije. Na odlagalište Ilovac komunalni otpad odlažu i sljedeće općine s područja Karlovačke županije: Barilović, Bosiljevo, Draganić, Cetingrad, Generalski Stol, Kamanje, Krnjak, Netretić, Ribnik, Tounj, Vojnić i Žakanje te gradovi Duga Resa i Ozalj.

Količine sakupljenog miješanog komunalnog otpada (MKO) na predmetnom području u pravilu pokazuju trend smanjivanja. U 2016. godini količina MKO iznosila je 15.820,57 tona odnosno 48,4% od sveukupno 32.709,82 t prikupljenog komunalnog otpada na području Karlovačke županije. Vidljivo je također kako je u 2016. godini došlo do smanjivanja ukupno odloženog otpada na odlagalište Ilovac prvenstveno zbog provođenja aktivnosti na odvojenom prikupljanju otpada te općenito gospodarenja komunalnim otpadom.

Tablica 64. Količine odloženog miješanog komunalnog otpada na odlagalištu Ilovac 2013. – 2016. godina (u t)

Teritorijalna jedinica	2013.	2014.	2015.	2016.
Karlovac	12.754,20	14.591,08	14.870,26	12.552,32
Duga Resa	2.225,52	2.344,62	2.193,18	2.120,96
Ozalj	1.231,36	1.254,83	1.157,23	1.147,29
Ukupno	16.211,08	18.190,53	18.220,67	15.820,57

Izvor: Čistoća d.o.o. Karlovac, Čistoća d.o.o. Duga Resa, ROO

U cilju smanjenja količina odloženog otpada, na urbanom je području uspostavljen i sustav odvojenog prikupljanja. Uz već spomenute zelene otoke koji imaju funkciju primarne reciklaže, odnosno izdvajanja otpada po vrstama na mjestu njegova nastanka, na odlagalištu Ilovac također je uspostavljeno reciklažno dvorište površine 4.210 m². Na navedenoj su lokaciji raspoređeni kontejneri za privremeno skladištenje 33 vrste otpada, a građani mogu otpad besplatno dovesti i odložiti u odgovarajuće kontejnere. Po izgradnji CGO "Babina Gora", na lokaciji odlagališta Ilovac uredit će se i pretovarna stanica. Uz postojeće reciklažno dvorište na Ilovcu, na području Grada Karlovca uspostavljena je mreža mobilnih reciklažnih dvorišta (MRD) za koja se utvrđuje Plan lokacija i termina kako bi građani mogli pravovremeno dovesti i odložiti otpad na određenim lokacijama po mjesnim odborima. U Gradu Ozlju 2017. godine također je otvoreno reciklažno dvorište koje ima kapacitet za odlaganje 35 vrsta otpada, a namijenjeno je i za susjedne općine koje također koriste ovo RD za zbrinjavanja svog otpada. Iako je reciklažno dvorište u centru Duge Rese u fazi pripreme za rad, do završetka izgradnje dvorišta, građani Duge Rese razdvojeni otpad mogu odlagati na 28 za to predviđenih lokacija (zeleni otoci), a u funkciji je i sustav korištenja MRD-a prema unaprijed

određenom rasporedu. Planirano reciklažno dvorište namijenjeno je za preuzimanje manjih količina otpada isključivo od građana sa područja grada Duge Rese, a ne od pravnih i fizičkih osoba-obrtnika.

U kategoriji odvojenog prikupljanja otpada u 2016. godini najviše je bilo prikupljeno papira i kartona, te plastike i stakla, a količine odvojeno prikupljenog otpada koji je prijavljen u odnosu na 2015. godinu uglavnom su povećane prje svega zbog povećane edukacije građana o odvojenom prikupljanju otpada koja se provodi u svim gradovima urbanog područja. Ovo potvrđuje i činjenica kako je odnos posebno izdvojenog otpada i ukupno proizvedenog/prikupljenog miješanog komunalnog otpada na analiziranom području u 2016. godini iznosio 6,7% što je 1,3 pb više u odnosu na prethodnu 2015. godinu kada je ovaj omjer bio manji te je iznosio 5,4%.

Tablica 65. Količine odvojeno prikupljenog otpada na urbanom području 2013. – 2016. godina (u t)

Teritorijalna jedinica	2013.	2014.	2015.	2016.
Karlovac	1.207,05	1.092,73	825,70	913,02
Duga Resa	68,40	132,77	149,50	141,43
Ozalj	12,56	10,92	5,82	9,02
Ukupno	1.288,01	1.236,42	981,02	1.063,47

Izvor: Čistoća d.o.o. Karlovac, Čistoća d.o.o. Duga Resa, ROO

Iako na Većem urbanom području Karlovac više nema neusklađenih odlagališta otpada, ipak se povremeno stvaraju divlja odlagališta na kojima nadležne službe redovno provode čišćenja što potvrđuju i izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom za svaku jedinicu lokalne samouprave u sastavu predmetnog područja. Na području Grada Karlovca krajem 2016. godine saniran je divlji deponij Lemić brdo pri čemu je uklonjeno ukupno 526 tona miješanog komunalnog otpada, 235 tone crne mase visoke viskoznosti, 3.107 tona onečišćenog tla, 544 kg kiselina te 60 kg otpadnih boja i lakova. Riječ je o površini od 16.000 m² na kojoj je otpad odlagan u razdoblju od 1975. do 1986. godine. Na području sva tri grada velika većina divljih odlagališta je sanirana, a na području Grada Karlovca i Ozlja uspostavljen je i sustav zaprimanja dojave o istima elektroničkim putem.

Mapiranje izloženosti prirodnim rizicima i klimatskim opasnostima

Veće urbano područje Karlovac izloženo je prirodnim nesrećama, a osobito je pogođeno karlovačko područje na kojem, prilikom velikih oborina, dolazi do brzog porasta vodostaja na slivu Kupe, odnosno na rijekama Kupi, Dobri, Mrežnici i Korani, uslijed čega je cijelo područje izloženo značajnim rizicima od poplava. Riječ je o rijekama koje su u pravilu u svojim gornjim tokovima bujičnog karaktera te dolazi do naglog slijevanja u navedeno područje. Najugroženiji su naročito sam Grad Karlovac te naselja i nizvodno uz rijeku Kupu. Iako se u samom Gradu nalaze objekti za zaštitu od štetnog djelovanja voda, šire gradsko područje nema riješenu obranu od poplava, a zaštićen je samo uži dio centra grada. S obzirom na značajnu ugroženost ovog područja započela implementacija sustava zaštite od štetnog djelovanja voda koji će integrirano obuhvatiti ugrožene dijelove na karlovačko-sisačkom području, a isti predviđa sljedeće ključne elemente kojima će ostvariti rasterećenje viška

protoka Kupe uzvodno od Karlovca: brana Brodarci, preljevni objekt na kanalu Kupa-Kupa, nasipi uz Kupu i Dobru te Koranu i Mrežnicu, izgradnja retencije Kupčina te izgradnja ustava Šišljavić i Kupčina.

Od ostalih prirodnih rizika, područje VUPKA izloženo je rizicima od pojave suša, olujnog i orkansnog nevremena, snježnih oborina i poledice. Osim navedenih prirodnih katastrofa, na području VUPKA postoji mogućnost nastanka tehničko tehnoloških nesreća koje potencijalno mogu rezultirati posljedicama većih razmjera, a odnose se prvenstveno na nesreće u gospodarskim objektima, nesreće u prometu i slučajeve nepravilnog odlaganje otpada, a upravo ovi posljednji i predstavljaju najčešće akcidente. Također, s obzirom na smanjenje rizika nastanka i sprječavanje nastanka velikih nesreća, važećom regulativom je uređeno da je operater, u čijem su području postrojenja prisutne opasne tvari, obvezan poduzeti preventivne mjere i mjere za ograničavanje utjecaja velikih nesreća na ljude, materijalna dobra i okoliš.

Snage za zaštitu i spašavanje na području VUPKA obuhvaćaju sljedeće institucije: vatrogasne snage, trgovačka društva, ustanove i institucije čija je redovita djelatnost zaštita i spašavanje ljudi i imovine, tijela državne uprave, jedinice područne i lokalne samouprave, civilnu zaštitu, humanitarne organizacije i udruge, kao i samo građanstvo. Osim navedenih subjekata Oružane snage Republike Hrvatske mogu biti snaga koja se kroz jedinstven sustav zaštite i spašavanja uključuje poglavito u prirodnim i tehničko-tehnološkim nesrećama katastrofalnih razmjera. Također za čitavo područje Županije izrađen je i dokument Procjena ugroženosti stanovnika, materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća u Karlovačkoj županiji (2012./2014.), a slične dokumente imaju izrađene i jedinice lokalne samouprave koje se nalaze u sastavu Većeg urbanog područja Karlovac.

Tablica 66. Tijela nadležna za praćenje akcidentnih situacija na urbanom području

Teritorijalna jedinica	Nadležno tijelo
Karlovac	Stožer civilne zaštite grada Karlovca
Duga Resa	Stožer civilne zaštite i Nadležni upravni odjel Grada Duge Rese
Ozalj	Stožer civilne zaštite Grada Ozlja

Izvor: Izvješće o stanju okoliša Karlovačke županije za razdoblje 2013. do 2016. godine

Podaci o nekadašnjim vojnim ili industrijskim prostorima u sklopu Većeg urbanog područja Karlovac, njihovim karakteristikama, vlasništvu i lokaciji

Prema podacima Prostornih planova uređenja gradova na Većem urbanom području Karlovac utvrđene su zone posebne namjene isključivo za gradnju građevina od interesa za obranu sukladno posebnom zakonu i propisima. Sukladno strateškim razvojnim smjernicama za područje Karlovačke županije u idućem je razdoblju potrebno zadržati sve niže navedene zone posebne namjene, osim za vojarnu "Kupa" i vojno skladište "Jamadol" koji više nisu perspektivni za potrebe obrane te im je moguće odrediti drugu namjenu.

Tablica 67. Područja posebne namjene sa zaštitnim i sigurnosnim zonama na urbanom području

Teritorijalna jedinica	Zone posebne namjene
Karlovac	vojarna "Domobranska"
	Dom HV
	vojno skladište i strelište Jamadol
	vojarna Kamensko
	vojno vježbalište Kupa s vježbalištem Husje
	vojni poligon Cerovac
	vojno skladište Gornja Trebinja - Skakavac

Izvor: Prostorni planovi uređenja gradova Karlovac, D. Resa i Ozalj

4.2 PRIMARNA INFRASTRUKTURA

Vodoopskrba i odvodnja

Vodoopskrba

Na Većem urbanom području Karlovac opskrbljenost stanovništva pitkom vodom vrlo visoka ali ipak postoje razlike, pogotovo u odnosu na ona područja koja još uvijek nemaju riješenu vodoopskrbu pri čemu je riječ uglavnom o manjim perifernim naseljima. Primjerice u užem dijelu Karlovca ostvarena je 100%-na opskrbljenost vodom dok se na rubnim područjima Grada ona kreće od 80% – 90%. Na području Duge Rese uspostavljen je sustav kombinirani vodoopskrbni sustav s otvorenom vodoopskrbom, a pokrivenost vodoopskrbom je 100%-na. Opskrbljenost na ozaljskom području je visoka te iznosi 97% (također s iznimkom za neka manja naselja). Potrošnja pitke vode na Većem urbanom području Karlovac iznosi oko 100 litara dnevno po stanovniku što je u prosjeku manje od potrošnje na županijskoj razini (cca 134 l/st/dan). Duljina javne vodoopskrbne mreže na urbanom području iznosi 1.542 km, od čega gotovo 80% čine sustavi na karlovačkom i dugoreškom području .

Vodoopskrbnim sustavom na području VUPKA upravljaju javna trgovačka društva osnovna od strane jedinica lokalne samouprave. Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac obavlja poslove skupljanja, pročišćavanja i opskrbe vodom za područje Grada Karlovca, naselja Levkušje u Gradu Ozlju, Općine Draganić i dijelom Općine Barilović. Isto tako na rubnim se područjima Karlovca nalaze i dijelovi sustava pod upravom komunalnih tvrtki iz susjedne Općine Vojnić i Grada Duge Rese. Trgovačko društvo Komunalno Duga Resa d.o.o. u 100 %-om je vlasništvu Grada Duge Rese, a obavlja djelatnosti proizvodnje i distribucije pitke vode te odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području grada Duge Rese te općina Barilović, Netretić i Krnjak. Komunalno društvo Ozalj d.o.o. Ozalj trgovačko je društvo osnovano Društvenim ugovorom o osnivanju između Grada Ozlja i Općine Žakanje sa svrhom obavljanja komunalnih djelatnosti, a osnovna je djelatnost društva vodoopskrba i zbrinjavanje otpadnih voda.

Specifičnost ovog područja je postojanje više pojedinačnih manjih i neovisnih sustava vodoopskrbe, a osobito je kompleksna situacija na ozaljskom području čija je vodoopskrba riješena putem 3 neovisna sustava. Također na cijelom su području VUPKA prisutni i značajni gubici vode u distribuciji – najčešće

zbog dotrajalosti mreže. Primjerice na karlovačkom području gubitak vode iz vodoopskrbne mreže iznosi nešto manje od 50% zbog čega je potrebno rekonstruirati dotrajale cjevovode kako bi se gubici vode sveli na prihvatljivu razinu. U tom smislu tvrtka Vodovod i kanalizacija d.o.o. izradila je Program investiranja u vodoopskrbnu mrežu u razdoblju od 2013.-2023. godine u dužini od 109,6 km. Na dugoreškom su području također zabilježeni gubici u vodoopskrbnoj mreži zbog čega se i ovdje vodovodne mjere odnose na rekonstrukciju dotrajalih cjevovoda. Također, područje Duge Rese ostvarilo je ulazak u program Hrvatskih voda za smanjenja gubitaka vode. Naime, gubici na dugoreškom području sada iznose oko 65% te bi se u okviru ovog programa postavili uređaji za smanjivanje gubitaka na postojećem vodocrpilištu (Novigrad na Dobri), a u nastavku radova, započelo i sa izmjenom dotrajalih cjevovoda. Slijedom navedenog gubici bi se trebali smanjiti za gotovo 1.000.000 m³ na godišnjem nivou.

Odvodnja

Sustavi odvodnje postoje u svim gradovima VUPKA ali najznačajniji je sustav odvodnje aglomeracije Karlovac – Duga Resa, koji čini jednu tehnološko-projektну cjelinu te predstavlja prioritet na razini Županije. U tom smislu sastavljen je i Sporazum o pripremi i provedbi projekta Aglomeracija Karlovac – Duga Resa čija sveukupna vrijednost iznosi 410 milijuna kuna, a od čega se putem sredstava europskih fondova očekuje sufinanciranje u visini od 232,3 milijuna kn (Kohezijski fond). Riječ je o značajnom projektu koji će obuhvatiti izgradnju 65 km sanitarne kanalizacije, rekonstrukciju 6,9 km sanitarne kanalizacije, rekonstrukciju 56,6 km vodoopskrbne mreže, izgradnju 27 crpnih stanica, retenciju Banija sjever, sifon ispod rijeke Mrežnice, solarnu sušionicu mulja, mjernu opremu za mulj na UPOV-u te vozila za održavanje sustava odvodnje. Općenito, pokrivenost područja kanalizacijskom mrežom te i sustavima za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV), znatno je niža u manjim naseljima, a u nekima uopće ne postoji. Primjerice na području grada D. Rese gotovo 50 % manje kućanstava spojeno na sustav odvodnje u odnosu na razinu pokrivenosti vodoopskrbom. Nedovoljno je izgrađena kanalizacijska mreža i na ozaljskom području. U samom su naselju izvedeni kolektori te retencijski bazen i uređaj za pročišćavanje. Za centralno područje Grada, planirana je izvedba mješovite kanalizacije odnosno nepotpune razdjelne kanalizacija za ostala područja u obuhvatu Grada.

Pročišćavanje otpadnih voda na karlovačkom je području riješeno kroz izgradnju uređaja za predtretman otpadnih voda. Riječ je o prvom komunalnom projektu u Republici Hrvatskoj sufinanciranom sredstvima predpristupnih fondova Europske unije (Program ISPA) kojim se pročišćavaju otpadne vode Karlovca i Duge Rese. UPOV ima tri stupnja pročišćavanja otpadnih voda, kapacitet 98.500 ES, a s radom je započeo 2011. godine. Grad Ozalj također je iz vlastitih sredstava te sredstava IPARD programa 2007.-2013. financirao izgradnju biološkog pročišćavača otpadnih voda. Ovaj pročišćavač je kapaciteta 2000 ES (biološko mehanički tretman) te rješava u potpunosti potrebe Grada na desnoj obali rijeke Kupe, dok su naselja Zajačko selo i Požun na lijevoj obali rijeke Kupe planirana kao područje zasebnog sustava odvodnje s vlastitim uređajem za pročišćavanje. Općenito se može utvrditi kako na području VUPKA postoji značajna disperziranost manjih naselja što upućuje na potrebu tehničkih rješenja do 50 ES, odnosno 50 do 500 ES, bez kojih nije moguće ostvariti cjelovitu zaštitu recipijenta.

Infrastruktura za proizvodnju i distribuciju električne energije

Elektrodistributivnom mrežom na urbanom području upravlja HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o. – distribucijsko područje Elektra Karlovac koje, između ostalih, uključuje i terenske jedinice Duga Resa i Ozalj. Područje Elektre Karlovac sveukupno pokriva oko 4.300 km² na kojem živi oko 175.000 stanovnika što znači da se više od 40% korisnika usluga distributera nalazi na predmetnom urbanom području. Prema podacima HEP ODS pokrivenost elektro-distributivnom mrežom je 100%-na, a pojedinačni se slučajevi rješavaju putem izravnog zahtjeva za priključenjem na distributivnu mrežu. Postojeći sustav opskrbe električnom energijom VUPKA čine zračni i podzemni (kabelski) vodovi. Srednjonaponska mreža na karlovačkom je području najvećim dijelom izvedena kao podzemna, dok na području gradova Duge Rese i Ozlja prevladavaju zračni vodovi. Niskonaponska je mreža izvedena i podzemno i nadzemno. U pravilu, u svojim užim dijelovima, gradovi imaju niskonaponsku mrežu izvedenu podzemno, a u široj okolici nadzemno. Iako je većina kabela izvedena s 20 kV izolacijom, neki su kabeli starije proizvodnje s 10 kV izolacijom.

Karlovačko se područje na 110 kV napon napaja iz tri pojne točke: TS 110/35 kV Pokuplje, TS 110/10(20)/10 kV Dubovac i TS 110/35 /10 kV Švarča, a uz ove navedene glavne trafostanice, za potrebe stanovništva i ostalih korisnika u funkciji su još i 3 TS 35/10 kV. Grad Ozalj napaja se električnom energijom iz trafostanice TS 35(110)/10(20) kV Ozalj koja se napaja 35 kV nadzemnim dalekovodom iz TS 110/35(20) KV Pokuplje, a planirana je i izgradnja podzemnog kabelskog 35(110) kV voda. Vršno opterećenje TS 35(110)/10(20) kV Ozalj iznosi oko 7,5 MW, a zbog porasta potrošnje el. energije predviđa se prijelaz na transformaciju 110/20 kV što bi uključivalo i rekonstrukciju spomenutog dalekovoda iz TS 110/35(20) kV Pokuplje. Na području Grada Duge Rese nalazi se jedna 35/10 kV i 66 10/0,4 kV trafostanica.

Što se tiče infrastrukture za proizvodnju, na ozaljskom se području nalazi protočna HE Ozalj (na rijeci Kupi) ukupne snage 5,5 MW. Ova poznata HE u funkciji je od 1908. godine te je znatno doprinijela razvoju industrije ozaljskog i karlovačkog područja. Također, na istom se području u funkciji nalazi i MHE Ilovac ukupne snage 1,4 MW. U okviru korištenja obnovljivih izvora energije, na području VUPKA je instalirano i nekoliko fotonaponskih sustava, međutim isti trenutno nemaju veći značaj u ukupnoj proizvodnji električne energije.

Od mogućih problema u opskrbi električnom energijom na karlovačkom području, kod pojedinih korisnika, postoje slučajevi prevelikih padova napona kao i problemi s preopterećenjem pojedinih elektroenergetskih vodova i trafostanica. U cilju rješavanja navedene problematike Elektra Karlovac provodi odgovarajuće mjere sanacije ali i ostale postupke koji se odnose na izgradnju novih elektroenergetskih objekata te općenito provodi revitalizacije opreme u elektroenergetskoj mreži. Isto tako, na čitavom području Županije provodi se postupno uvođenje 20 kV napona koje se planira na višegodišnjoj osnovi.

Infrastruktura za distribuciju plina

Na području Županije prisutno je 10 opskrbljivača prirodnim plinom te je izgrađeno ukupno 71,8 km plinske mreže. Transportni plinovodni sustav u Karlovačkoj županiji čine dva magistralna plinovoda

(Pula – Karlovac, Karlovac – Zagreb), a za potrebe distribucije plina na karlovačkom području (i susjednih općina) izgrađena je mjerno redukcijska stanica – MRS Karlovac. Plinska je mreža trenutno razvedena na području svih gradova Županije te u općinama Barilović, Netretić, Draganić, Ribnik i Žakanje što uključuje i gradska naselja gradova koji se nalaze u sastavu urbanog područja. Sadašnju distribuciju i opskrbu plinom na analiziranom području provodi tvrtka Montcogim-plinara d.o.o. (danas u vlasništvu RWE Hrvatska), a čije djelovanje na ovom području započinje 2001. kada i započinje plinifikacija Županije. Prvi potrošač je spojen 2003. godine u Karlovcu, a na području Grada danas je registrirano oko 1.000 korisnika, a od većih potrošača je najznačajniji Gradska toplana Karlovac koja također koristi prirodni plin. Potrošnja na gradskom području godine kontinuirano raste, a navedena pozitivna kretanja naglašenija su kod industrijskih subjekata i poslovnih potrošača u odnosu na kategoriju kućanstva.

S druge strane, iako je koncesijskim ugovorom predviđena plinifikacija i ostalih gradova, najčešće do iste ne dolazi kako zbog problema s imovinsko-pravnim odnosima te općenito relativno niske zainteresiranosti stanovništva za priključenje na plinsku mrežu što posljedično dovodi u pitanje i ekonomsku opravdanost investicije. Na području Grada Duge Rese predviđena je primjena plina za široku potrošnju pri faktoru priključenja od 70% te za industrijske i komunalne potrošače, međutim do sada je značajniji broj korisnika registriran jedino u Karlovcu, s obzirom na to da na području Grada Duge Rese nema plinovoda. Identična situacija je prisutna i na ozaljskom području gdje se prostornim planom utvrđena obaveza polaganje plinske distributivne mreže u sustavu izgradnje novih prometnica. U RS Ozalj planira se transport plina visokotlačnim čeličnim plinovodom iz MRS Karlovac, međutim niti na području Grada Ozlja nema izgrađene distributivne plinske mreže.

Javni sustav grijanja

Javni sustav grijanja na urbanom području trenutno je proveden samo na području Karlovca. Proizvodnjom, distribucijom i opskrbom toplinskom energijom na području grada upravlja tvrtka Gradska toplana d.o.o., a danas se u njoj proizvodi toplinska energija za zagrijavanje više od 7.600 stanova i 450 poslovnih prostora. Riječ je o centralnom toplinskom sustavu prilagođenom za manje gradove kojeg čini mreža duljine 42 km, a topline se predaje kroz 180 toplinskih stanica. Ove stanice koriste se isključivo za potrebe grijanja objekata i kao takve nisu predviđene za pripremu PTV.

Toplana kao glavne energente koristi već spomenuti prirodni plin i mazut, a glavna kotlovnica ima ukupni toplinski učinak od 116 MW. Tehnički gledano, pojedini su toplovodi ugroženi uslijed zbog korozije i starosti te na pojedinim dionicama dolazi do curenja vode (cca. 35.000 m³/god.). Od 2007. godine provodi se modernizacija zastarjele opreme te postepena plinifikacija zastarjelih kotlova čime se postiže veća iskoristivost energenta te smanjivanje štetnih utjecaja na okoliš koji nastaju prilikom korištenja fosilnih goriva. Do 2015. godine ukupna potrošnja toplinske energije proizvedene u centraliziranom toplinskom sustavu bilježila je kontinuirani pad što je izravno povezano s kretanjima cijena grijanja na tržištu te zbog čega se korisnici u pravilu okreću prema drugim izvorima toplinske energije.

Korištenje alternativnih izvora energije, energetska učinkovitost i postojeća infrastruktura

Obnovljivi izvori energije predstavljaju velik potencijal na području Karlovačke županije, a od osobite je važnosti za područje VUPKA relativno velik broj vodenih tokova na kojim je moguće razvijati male hidroenergetske građevine kao i značajan šumski i potencijal drvne industrije kojim se izravno omogućava razvoj lokalnog gospodarstva baziranog na proizvodnji energije iz biomase. Posljednje je izravnoj vezi s projektima koji uključuju primjerice ugradnju pirolitičkih kotlova i kotlova na pelete te zamjenu kotlova na fosilna goriva kotlovima na biomasu – uglavnom u školskim ustanovama. Općenito, izgradnjom kotlovnica i malih područnih toplana na biomasu na području VUPKA se potiče gospodarski i ruralni razvoj te ostvaruje učinkovitije korištenje šumskog i poljoprivrednog zemljišta. Najveća prepreka daljnjem razvoju ovakvih projekata predstavlja i nedostatak prikladnih izvora financiranja, posebice za manje gradove, uključujući i Dugu Resu i Ozalj, koji sami nemaju financijskih mogućnosti sufinanciranja EU projekata vlastitim udjelom. U tom smislu jedinice lokalne samouprave mogu ostvariti i suradnju s Razvojnim fondom Karlovačke županije čiji je cilj potaknuti implementaciju projekata za razvoj lokalnog gospodarstva.

Iako smještena u rubnom području južnog dijela Panonskog bazena, Karlovačka županija ima značajan potencijal geotermalne energije, a za urbano područje relevantno je geotermalno ležište Rečica (bušotine Ka-2 i Ka-3). Međutim iako je ovaj potencijal značajan za proizvodnju električne i toplinske energije za različite primjene (npr. grijanje i hlađenje objekata u Karlovcu, ribnjčarski kompleks Draganić, industrijski procesi i sl.) neophodno je naglasiti kako je takva isplativost moguća jedino ako se nađe potrošač za cjelokupnu proizvedenu toplinsku energiju.

Analiza broja i vrste projekata i postojećih postrojenja za dobivanje električne i toplinske energije na Većem urbanom području Karlovac pokazuje kako su trenutno po broju projekata najzastupljenije fotonaponske elektrane i ustavi (50%), zatim male hidroelektrane (33,3%) te postrojenja na biomasu (16,7%). Međutim, od navedene sveukupne proizvodnja električne snage iz OIE najviše udjela trenutno imaju male hidroelektrane (25,8%), dok sunčane elektrane i sustavi sudjeluju s manje od 1% u ukupnoj proizvodnji električne energije te nemaju veći utjecaj na gospodarski razvitak. Uz navedene projekte kojima se potiče korištenje energije iz biomase, potrebno je istaknuti kako se na području Karlovca planira izgradnja privatne kogeneracijske energane na biomasu BE – TO Karlovac. Riječ je o kogeneracijskom postrojenju planirane instalirane električne snage 5,1 MW i 19,6 MW toplinske snage koje se planira izgraditi u karlovačkom prigradskom naselju Ilovcu čime će se, uz proizvodnju električne energije, osigurati i potrebe za toplinskom energijom Drvnog centra Karlovac za proizvodnju peleta. Nakon realizacije BE-TO Karlovac, gore naveden udjeli dobivene energije iz OIE promijenit će se u korist energije dobivene iz biomase, a ujedno će započeti i proizvodnja toplinske energije koju će moći koristiti i privatni korisnici koji su teritorijalno bliže BE-TO.

Tablica 68. Prikaz raspodjele projekata OIE prema vrsti i ukupnoj snazi postrojenja na Većem urbanom području Karlovac s kojima je HROTE sklopio ugovor o otkupu električne energije

Vrsta postrojenja	Naziv projekta	Nositelj projekta	Lokacija	Električna snaga [MW]	Toplinska snaga [MW]
Sunčana elektrana	Fotonaponska elektrana Karlovac	LE-ENERGIJA d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	Ozalj	0,03	-

Vrsta postrojenja	Naziv projekta	Nositelj projekta	Lokacija	Električna snaga [MW]	Toplinska snaga [MW]
	Fotonaponski sustav Centar za održivi razvoj	Veleučilište u Karlovcu	Karlovac	0,0099	-
	EUROHERC OSIGURANJE d.d.	Integrirana sunčana elektrana Euroherc Karlovac - Ilovac	Karlovac	0,0086	-
Ukupno				0,0485	-
Hidroelektrana	Mala hidroelektrana Ilovac - pilot postrojenje	TEKONET d.o.o. za telekomunikacijsku tehniku i usluge	Ozalj	1,4	-
	Mala Hidroelektrana Korana 1- Karlovac*	KORANA 354 d.o.o. za usluge	Karlovac	0,354	
Ukupno				1,754	-
Elektrana na biomasu	Elektrana na biomasu BE-TO Karlovac*	PCC Biomasa Karlovac d.o.o.	Karlovac	5	21,4
Ukupno				5	21,4

* Nositelji projekata s kojima je HROTE sklopio ugovor o otkupu električne energije a čija postrojenja još nisu puštena u pogon

Izvor: HROTE, Sustav poticanja OIEIK u RH (2018.)

4.3 INFRASTRUKTURA ZA MOBILNOST I INTERNETSKU POVEZANOST

Cestovni promet

Velik značaj za VUPKA nosi izuzetan geoprometni položaj grada Karlovca koji istovremeno povezuje Podunavski, Alpski i Primorski bazen te omogućava prometno povezivanje Srednje Europe s jadranskih lukama. Konkretno, čitavo se karlovačko područje nalazi na trasi paneuropskog koridora RH2 (Budimpešta–Zagreb–Rijeka), a ujedno ovdje prolaze i europski cestovni pravci E65 i E71. Ključne prometnice čine autoceste A1 (Zagreb – Split – Dubrovnik), državne ceste D1 (GP Macelj / Slovenija - Split) i D3 kojim se ostvaruje veza kontinentalnog i primorskoga dijela Hrvatske (GP Goričan / Mađarska - Rijeka). Potrebno je također napomenuti kako se karlovačko područje nalazi u najužem dijelu Hrvatske te omogućuje najkraću vezu između republika Slovenije i BiH.

Na dugoreškom području ne prolazi autocesta ali su za njenu prometnu povezanost relevantne državne ceste D3 Zagreb – Rijeka i D23 Karlovac – Senj u duljini od 19 km. S druge strane, najbliži pristup na autocestu A1 nalazi se u Karlovcu na udaljenosti od 11 km. Nešto nepovoljnija situacija prisutna je na području Grada Ozlja koji se ne nalazi na glavnim državnim i međunarodnim prometnim koridorima. Međutim, kao i Duga Resa, naselje Ozalj nalazi se svega 17, 5 km od Karlovca gdje prolazi međunarodni prometni koridor RH2.

Kako se može zaključiti iz navedenog, značajan utjecaj na prometnu povezanost s ostatkom države ima neposredna blizina autoceste A1 (Zagreb – Split – Dubrovnik) koja se dijelom nalazi na RH2 koridoru te državna cesta D1. Putovanje automobilom od gradova VUPKA do Karlovca traje u prosjeku 20-ak minuta, a od Karlovca do glavnog grada 45 minuta.

Tablica 69. Podaci o vremenu putovanja od Karlovca do bližih gradova

Grad	Vrijeme putovanja
Ozalj	20 minuta
Duga Resa	17 minuta
Zagreb	45 minuta
Rijeka	80 minuta
Ogulin	40 minuta
Sisak	73 minute
Metlika (SLO)	40 minuta

Izvor: Google Maps (<https://www.google.hr/maps>)

Što se tiče sigurnosti cestovnog prometa, prema podacima DZS, u razdoblju 2013. Do 2018, broj prometnih nesreća na području Karlovačke županije je u padu, kao i broj ozljeđenih odnosno poginulih osoba te se u zadnjih desetak godina kreće između 300 i 400 prometnih nesreća godišnje.

Tablica 70 Podaci o broju prometnih nesreća, broju nesreća s poginulim osobama i broju nesreća s ozljeđenim osobama na području Karlovačke županije, u razdoblju 2013. 2018.

	Broj prometnih nesreća	Broj nesreća s poginulim osobama	Broj nesreća s ozljeđenim osobama
2003.	626	32	594
2004.	560	25	535
2005.	478	19	459
2006.	531	23	508
2007.	606	25	581
2008.	540	23	517
2009.	500	19	481
2010.	402	14	388
2011.	390	16	374
2012.	354	18	336
2013.	316	10	306
2014.	327	16	311
2015.	362	18	344
2016.	360	13	347
2017.	368	10	358
2018.	359	12	347

Izvor: DZS, Transport, pregled po županijama

Željeznički promet

Sve gore navedeno vezano za geoprometni položaj odnosi se i na željeznički promet. Tako na području VUPKA izdvajamo 2 željezničke pruge od kojih je, sukladno Odluci o razvrstavanju željezničkih pruga (NN 60/14 i 72/17), 1 od značaja za međunarodni promet: M202 Zagreb GK –

Karlovac – Rijeka koja se ujedno nalazi na Mediteranskom željezničkom TEN-T koridoru (RH2), dok je pruga L103 Karlovac – Ozalj – Kamanje – Državna granica – (Metlika) željeznička pruga od značaja za lokalni promet.

Načelno se može utvrditi kako je željeznička mreža na niskoj tehničkoj razini kapaciteta te je planirano njezino uređenje na način koji bi garantirao uključenost u europske tokove. Posljedično, jedan od nacionalnih prioriteta u željezničkom prometu je obnova i modernizacija pruge na Mediteranskom koridoru kojim se, između ostalog, predviđa i rekonstrukcija te djelomična izgradnja nizinske pruge Rijeka – Zagreb čime bi se značajno smanjila udaljenost i povećala brzina prometovanja na ovoj relaciji.

Tablica 71. Željezničke pruge na urbanom području prema vrsti i duljini

Oznaka pruge	Naziv željezničke pruge	Kategorija	Građevinska duljina pruge (km)
M202	Zagreb Glavni kolodvor – Karlovac – Rijeka	međunarodna	227,880
L103	Karlovac – Ozalj – Kamanje – Državna granica – (Metlika)	lokalna	28,799

Izvor: Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga (NN 60/14 i 72/17)

Zračni promet

Sustav zračnog prometa na području VUPKA ne postoji, a domaći i međunarodni zračni promet odvija se kroz Međunarodnu zračnu luku Zagreb – "Franjo Tuđman" koja je od Karlovca udaljena 62 km. Iako na području Županije ne postoje odgovarajuće građevine za zračni promet, županijskim Prostornim planom je planirana zračna luka Karlovac.

Unutarnji vodni putevi

Iako na području VUPKA ne postoji sustav riječnog prometa, isti je planiran u vidu državnog plovnog puta II. klase rijekom Kupom kojim bi se povezali Karlovac i naselje Šišljavić. Riječna luka planirana je na poziciji Banijskog mosta u naselju Karlovac, a planom se predviđa također i izgradnja pristaništa na rijekama na području VUPKA u svrhu jačanja turističke konkurentnosti destinacije. U navedenom slučaju, ova pristaništa bi uključivala isključivo građevine namijenjene za pristajanje plovila te ukrcaj i iskrcaj posjetitelja.

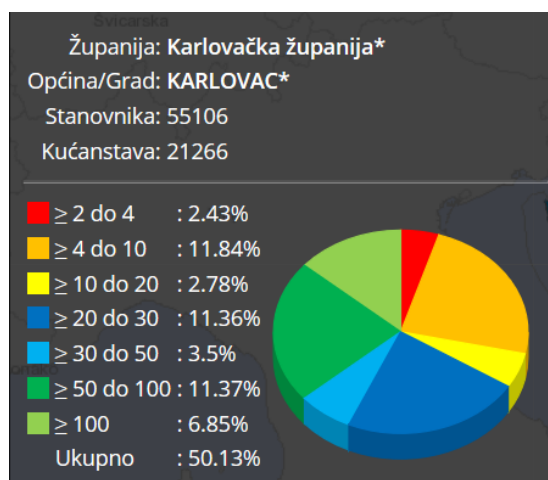
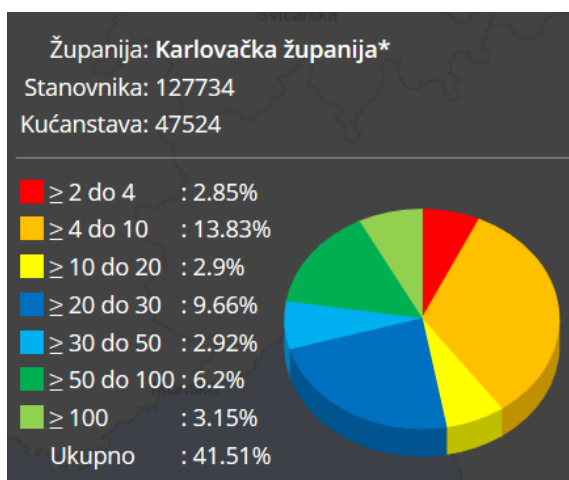
Pokrivenost širokopojasnom infrastrukturom

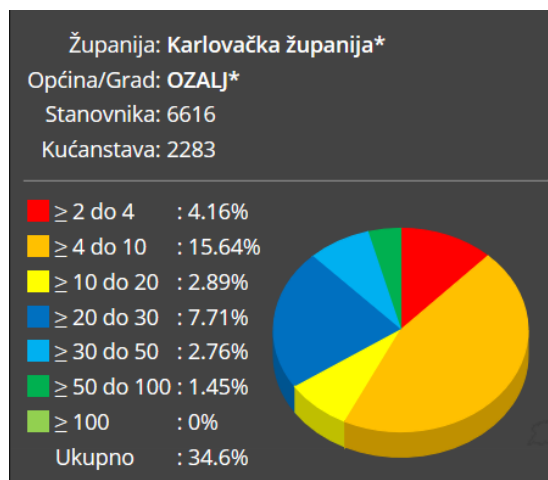
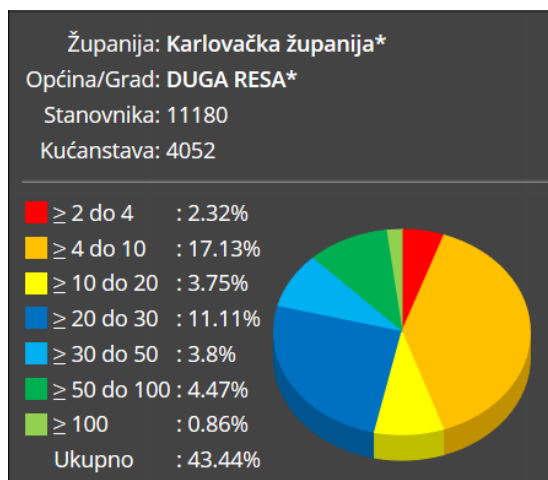
Na području Karlovačke županije nalazi se ukupno 138 baznih postaja što uključuje antenske stupove u vlasništvu operatera javnih komunikacijskih mreža pokretnih komunikacija, antenske stupove ostalih infrastrukturnih operatera, antenske prihvate na postojećim objektima te unutarnje antenske sustave. Međutim, iako stanovništvo na razini Županije ostvaruje visok stupanj pokrivenosti osnovnim nepokretnim pristupom, penetracija nepokretnog širokopojasnog pristupa krajem 2017. godine iznosila je svega 19,8% dok je nacionalni prosjek u istom razdoblju iznosio 25,6%. U cilju jačanja širokopojasne mreže pristupa Karlovačka županija pokrenula je Projekt razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa na području više gradova i općina uključujući i gradove VUPKA – Dugu Resu

te Ozalj. Ovim se projektom planira implementacija nepokretne pristupne elektroničke komunikacijske mreže sljedeće generacije (NGA) kojim se nastoji osigurati preduvjete za održivi društveni i gospodarski razvitak na lokalnoj razini, a projekt se provodi unutar Okvirnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (NN 68/2016). Ovdje je također potrebno napomenuti kako je od 2016. godine na području Duge Rese uveden najbrži bežični Internet do 1 gigabita/s, međutim ova je usluga još uvijek namijenjena prvenstveno za poslovne korisnike.

Prema podacima HAKOM-a (područja dostupnosti širokopojasnog pristupa), na području VUPKA, uz dostupnost osnovnog širokopojasnog pristupa (2 Mbit/s - 30 Mbit/s) postoji i više lokacija s dostupnim brzim (30 Mbit/s - 100 Mbit/s) i ultrabrzim pristupom (iznad 100 Mbit/s), međutim u slučaju ovog posljednjeg, riječ je isključivo o užim područjima gradskih naselja, dok su najniže brzine zastupljene većinom u ruralnim dijelovima. Usluga širokopojasnog pristupa ostvaruje se xDSL pristupom putem bakrene parice, FTTx pristupom putem svjetlovodnih niti, pokretnim mrežama te sustavom pristupa putem Wi-Fi tehnologije na ključnim lokacijama. Prema niže prikazanim podacima vidljivo je kako kućanstva na području Karlovačke županije (47.524) najviše koriste nepokretni širokopojasni pristup ugovorene brzine od 4 do 10 Mbit/s (13,83%), a sveukupni postotak kućanstva s ugovorenim nepokretnim širokopojasnim pristupom iznosi 41,51%. S druge strane ovaj udio za područje Grada Ozlja iznosi 34,6% što je ispod županijskog prosjeka, dok grad Duga Resa bilježi udio od 43,44%, a Grad Karlovac 50,13%. Dakle u oba su ova grada zabilježeni iznadprosječni udjeli, međutim samo Grad Karlovac bilježi i natpolovično korištenje usluga širokopojasnog pristupa. Konkretno, kućanstva na području Karlovca (21.266) najviše koriste nepokretni širokopojasni pristup ugovorene brzine od 4 do 10 Mbit/s (11,84%) te od 50 do 100 Mbit/s (11,37%). Na području Duge Rese najveći broj kućanstava koristi ugovorene brzine od 4 do 10 Mbit/s (17,13%) te od 20 do 30 Mbit/s (11,11%), dok je donekle nepovoljnija slika prisutna na ozaljskom području gdje 15,64% kućanstava koristi ugovorene brzine od 4 do 10 Mbit/s, a svega 7,71% kućanstava koristi ugovorene brzine od 20 do 30 Mbit/s dok npr. brzine veće od 100 Mbit/s ne koristi niti jedno kućanstvo.

Prikaz podataka o dostupnosti i korištenju brzina nepokretnog širokopojasnog pristupa kućanstava na području gradova Karlovac, Duga Resa, Ozalj te područje Karlovačke županije (2019.)

Izvor: HAKOM, <http://bbzone.hakom.hr/hr-HR/StatistickiPrikaz#sthash.Po9d3Hsq.fFyv3uU1.dpbs>

URBANI PRIJEVOZ

Na Većem urbanom području Karlovac javni gradski autobusni promet odvija se putem gradskih i međugradskih linija, međutim samo se na području Grada Karlovca pružaju usluge lokalnog linijskog prijevoza putnika dok su Ozalj i Duga Resa povezani međugradskim linijama. Autobusnim javnim prijevozom putnika na području VUPKA upravlja Autotransport Karlovac d.d. koji je s najviše registriranih linija ujedno i najzastupljeniji prijevoznik na području čitave Županije (47,01%). Trenutno se javni autobusni promet odvija u 4 pravca (Švarča, Turanj, Banija i Dubovac) što uključuje i veze s okolnim prigradskim naseljima te gradovima Dugom Resom i Ozljem. Polazne stanice javnog prijevoza su: autobusni kolodvor, tržnica i Korzo. Na navedenim linijama van vršnih sati autobusi prometuju rijetko što ograničava prometnu ponudu te putnici u tom slučaju najčešće koriste osobno vozila za potrebe prijevoza. U tom smislu Studijom prometnog razvoja Karlovačke županije predlaže se izrada novog voznog reda koji bi bio u skladu s potražnjom te potencijalno usklađen s postojećim željezničkim prijevozom kako bi se dodatno unaprijedila mreža javnog prijevoza na području VUPKA.

U tehničkom smislu određen broj stajališta javnog prijevoza nije odgovarajuće opremljen te su potrebna daljnja ulaganja kako bi sva stajališta imala zadovoljavajuću razinu opremljenosti (npr. izvatke voznih redova, odgovarajuću horizontalnu i vertikalnu signalizaciju i sl.). Isto tako, relativno malen broj stajališta zadovoljava zahtjeve potrebne za razvoj kvalitetnog sustava integriranog prijevoza putnika. Iako većina stajališta ima uređena ugibališta za vozila, vrlo je slaba povezanost nogostupima te još manja biciklističkim stazama (na razini Županije radi se 26% odnosno 13% slučajeva koji zadovoljavaju ove uvjete). U malom su broju slučajeva u blizini stajališta uređena i parkirna mjesta za bicikle te za osobna vozila te su u tom smislu potrebna daljnja ulaganja kako bi se dodatno olakšao prijelaz s osobnog prijevoznog sredstva na javno i time unaprijedio sustav integriranog prijevoza putnika.

Također, s obzirom na to da postojeće stanje autobusnih linija ne omogućava u potpunosti odgovarajuću prijevoznu ponudu, poseban naglasak u razvoju mreže urbanog prijevoza treba biti i na intermodalnosti javnog prometa putnika i to na onim lokacijama gdje za to postoje adekvatni uvjeti. U

smislu razvoja intermodalnih oblika prometa potrebno je napomenuti kako na području VUPKA postoji intermodalna infrastruktura koja omogućava prometnu povezanost između gradova s 2 prijevozna moda (željeznički prijevoz i autobusni prijevoz), a preko Karlovca ostvarena je i povezanost na razini cijele Županije.

5 Dodaci

5.1 Anketa poduzetnika s područja VUPKA

U svrhu detaljnog utvrđivanja razvojnih problema i potreba poslovnog sektora, odnosno kako bi se dobio uvid u potrebe i stavove poduzetnika koji posluju na području VUPKA, u sklopu izrade SRVUPKA u srpnju 2019. održana je posebna radionica s gospodarstvenicima te je u periodu srpanj – kolovoz 2019. izvršeno anketno ispitivanje, putem online ankete objavljene u razdoblju od 17. srpnja 2019. godine do 23. rujna 2019. godine.

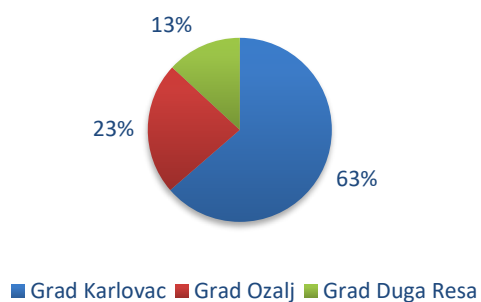
Sveukupno je anketom bilo obuhvaćeno oko 1800 poduzetnika, a zaprimljeno je oko 150 djelomično ili u cjelosti ispunjenih upitnika, što je oko 8%, odnosno uzorak na granici reprezentativnosti. Ovakav rezultat je vrlo zadovoljavajući, uzevši u obzir svrhu ankete koja je u ovoj fazi trebala poslužiti tek kao "ispitivanje impulsa" poduzetničkog sektora na području VUPKA, odnosno kao potvrda generalnog strateškog usmjerenja SRVUPKA te gruba osnova za neku buduću razradu konkretne sheme potpore poduzetnicima.

Generalni zaključak provedene ankete gospodarstvenika je da su potrebe i planovi poduzetnika vrlo raznoliki. Ipak, kako je već navedeno, podaci su dovoljno informativni za izvođenje općenitih zaključaka i predstavljaju kvalitetnu osnovu za eventualno razradu sheme potpore. Rezultati ankete detaljno su prikazani u narednim tablicama, a niže se sumiraju glavna obilježja:

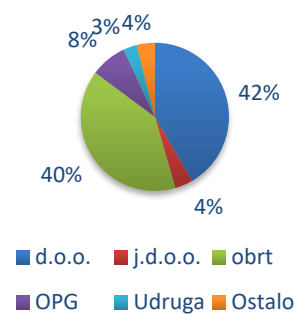
- Ukupno je zaprimljeno 150 odgovora na anketne upitnike, od čega 63% od poduzetnika na području Karlovac (95), 23% s područja Ozlja (35 poduzetnika) i 13% s područja Duge Rese (20 poduzetnika). U većini slučajeva radi se o mikro poduzećima (61% anketiranih) s dugogodišnjim poslovanjem (preko 10 godina, 66% anketiranih). Anketirana poduzeća posluju u gotovo svim sektorima NKD-a, a nešto izraženija je uslužna djelatnost (34%).
- Što se tiče poslovnih planova, zabrinjava činjenica da je **90% anketiranih na pitanje o planiranom zapošljavanju u naredne 3 godine odgovorilo negativno**. S druge strane, **71% koristi ili planira koristiti EU ili nacionalne fondove**. Ovakvi podaci sugeriraju da se u gospodarstvu osjeća usporavanje poslovnog ciklusa i prevladavaju pesimistični stavovi o budućnosti.
- Važan podatak koji može biti relevantan za eventualnu buduću shemu bespovratnih potpora jest da je **73% anketiranih izjavilo da ne sudjeluje u Deminimis programima** potpore.
- Što se tiče vrste planiranih ulaganja (oprema – prostor – usluge/ljudski resursi), distribucija je približno ravnomjerna, što je u skladu s predmetom poslovanja poduzeća (1/3 anketiranih posluje u uslužnom sektoru) pa je stoga na ovu temu teško izvući pouzdane zaključke. Slično je na temu potreba za novom tehnologijom (40% nema potrebe za novom tehnologijom, 60% ima), kao i na temu o planiranim sektorima ulaganja.
- U pogledu vrijednosti ulaganja i mogućnosti vlastitog sufinanciranja, očekivano dominiraju mali ulagači (41% s planiranim ulaganjima do 100.000 HRK u naredne 3 godine), ali uzimajući u obzir i broj odgovora danih u drugim kategorijama veličine ulaganja (vidi tabl. 3.4), grubim izračunom dolazi se do vrijednosti od oko **71 mil. HRK planiranih ulaganja** u naredne 3 godine, odnosno **29,2 mil. HRK vrijednosti planiranih projekata**, od kojih je većina (70%) na razini projektne ideje.

OPĆI PODACI

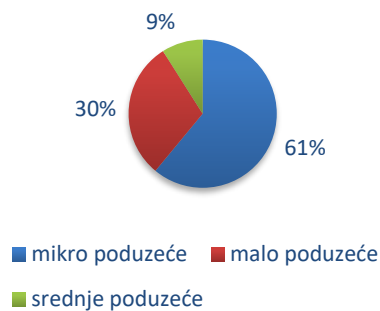
Jedinica lokalne samouprave

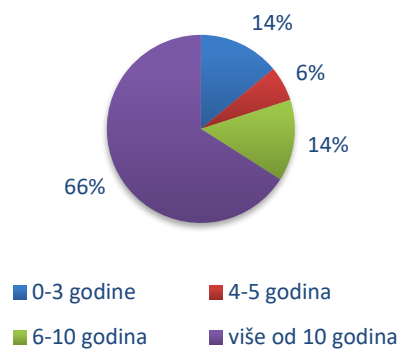
Pravni oblik gospodarskog subjekta

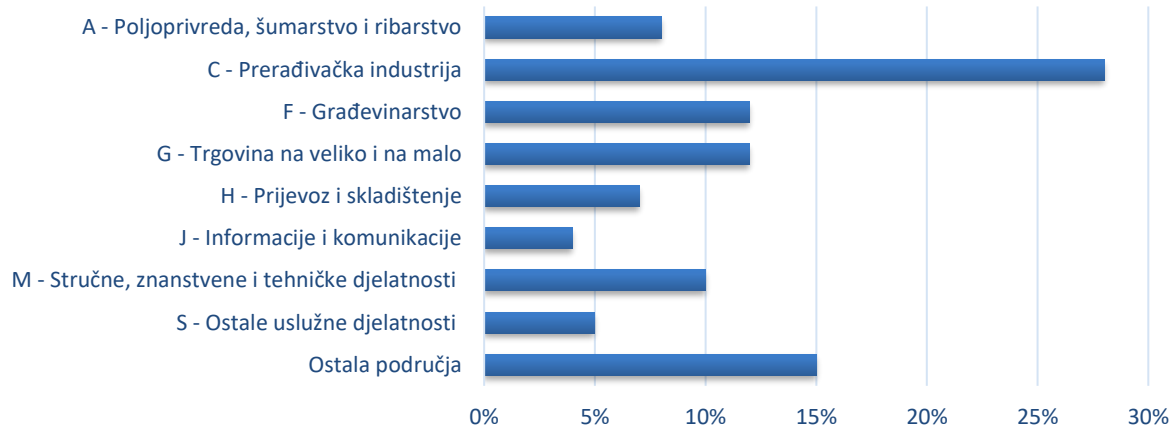
Veličina gospodarskog subjekta

Godine poslovanja

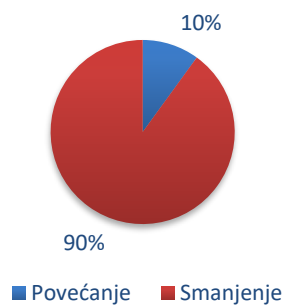

Registrirana djelatnost

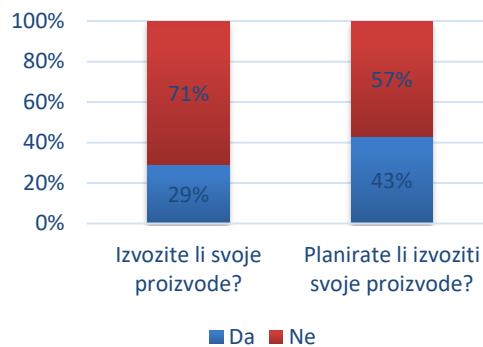

POSLOVANJE I RAZVOJNE POTREBE

Planirano zapošljavanje u sljedeće 3 godine

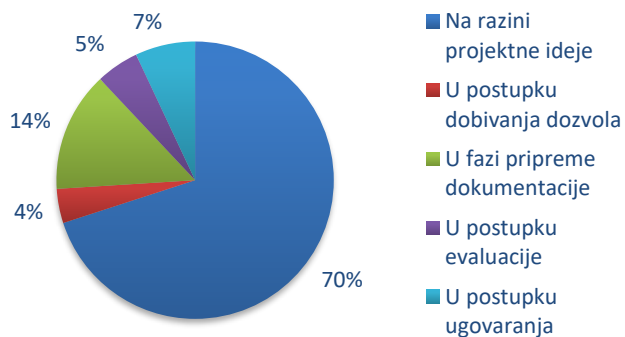
Izvoz proizvoda

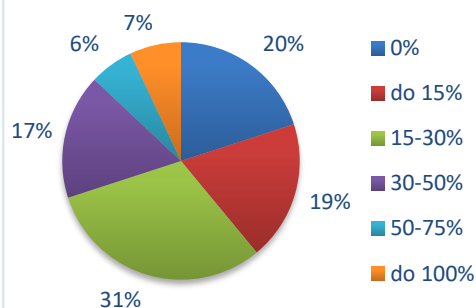
Razvojne potrebe

Status poslovnog projekta

Udio vlastitog sufinanciranja

5.2 Nacionalni registar zaštićenih kulturnih dobara na području gradova Karlovac, Duga Resa i Ozalj

5.2.1 KARLOVAC

Kulturno povijesna cjelina

Kulturno-povijesna cjelina grada Karlovca

Kulturno-povijesna cjelina ulice Rakovac

Nepokretno kulturno dobro

Crkva Majke Božje Snježne

Crkva Majke Božje Snježne s pavlinskim samostanom

Crkva Presvetog Trojstva s franjevačkim samostanom

Crkva sv. Doroteje

Crkva sv. Martina

Crkva sv. Nikole

Crkva sv. Tri Kralja

Dvorac Kaštel

Kapela sv. Margarete

Karlovac, Zgrada transformatorske stanice Ilovac

Kompleks dvorca Švarča

Kompleks Križanić Turnja

Kompleks vodocrpilišta Borlin

Kompleks željezničkoga kolodvora

Kuća, Zajčeva 6

Kurija starog župnog dvora

Mauzolej obitelji Hoffmann na katoličkom groblju Dubovac

Mauzolej obitelji Türk na groblju Dubravac

Palača Drašković, Radićeva ulica 15

Palača Gutterer, Banjavičićeva ulica 14

Palača Vraniczany, Zrinski trg 7

Spomenik braniteljima poginulim na području grada Karlovca u Domovinskom ratu

Spomenik Glorijeta na Vojnom groblju

Spomenik Radoslavu Lopašiću

Stari grad Dubovac

Tvornički kompleks "ŽeČe", Tuškanova ulica

Zgrada gradskog muzeja, Strossmayerov trg 7

Zgrada kina "Edison", Šetalište F. Tuđmana

Zgrada sportske dvorane

Zgrada velike vojarne, Trg bana Jelačića

Zgrada, Strossmayerov trg 002

Zgrada, Strossmayerov trg 1

Zgrada, Šetališta Franje Tuđmana 7

Zgrada, Šetalište F. Tuđmana 8

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 1

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 10

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 2

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 3

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 5

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 6

Zgrada, Šetalište Franje Tuđmana 9
Zgrada, Ulica I. Kukuljevića 20
Zgrada, Zrinski trg 1
Zgrada, Zrinski trg 11
Zgrada, Zrinski trg 13
Zgrada, Zrinski trg 15
Zgrada, Zrinski trg 17
Zgrada, Zrinski trg 19
Zgrada, Zrinski trg 21 - Šetalište Franje Tuđmana
Zgrada, Zrinski trg 3
Zgrada, Zrinski trg 5
Zgrada, Zrinski trg 9
Župna crkva sv. Franje Ksaverskog

Pokretno kulturno dobro – muzejska građa

Gradski muzej Karlovac – muzejska građa

Nematerijalno kulturno dobro

Glazbeni izričaj guci s područja Karlovačke županije
Glazbeni izričaj rozganje

5.2.2 DUGA RESA

Kulturno povijesna cjelina

Kulturno-povijesna cjelina grada Duge Rese

Nepokretno kulturno dobro

Crkva sv. Antuna Pdovanskog
Donji mlin na rijeci Mrežnici

5.2.3 OZALJ

Kulturno povijesna cjelina

Etnopark Ozalj

Nepokretno kulturno dobro

Kapela sv. Ivana Krstitelja
Crkva sv. Vida
Hidroelektrana
Stari grad Ozalj
Zgrada šumarije

Pokretno kulturno dobro – muzejska građa

Zavičajni muzej Ozalj – muzejska građa